IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

nedeljski Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 30 lir

TRST, nedelja 24. januarja 1960

Leto XVI - Št. 21 (4484)

Po kongresu tržaške KPI

Brez dvoma spada prvi kongres tržaške federacije KPI med najvažnejše politične dogodke na tem našem malem tržaškem ozemlju, ki je pred štirimi leti prenehalo biti predmet mednarodnega zanimanja. Na žalost še ne moremo podati dokončne ocene njegovega izida, ker ne razpolagamo niti z popolnim besedilom sklepne resolucije niti ne vemo, kaj vse je povedalo tistih 59 delegatov, ki so posegli v diskusijo. Razpolagamo samo z izvlečkom resolucije in s tistim, kar smo slišali med poročilom federalnega tajnika prof. P. Seme, kakor tudi s tistim, kar je povedal kongresistom član osrednjega vodstva KPI, poslanec Agostino Novella, generalni tajnik CGIL. Zaradi tega bomo v naslednjem povedali samo nekatere misli, ki se nam kljub tako pomanjkljivim podatkom vsiljujejo.

Predvsem je važno ugotoviti, da je spadal tudi tržaški kongres KPI med pripravljalne kongrese za IX. kongres KPI, ki bo prihodnji mesec v Rimu. Zaradi tega je treba gledati na njegove priprave in na njegov potek v prvi vrsti v tem okviru. Glavni okvir so že znane teze, ki jih je sedanje vodstvo KPI za IX. kongres pripravilo. Čeprav bi bilo potrebno vsaj na kratko — kar je skoraj nemogoče — navesti vsaj bistveno vsebino teh tez, v tem kratkem članku seveda ne moremo storiti. Zato naj le poudarimo, da vidimo v teh tezah precejšen napor vodstva KPI, da bi se odstranile tiste postavke in tiste zamisli v borbi, delavskega razreda, za katere je bilo v zadnjem desetletju dokazano, da ne morejo več veljati. Mnenja smo, da pomenijo teze za IX. kongres KPI ustvarjalno iskanje novih postavk in nove usmeritve za nadaljnji boj delavskega in socialističnega gibanja. Te postavke so vsekakor bolj primerne za sedanji politični in socialni razvoj, kakor tudi za razvoj socialističnih sil v državi, v kateri živimo, in v vsem svetu.

Prav v teh dneh imamo pred seboj važne izjave nekaterih voditeljev KPI, ki so bile objavljene v nekem rimskem dnevniku in ki zadevajo bistvo teh tez. Čitali smo tudi poročila o dveh najvažnejših pokrajinskih kongresih — milanskem in rimskem. Iz vsega tega sklepamo — in to potrjujejo tudi opazovalci iz socialistične partije — da gre v letošnjih prekongresnih pripravah za resnično obnovo komunistične partije Italije, da gre skratka za prelom, v določenem smislu, kljub temu da se poudarja, kako so teze za IX. kongres logično nadaljevanje sklepov VIII. kongresa. Zdi se nam, da gre torej za konkretne in prve krepke korake na toliko krat omenjeni in poudarjeni italijanski poti v socializem. Gre za nadvse važna in zanimiva vprašanja zunanje in notranjepolitičnega značaja: za pripravljenost KPI in vsega njenega aparata za borbo in za posledice mednarodne pomiritve, za vprašanje enotnosti delavskega gibanja spričo dveh velikih delavskih partij v državi, za vprašanje srednjih slojev in pobijanje tako razvpitega in zasidranega njihovega protikomunizma, za tako imenovano tretjo silo, za razgovor s katoliškimi delavci, za vprašanje gospodarskih in socialnih bojev, za monopole, za deželne avtonomije za sektaštvo in revizionizem ter za toliko drugih važnih problemov. Po vseh teh vprašanjih lahko najdemo v tezah nekaj novega prav na milanskem in rimskem kongresu.

Tudi priprave tržaškega kongresa bi se morale vršit, v tem in takem smislu — v prvi vrsti na podlagi tez. In ravno priprave so v prvi vrsti važne. Saj je znano, da je sleherni kongres razultat teh priprav. Mi priprave lahko sodimo po poročilih, ki so bila objavljena o poteku sekcijskih kongresov, mor da pa najbolj po uvodnem članku, ki ga je napisal tik pred kongresom samim v «Il Lavoratore» in v «Delu» poslanec Vittorio Vidali. V tem članku je najvažnejša njegova ugotovitev: «Ne moremo reči, ako analiziramo predkongresno pisano in govorjeno diskusijo, da se večina članov naše federacije popolnoma zaveda pomena teh dogodkov, t. j., da smo sestavni del italijanskega komunističnega gibanja in da je naša naloga, da se borimo in delujemo za združitev gibanja v italijansko demokratično stvarnost.» In še: «Za nas so skoraj novi problemi, ki jih moramo rešiti v vsakodnevnem delovanju, v sleherni borbi, v političnem in vzgojnem, vztrajnem in organiziranem delovanju, začenši s proučevanjem in spoznavanjem same republiške ustave...» Dalje: «Opustiti stari shematični sistem, metode in formule, odpraviti moramo v življenju in delovanju partije vse birokratske oblike, kaporalizem in shematični dogmatizem...» Pa tudi tisti stavek je značilen, ki govori o nujnosti «odprave miselnosti zaprtega provincializma, ozkega gledanja, ki preprečuje tisto široko debato, ki je poglavitna šibkost v naši predkongresni diskusiji». Končno je značilno tudi, da se v članku ne omenja revizionizem...

Iz diskusije, o kateri smo brali, pa naj še poudarimo, da se je v nekaterih sekcijah prav o revizionizmu precej razpravljalo in mnogo manj o dogmatizmu. Precejšen poudarek je bil posvečen vprašanju pravic Slovencev.

Seveda je bil sam kongres rezultat takega predkongresnega stanja, kajti ne more se trditi, da se je na kongresu lahko kdo ve kaj spremenilo. Lahko se pa trdi, da je bilo poročilo tajnika federacije brez dvoma iznad takih rezultatov tako ocenjene diskusije: sicer ne mnogo nad njo, ker poročilo v marsičem ni upoštevalo tez tako glede mednarodnih vprašanj, kakor tudi glede notranjih. Predvsem nam prihaja na misel groba pomanjkljivost ocene odnosov do socialistične — poudarjamo: socialistične! — sosedne Jugoslavije. Koraki v okviru mednarodne pomiritve, ki so bili storjeni v zadnjih petih letih, odkar je rešeno tržaško vprašanje, predvsem z videmskim sporazumom, na podlagi katerega milijonske množice, in sicer skoraj samo množice delovnega ljudstva, prehajajo iz dneva v dan čez mejo v to najbližjo socialistično državo, ti koraki v poročilu niso bili poudarjeni.

V notranjepolitičnem delu pa se nam zdi, da ni prav nič tovariško, vsekakor pa nekorektno, če poročilo partije, ki sodeluje v šestih občinah z nekim sorodnim delavskim gibanjem, ki sodeluje z njim v sindikatih, v raznih odborih, v številnih posameznih akcijah in nastopih ter komemoracijah, tega svojega soborca komaj omeni, in ga temeljito in dosledno ignorira. In če njegove predstavnike povabi (sicer samo na otvoritveno sejo kongresa), potem vsekakor pomeni grobo diskriminacijo, da jih predsedujoči riti z menom ne omeni, kot se je to zgodilo s povabljenimi predstavniki Neodvisne socialistične zveze. Mar ne velja za tako ravnanje poročevalca in predsedujočega, očitek slednjega o ozkem gledanju, ki je bila «poglavitna šibkost» tudi v predkongresni diskusiji?

Pomanjkljivost poročila je bila tudi v tistem delu, kjer se govori o zmagi nad «odkrito revizionistično skupino», o triletni diskusiji z njo in končni «zmagi» nad njo. Poročilo namreč ni povedalo, v čem je obstajal ta revizionizem, oziroma v čem še vedno obstaja, saj je poročevalec poudaril, da ostaja «revizionizem še vedno največja nevarnost v partiji».

Lahko torej trdimo, da v tem pogledu kongres ni pomenil tiste obnove, kakršne smo priča pri milanskem in rimskem kongresu. Če pa primerjamo tako poročilo s poročilom in resolucijo junijskega kongresa tržaške partije, potem lahko rečemo, da gre letos celo za mali korak nazaj. V resoluciji in poročilu pred dvema letoma se je govorilo «o prilaščanju nacel VIII. kongresa KPI, njegovih tez in programske izjave»; glede odnosov z Zvezo komuni-

(Nadaljevanje na 8. strani)

V sredo so sovjetski znanstveniki začeli na Tihem oceanu napovedane poskuse z novimi močnimi raketami, ki jih bodo pozneje uporabljali za izstreljevanje težkih satelitov in morda tudi človeške posadke proti Marsu in Veneri. Prvi poskus se je zelo dobro obnesel. Izstrelili so veliko raketo brez zadnje stopnje. Ta je letela 12.500 kilometrov daleč in je dosegla hitrost 26.000 kilometrov na uro. Trup rakete je ob padanju zgorel zaradi trenja z atmosfero, njena kapica, ki je bila iz posebne snovi in je bila še posebej zaščitena, pa je nepoškodovana padla v morje, kjer so jo sovjetske ladje prestregle. Padla je blizu Marshallskih otokov. Znanstveni aparati so ves čas letenja rakete oddajali važne znanstvene podatke. Raketa je padla le 2 kilometra proč od prej določenega cilja, kar kaže izredno natančnost usmerjevalnih naprav na njej. Praktično bi to pomenilo, da bi zadeli le nekaj milimetrov proč od jabolka, če bi nanj streljali z lovsko puško iz razdalje desetih kilometrov. Če bi raketa imela še tretjo stopnjo, računajo, da bi dosegla hitrost 40.320 kilometrov na uro. Spričo takega uspeha s prvo raketo pričakujejo v znanstvenih in seveda tudi v vojaških krogih z nestrpnostjo uspehe nadaljnjih poskusov

Razgibana Francija

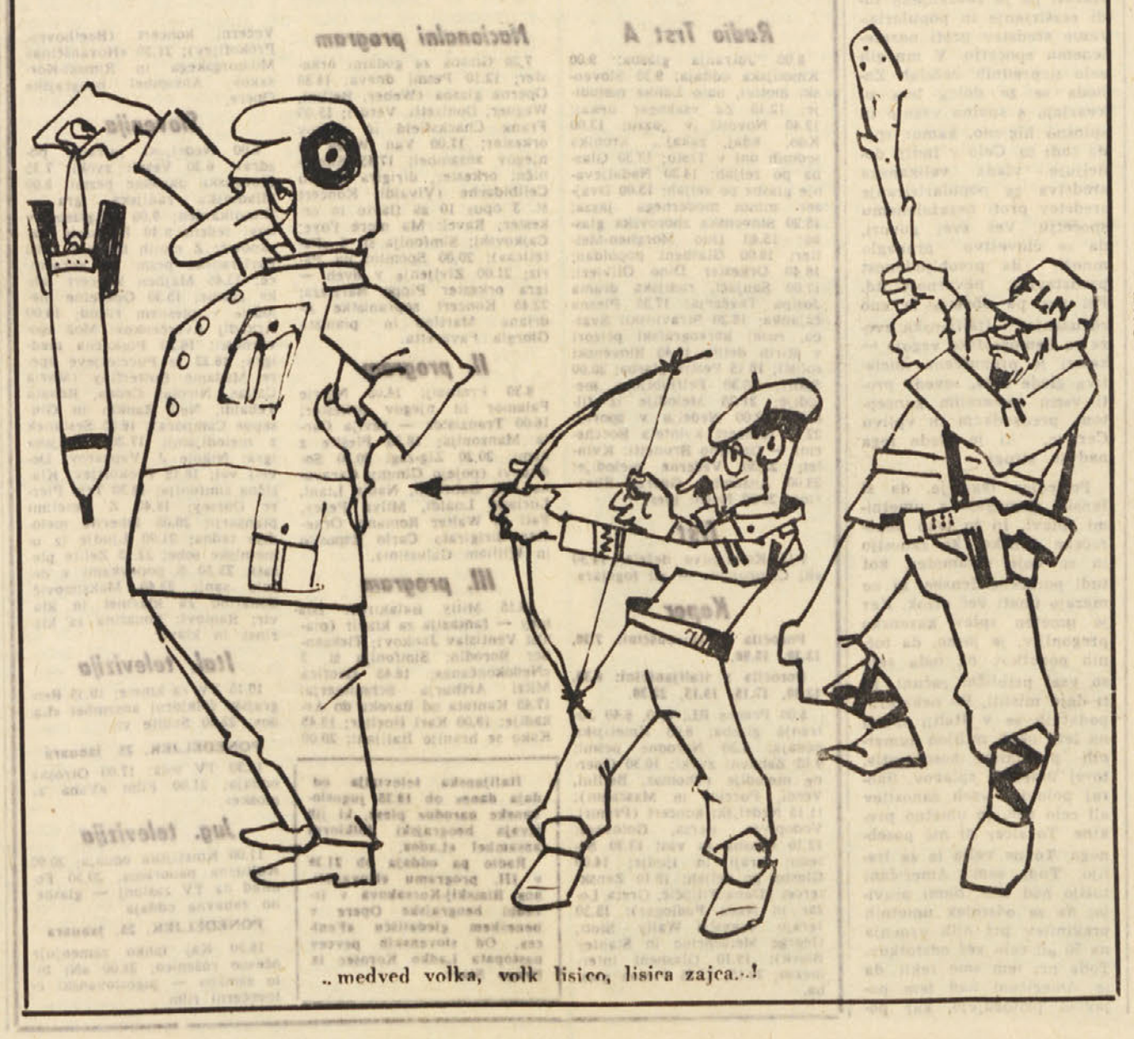

.. medved volka, volk lisico, lisica zajca...!

Včeraj prvi uradni razgovori na Viminalu

S svojim geslom «Nemci izvoljen narod» gre Adenauer po Hitlerjevih stopinjah

Zgražanje domačega in tujega tiska nad kanclerjevimi izjavami v Vatikanu Zadrega v Vatikanu - Nenni poudarja, da navzočnost Adenauerja v Rimu zaskrblja javno mnenje - Ostra kritika sovjetskega tiska

(Od našega dopisnika)

RIM, 23. — Kancler Adenauer je začel davi skupno z zunanjim ministrom von Brentanom uradne razgovore s predsednikom vlade Segnijem in z zunanjim ministrom Pello. Prvi razgovor na Viminalu je trajal od 9.30 do 11.45. Pozneje sta se sestala von Brentano in Pella in nadaljevala razgovore do 13.30.

O današnjem razgovoru niso objavili nobenega poročila, ker bodo razgovore nadaljevali jutri in bodo nato objavili skupno uradno poročilo.

Toda bolj kakor današnji razgovor zanima domače in tuje opazovalce včerajšnji govor Adenauerja, ki je izzval splošno zgražanje. P. Nenni je napisal članek za jutrišnji «Avanti!», v katerem poudarja, da je «navzočnost Adenauerja v Rimu vzrok zaskrbljenosti za vso javno mnenje, razen za fašiste in sanfediste kardinala Ottavianija. Zato vsebuje njegovo vabilo v Rim tudi namen vlade, da že prej zmanjša pomen potovanja predsednika republike Gronchija v Sovjetsko zvezo». «Svoj čas smo obsodili, da bi se potovanje državnega poglavarja vključilo v okvir splošne politike, vsaj nejasne politike. Če bi se morala ponoviti povezava italijanske diplomacije z nemško in njena izoliranost ne le pred Washingtonom in Londonom, ki nadaljujeta pot pomirjenja, temveč celo pred Parizom, tedaj bi bila odgovornost vlade in krščanske demokracije skrajno velika».

Nenni zaključuje, da se ne zdi, da bo evropska cena za Adenauerjeve napake vojna, in da za Berlin ne bo vojne, Nato poudarja, da bo vsekakor mogoče najti rešitev za Berlin na podlagi novega statuta, toda vsak dan zakasnitve bo Evropa lahko plačala s tem, da bo «prenehala biti delujoči činitelj v svetovni politiki».

Se ostreje je reagiral angleški tisk. Pod naslovom «Nemci izvoljen narod» piše «Daily Herald», da je včerajšnja Adenauerjeva izjava med sprejemom pri papežu glede stališča Nemčije v borbi proti komunizmu «presenetljiva». «Običajno, dodaja list, se državniki, ki jih sprejme papež, omejujejo le na nekaj formalnih besed zahvale».

«Celo vatikanski funkcionarji, zatrjuje list, pravijo, da je Adenauerjeva izjava izzvala presenečenje v okoliščinah, v katerih jo je podal. Papež, zaključuje list, ni nič izjavil o nemški enotnosti, niš o razdeljenosti Berlina. Izrekel je samo ‚očetovska voščila' za prihodnost Nemčije».

«Daily Telegraph» pa piše, da je papežev govor izzval presenečenje v Rimu, ker, «čeprav je bil prijateljski in pohvalen, je bil kratek in brez slehernega namiga političnega značaja». «Kar se tiče Adenauerjevega odgovora, dodaja «Daily Telegraph», se je samo en stavek nanašal na mednarodne zadeve».

Pariški «Le Figaro» piše, da Adenauer ni pri dosedanjih razgovorih dosegel svojega namena, in pripomnja: «1. Čeprav ga je Giovanni Gronchi zadržal dve uri, se zdi, da ga je samo skrbno poslušal. Nismo mnenja, da je predsednik italijanske republike že sedaj sprejel glavno zamisel kanclerja, ki se lahko povzame takole: Nemško vprašanje je vzvod za vsa ostala. 2. V govoru papeža ni najti besed, ki bi se lahko tolmačile kot ugodno voščilo željam Adenauerja, kar se tiče usode Berlina in nemške združitve. 3. Zdi se, da se v Rimu kanclerjeva izjava papežu glede nemškega poslanstva, ki naj bi ga imelo nemško ljudstvo, zdi pretirana».

Sovjetski tisk objavlja širše komentarje v zvezi z Adenauerjevim obiskom v Rimu. «Kaj hoče v Rimu kancler?», se sprašuje «Pravda».

Glasilo komunistične mladine «Komsomolskaja Pravda» pa objavlja svoj zadevni članek pod naslovom «Po sledovih Hitlerja».

Oba lista poudarjata, da je kancler med svojim obiskom v Vatikanu izjavil, da je «bog določil nemškemu ljudstvo posebno nalogo v teh nemirnih časih: biti branik Zahoda proti močnemu pritisku, ki prihaja nad nas z Vzhoda».

Listi poročajo tudi, da je neki vatikanski funkcionar v privatnem razgovoru z neko ameriško tiskovno agencijo poudaril, da so Adenauerjeve izjave «povzročile začudenje» v Vatikanu.

List «Sovjetskaja Rusija» tudi piše o «romanju atomskega kanclerja v Rim» in poudarja, da stališče Italije do nemškega vprašanja ni bilo še določeno. Nato se sprašuje: «Čemu je atomski

(Nadaljevanje na 8. strani)

Aktualni portreti

KONRAD ADENAUER predsednik vlade zapadnonemške zvezne republike je sedaj na obisku v Italiji, da bi pridobil tudi italijansko vlado za svojo nepopustljivo politiko glede pomirjenja med Vzhodom in Zahodom

GENERAL MASSU ki je vodil vojaški upor 13. maja 1958 v Alžiru, je dopisniku časopisa «Suddeutsche Zeitung» izjavil, da vojska v Alžiriji zavrača de Gaullovo stališče o samoodločbi Alžirije. Zaradi tega so Massuja poklicali v Pariz, de Gaulle pa ga je razrešil vojaške funkcije v Alžiriji

MARELLA AGNELLI hčerka Filippa Caracciola, predsednika Italijanskega avtomobilskega kluba, ki se je leta 1953 poročila z Giannijem Agnellijem, podpredsednikom tovarne «Fiat», je po mnenju ameriških modnih ustvarjalcev najelegantnejša ženska na svetu

ANEURIN BEVAN najpopularnejši politik angleške laburistične stranke je bil preteklega decembra operiran zaradi čira na dvanajsterniku. Njegovo stanje se je nenadno poslabšalo in obstaja nevarnost, da mu srce povsem odpove

JOSEPH COTTEN je nedavno izgubil svojo ženo Lenoro Kip, s katero se je poročil pred 29 leti in za katero so dejali, da je «najzvestejša žena v Hollywoodu». Tudi njo je vzela levkemija, kakor že pred njo angleško igralko Kay Kendall in Sylvio Lopez

Sedem dni v svetu

Poleg težav, ki jih ima de Gaulle z nesoglasji v Debrejevi vladi, so se pridružile še težave v Alžiriji, kjer se je general Massu ponovno uprl njegovi politiki glede bodočega statusa te afriške dežele

General Massu odstavljen

General de Gaulle ima spet opravka s fašističnimi in ekstremističnimi elementi v Alžiriji in v Franciji, ki jih v Alžiriji vodi general Massu, v Franciji pa jih v zadnjem času vneto podpira bivši predsednik vlade Bidault. Že pred časom je bila za 22. t. m. napovedana tako imenovana alžirska konferenca, na katero je de Gaulle povabil predsednika vlade Debreja, zunanjega ministra de Murvilla, generalnega delegata v Alžiriji Delouvriera, vrhovnega poveljnika oboroženih sil v Alžiriji generala Challa, ministra za obrambo Guillanomata ter druge vojaške poveljnike in civilne funkcionarje v Alžiriji. V pričakovanju te konference je general Massu sprožil novo ofenzivo proti de Gaullovi politiki v Alžiriji. Zadeva se je začela z intervjujem dopisniku nemškega lista «Sueddeutsche Zeitung». Temu je general Massu izjavil, da ima francoska vojska v Alžiriji svoje ideje, kako naj se vodi vojna, in da jih bo uveljavila, če bodo okoliščine to narekovale. Pripomnil je, da vojska ne razume več de Gaullive politike, in izrekel se je za uvedbo posebnih sodišč, ki naj bi izrekala najstrožje obsodbe proti Alžircem. Ta sodišča naj bi bila neodvisna od francoskih sodišč, tako da bi o morebitnih prizivih odločali v Alžiriji. Izjavil je tudi, da vojska ne bi brez diskusije izpolnila kakršen koli nov ukaz predsednika de Gaulla.

Ta intervju so v Alžiriji sicer takoj vradno zanikali, toda temu nihče ne verjame, ker je Massu potrdil, da se je res sestal z dopisnikom nemškega lista in se z njim razgovarjal. Minister za vojsko je Massuja takoj poklical v Pariz in zahteval od njega pojasnila. Njun razgovor je bil zelo kratek in po razgovoru so objavili izjavo, ki jo je pripravil sam general Massu. V tej izjevi ni Massu dejansko zanikal številnih očitkov proti sebi, da hujska na odpor v vojski. Izjavil je samo, da kar se tiče nezadovoljstva vojske, ni on nikoli trdil, da je glasnik tega nezadovoljstva. K temu je dodal, da «nihče ne oporeka v Alžiriji oblasti generalu de Gaullu», ter da ostane on skupno s svojo armado na njegovi strani.

Sledile so razne demonstracije in resolucije ekstremističnih francoskih priseljencev v Alžiriji, ki pozivajo de Gaulla, naj opusti politiko, ki jo je bil nakazal 16. septembra in naj odločneje vodi tako imenovano politiko pomirjenja. Zahtevajo tudi, naj jasno zagotovi, da bo Alžirija ostala «francoska pokrajina».

Na konferenci v Parizu ni bil navzoč general Massu, ker ga de Gaulle ni hotel videti. Po konferenci so javili, da je bil Massu odstavljen. Včeraj pa ga je sprejel de Gaulle na kratek razgovor.

Na konferenci niso sprejeli nobenih posebno novih sklepov, razen tega, da bo de Gaulle ponovno šel v Alžirijo, in sicer 5. februarja. Ostal bo tam več dni, da stopi povsod v stik z vojsko ter z upravnimi funkcionarji. Uradno poročilo pravi da so na konferenci ugotovili «napredovanje pacifikacije» ter da bodo glede tega kakor tudi na gospodarskem in socialnem področju odločno nadaljevali delo tudi v letu 1960. Rečeno je tudi, da je general de Gaulle nedvoumno določil francosko politiko 16. septembra lanskega leta, ki jo je odobril tudi parlament. Kakor je znano, je de Gaulle takrat rekel, da priznava Alžircem pravico do samoodločanja, toda šele «po pomirjenju in po naslednjem razdobju reorganizacije in obnove». Poročilo pravi, da se ta politika na noben način ne bo menjala s političnimi pogajanji in «ne bo poznala odklonov.» Napoveduje se tudi ustanovitev posebnih sodišč, ki bodo «najstrože zatirale terorizem». Torej še večjo krvoločnost proti alžirskemu prebivalstvu, kakor zahtevajo ultrasi.

Znano je že, da je de Gaulle do sedaj dosledno zavračal vse ponudbe Alžircev, naj bi se začela pogajanja prav na podlagi bistva njegove ponudbe, to je na podlagi priznanja samoodločbe. Zato je težko videti kakršen koli izhod, če bo de Gaulle vztrajal na dosedanjem stališču. Alžirska vlada je bila medtem nekoliko preurejena. Narodni svet alžirske revolucije, ki je zasedal v Tripolisu v Libiji, je sporočil, da so poleg sprememb v vladi, kateri še vedno predseduje Ferhat Abas, ustanovili vojni medministrski odbor, v katerem bodo podpredsednik vlade in minister za zunanje zadeve Krim Belkasem, novi notranji minister Ben Tobal ter minister za oboroževanje in splošno povezavo Abdel Hafid Busuf. Uradna izjava o zasedanju narodnega sveta poudarja, da so določili v zunanji politiki nekatere smotre, tako da bo pomoč, ki jo svobodoljubne države dajejo Alžiriji, bolj koordinirana in doslednejša.

Razen tega obžaluje izjava, da se je francoska vlada izognila pogajanjem v zvezi z de Gaullovo ponudbo o samoodločanju, in poudarja, da bi morebitnim pogajanjem lahko takoj sledil mir. Alžirsko ljudstvo hoče mir. Toda prisiljeno se bo boriti, dokler mu bo vojna vsiljena, in dokler ne bo doseglo svoje neodvisnosti.

Za nadaljevanje vojne v Alžiriji je torej kriva izključno Francija, ki odklanja začetek pogajanj na edino realni podlagi.

Bomba v Sahari

Za petek zjutraj so francoske oblasti napovedale alarmno pripravljenost nad področjem v Sahari, kjer bodo preizkušali francosko atomsko bombo. Alarm so napovedali 24 ur prej, in to pomeni, da letala, ki imajo proge čez Saharo, ne smejo leteti nad področjem, ki je bilo točno določeno. Pozno zvečer pa so alarm ukinili. Zato so opazovalci mnenja, da so napravili le prvi alarmni poskus, in sklepajo, da je eksplozija prve bombe blizu.

Kakor doslej, se še pogosteje vrstijo številni protesti proti francoskim nameram. Ostro je protestirala tudi skupina italijanskih fizikov in znanstvenikov, posebno še, ko je med nedavnimi nevihtami padel saharski pesek tudi po južnih delih Italije. Tudi afriško-azijska skupina v OZN je določila poseben odbor petih članov, ki naj prouči sredstva, da se Franciji prepove preizkušanje atomske bombe v Sahari. V odboru so predstavniki Sudana, Libanona, Etiopije, Gvineje in Japonske (ker je japonski delegat bolan, bo njegovo mesto prevzel cejlonski predstavnik). Politično tajništvo tunizijske stranke «Neodestur» pa je objavilo izjavo, v kateri pravi, da pomeni preizkušanje atomske bombe v Sahari napadalnost proti afriškim narodom in zločin.

Sovjetske rakete

V četrtek je Sovjetska zveza sporočila, da so napravili prvi poskus na Timeh oceanu z novimi močnimi raketami, ki jih pripravljajo za poznejše pošiljanje raket s sateliti proti Veneri in Marsu. Raketa, ki je bila brez zadnje stopnje, je letela kar 12 tisoč 500 km daleč s hitrostjo 26.000 km na uro in je pa-

(Nadaljevanje na 8. strani)

John L. Lewis, ki je bil 40 let na čelu sindikata rudarjev v ZDA, se je umaknil v zasebno življenje, njegovo mesto pa je prevzel njegov dolgoletni sodelavec Thomas Kennedy (ki ga na sliki vidimo sedečega pri mizi

«Deset tisoč prikazni»

Giuseppe P. Fabretto je v ilustrirani reviji «Gente» poslal iz Trsta dopis, ki ga je omenjena revija objavila v svoji poslednji številki od 22. t. m. pod naslovom «Diecimila fantasmi chiedono una croce», v podnaslovu pa je rečeno, da je italijanska vlada sklenila pokriti s cementnimi ploščami kraške jame in s tem «odstopila od tega, da bi iz njih potegnila ostanke onih, ki so jih tja vrgli jugoslovanski komunisti». V članku je tudi govora o tem, kako jugoslovanski graničarji stalno prestavljajo mejne količke v svojo korist, in kako naj bi med tržaškim prebivalstvom vladala globoka vznemirjenost glede najbližje prihodnosti julijske prestolnice.

Ob čitanju takih in podobnih sestavkov mi nismo prav nič vznemirjeni niti glede najbližje niti daljne usode usode tržaškega mesta, ampak imamo najresnejše pomisleke o umskem ravnotežju njihovih avtorjev, ki kažejo vse znake intelektualne levkemije. Mi sicer ne vemo, kje se je avtor omenjenega članka nahajal, ko se je tudi pri nas bila oborožena borba proti nacizmu in fašizmu, mnenja pa smo, da so izrazi, kot na pr. «barbarski pokoli Italijanov», «klanje Italijanov», «množično pobijanje Italijanov samo zato, ker so bili Italijani» in podobno, neužitni ne-le za ljudi, ki poznajo naše razmere za časa protifašistične in protinacistične borbe, ampak tudi za tisto širšo italijansko javnost v notranjosti države, kateri je ta hujskaški članek namenjen.

Zgodovinsko je zadeva poznana in objektivno že davno *ad acta:* fašisti so se spečali s Hitlerjem in si tudi z njegovo pomočjo skušali podjarmiti in razdeliti Evropo, pa tudi druga neevropska področja. Pri tem niso izbirali sredstev: kdor se jim je postavil po robu, je končal v krtovi deželi. Roparski podvig se ni obnesel, in je končal s totalnim polomom. Tako je preprosto zgodovinsko dejstvo.

Da to raznim Fabrettom ni všeč, popolnoma razumemo, zlasti še, ker se je ta roparski podvig končal tudi z delno ali popolno izgubo tega, kar je bil plen tudi prejšnjih osvajalnih podvigov. Pametno bi bilo zaključiti, da se taki podvigi danes več ne izplačajo, in si izbrati neko bolj rentabilno dejavnost. Nemožato pa je cmeriti se zaradi posledic, ki jih polom vsakršnega roparskega podviga nujno nosi s seboj — črnosrajčnike in okupatorje, ki so požigali, ropali in pobijali po tujih deželah pa proglašali za «italijanske rodoljube».

S tem morete do neke mere varati le same sebe in tiste, ki jim je pamet kratka; ne boste pa mogli nikoli preslepiti onih, ki prav dobro vedo, kakršno srajco nosi rodoljubje.

Vse ostalo je le prah in pepel in... prikazen (da o slabi veri ter o popolnoma izmišljenih, lažnivih in iz trte izvitih številčnih podatkih sploh ne govorimo.)

Nekaj podatkov o demografski politiki v Italiji

Nezakonskih otrok vedno manj zato pa okoli milijon splavov

Fašistični zakon, ki ureja to tako delikatno zadevo, še vedno v veljavi

Predvčerajšnjim je posebna komisija rimske zbornice sprejela zakonski predlog, ki se tiče družin z velikim številom otrok. Glede tega pridejo v poštev zakoni s 5 ali z več otrok. Takšne družine bodo v bodoče uživale več prednosti, kot na pr. to, da bodo otroci takih družin imeli prednost pri sprejemanju v poklicne šole, nadalje bodo take družine imele prednost pri dodeljevanju stanovanj, ki se grade iz javnih sredstev, nadalje bodo takšne družine uživale določene olajšave pri plačevanju državnih ali lokalnih davčnih dajatev itd. Zaradi «nujnosti» je bil zakonski predlog, ki ga je zbornična komisija sprejela, takoj poslan v odobritev še senatni komisiji.

Ta vest nam je dala povod, da se nekoliko pobliže spoznamo z demografsko politiko v Italiji in z nekaterimi zakoni, ki jih je sedanji upravi zapustila v dediščino polpretekla zgodovina. Čeprav je znano, da Italija ni kdo ve kako bogata in da dejansko razpolaga bolj z delovno silo kot s prirodnimi bogastvi, je bila v dobi fašizma uvedena demografska kampanja, ker je Mussolini potreboval čimveč vojakov. In tako so v dobi fašizma na veliko delili nagrade številnim družinam, ki so poleg tega uživale še vsestranske prednosti in olajšave.

Po vojni se razmere niso kdo ve kako popravile. Vsaj objektivni pogoji ne. Res je, da so nagrade številnim družinam usahnile, toda število prebivalcev je nadalje naglo raslo in so osnovni pogoji ostali isti kot prej, kajti bogastvo dežele, prirodno bogastvo Italije mislimo, se ni povečalo. Pred kratkim smo brali, da šteje Italija že 51 milijonov prebivalcev in da živi v inozemstvu že okoli 11 do 12 milijonov italijanskih izseljencev, ki jim domovina ni dala ali ni mogla dati kruha. To je ena plat tega problema. Ta plat niti ni tako huda. Vse bolj resna pa je druga plat tega vprašanja, ki pa je s prejšnjo le posredno povezana. Gre za posledice zastarelih koncepcij in predsodkov, za posledice določenih naukov in za vpliv Cerkve, kar pa ima tudi svojo zakonsko obliko v italijanskem kazenskem zakoniku. Mislimo namreč na «umetno prekinitev spočetja».

O zadevi so se v italijanskem tisku razpisali ob novih podatkih o «zakonitih» in «nezakonotih» otrocih v Italiji. Že pred dvema letoma so z italijanskih osebnih izkaznic brisali «sramotni» NN, ki je označeval, da je lastnik take osebne izkaznice nezakonski otrok. Toda značaj tega «greha» je ostal. Tako bi mogli vsaj soditi po pisanju italijanske vladne publikacije «Documenti di vita italiana», ki v svoji številki 94 zadovoljno ugotavlja, da se število nezakonskih otrok niža. Leta 1954 so v Italiji našteli na tisoč novorojenčkov 32 nezakonskih otrok, dve leti pozneje pa le 29.6, kar da je lep napredek. Podatkov za poznejšo dobo sicer ni, toda revija «Città di Milano» pravi, da se je število nezakonskih otrok v Milanu leta 1958 nekoliko povečalo, da pa hkrati kaže stalno nihanje, torej brez večjih padcev ali skokov.

Ne zanima nas odstotek «zakonskih» in «nezakonskih» otrok, kajti ni večje neumnosti, kot delati razliko med «zakonskimi» in «nezakonskimi» otroki, toda ljudje, ki se s to problematiko ukvarjajo, pravijo, da ni res, da bi se bilo «nravstveno stanje» prebivalcev popravilo, kot na videz dokazuje upadanje rojstev nezakonskih otrok, pač pa pravijo, da je temu vzrok vedno bolj razširjeno «umetno prekinjanje nosečnosti», kar preprosteje pomeni umetni splav. In v tem je največje zlo že prej omenjenih ovir in pregraj, ki jih delajo zastareli predsodki, vpliv določenih krogov in kot njegov konkreten izraz — kazenski zakonik, ki je glede tega zelo strog in ki nam je ostal kot ena žalostnih dediščin polpretekle zgodovine. Italijanski kazenski zakonik strogo kaznuje umetno prekinitev nosečnosti. Hkrati pa je zabranjeno tudi razširjanje in populariziranje sredstev proti nezaželenemu spočetju. V mnogih zelo naprednih deželah Zahoda se že dolga leta ukvarjajo s spolno vzgojo in splošno higieno, kamor spada tudi to. Celo v Indiji dodeljuje vlada velikanska sredstva za populariziranje sredstev proti nezaželenemu spočetju. Ves svet govori, da se človeštvo prenaglo množi, da preobljudenost predstavlja nevarnost itd. Pri nas pa obstaja le eno združenje — Italijanska zveza za demografsko vzgojo — kateri je prepuščena iniciativa glede tega, seveda proti vsem zastarelim konceptom, predsodkom in vplivu Cerkve, ki je glede tega nadvse stroga.

Posledica tega je, da si ženske pomagajo z umetnimi splavi. In to tako neporočene ženske, ki zanosijo in se boje «sramote», kot tudi poročene ženske, ki ne marajo imeti več otrok. Ker je umeten splav kazensko pregonljiv, je jasno, da točnih podatkov ni, toda zato so vsaj približni računi. In ti dajo misliti. Po nekaterih podatkih se v Italiji izvrši na leto okoli milijon «umetnih prekinitev nosečnosti», torej umetnih splavov. Skoraj polovica vseh zanositev ali celo več, se umetno prekine. To sicer ni nič posebnega. To ne velja le za Italijo. Tudi sami Američani tožijo nad tem. Sami pravijo, da se odstotek umetnih prekinitev pri njih vzpenja na 50 ali celo več odstotkov. Toda pri tem smo rekli da se Američani nad tem pojavom pritožujejo, kar pomeni, da z njim niso zadovoljni. Vsak zdravnik jih bo razumel. Umetne prekinitve nosečnosti, izvršene po strokovnjaku, torej ginekologu ali kirurgu, so več ali manj škodljive, le v izjemnih primerih priporočljive. Če pa izvrše to mazači, razne babice in podobno, je nevarnost še večja. Koliko žensk je zaradi takih splavov trajno zbolelo ali celo izgubilo življenje.

V deželah, kjer zakon prekinitev nosečnosti dopušča, je zadeva še vedno resna, vendar pa znosnejša, ker se vse dela v vzdušju zakonitosti, torej v miru. Vse drugače pa je tam, kjer zakon to prepoveduje, kjer se taki sicer nikoli prijetni in skrajno redko priporočljivi kirurški posegi delajo skrivaj. Sicer pa moramo ob tem dodati še en zelo zgovoren element. Povedali smo, da zakon splav prepoveduje, rekli smo, da se kljub temu izvrši v Italiji okoli milijon splavov na leto. Koliko pa je bilo na pr. v enem letu prijav zaradi tega kaznivega dejanja? Točne številke ne vemo, vemo pa, da je bilo leta 1957 v vsej Italiji «ugotovljenih» le 772 umetnih splavov. To je zares smešna številka, ki pa je dragocena. Če je res, da je toliko umetnih splavov, čemu tako malo uradno «ugotovljenih»? To nam dokazuje, da se niti oblasti ne zmenijo zanje. Dokaz za to še sledeči podatek: predsednik ustanove «Opera Nazionale Maternità ed Infanzia» za Bergamo, ki je hkrati tajnik pokrajinskega odbora Krščanske demokracije, dr. Piero Zambetti, je javno izjavil, da je treba zdravnike bolj nadzirati. kajti samo v Bergamu da je bilo v enem letu izvršenih nad deset tisoč umetnih splavov. V ilustracijo bomo dodali, da se je leta 1957 v Bergamu rodilo 13.661 otrok, kar pomeni, da je prišel na svet malone le vsak drugi spočeti otrok. In to v Bergamu, kjer so ljudje zelo verni, kot dokazujejo politične razmere, saj je ta pokrajina nekaka trdnjava KD.

Ker je temu tako, bi bilo pričakovati, da se bo ta dediščina fašistične demografije — namreč prepoved umetnega splava — popravila z novim zakonom, ki bi umetni splav dopuščal. To bi seveda bil le izhod za silo, kajti vse bolj potrebna je druga akcija, namreč široka akcija za populariziranje spolne vzgoje, spolne higiene in to predvsem v bolj zaostalih predelih dežele, kjer je antikoncepcijsko sredstvo še povsem neznana stvar, celo neznan pojem. Številnim družinam mora skupnost zares pomagati, toda posameznika moramo tudi poučiti, da bo tudi za njegove otroke bolje, ker bodo bolj krepki in zdravi, če jih ne bo preveč. Vemo, da s tem določeni krogi ne bodo soglašali, toda isti krogi z marsičem ne soglašajo. In vendar...

Radio in televizija

Nedelja, 24. januarja 1960

Radio Trst A

8.00 Jutranja glasba; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski motivi, nato Lahke melodije; 12.15 Za vsakogar nekaj; 12.40 Novosti v jazzu; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... kronika sedmih dni v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 14.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 15.00 Dvajset minut modernega jazza; 15.20 Slovenska zborovska glasba; 15.40 Duo Morghen-Mellier; 16.00 Glasbeni popoldan; 16.40 Orkester Dino Olivieri; 17.00 Sanjači, radijska drama Josipa Tavčarja; 17.55 Pesna čajanka; 18.20 Stravinski: Svatba, ruski koreografski prizori v štirih delih; 18.45 Slovenski solisti; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Priljubljene melodije; 21.25 Melodije iz filmov; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Koncert kvinteta Boccherini — Gaetano Brunetti: Kvintet; 22.30 Večerne melodije; 23.00 Ansambel George Shearing; 23.30 Nočni ples.

Trst

7.15 Kmetijstvo dežele; 14.30 «Il Campanon» — «Il fogolar».

Koper

Poročila v slovenščini: 7.30, 13.30, 15.00.

Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 17.15, 19.15, 22.30.

5.00 Prenos RL; 6.15, 6.40 Jutranja glasba; 8.05 Kmetijska oddaja; 8.30 Narodne pesmi; 9.15 Zabavni zvoki; 10.30 Operne melodije (Thomas, Bellini, Verdi, Puccini in Mascagni); 11.15 Nedeljski koncert (Premrl, Vodopivec, Bersa, Golovac); 12.10 Glasba za vas; 13.30 Sosedni kraji in ljudje; 14.00 Glasba po željah; 15.10 Ženski tercet (Dana Filipčič, Greta Ložar in Nada Podlogar); 15.30 Igrajo orkestri Wally Stott, George Melachrino in Stanley Black); 19.10 Glasbeni intermezzo; 22.15, 22.35 Plesna glasba.

Nacionalni program

7.30 Glasba za godalni orkester; 12.10 Pesmi dneva; 14.30 Operna glasba (Weber, Bellini, Wagner, Donizetti, Verdi); 15.00 Frank Chacksfield in njegov orkester; 17.00 Van Wood in njegov ansambel; 17.45 Simfonični orkester, dirigira Sergiu Celibidache (Vivaldi: Koncert št. 3 opus 10 za flavto in orkester; Ravel: Ma mere l'oye; Cajkovski: Simfonija št. 6 «Patetica»); 20.00 Spomini na Pariz; 21.00 Življenje v dveh — igra orkester Pippo Barzizza; 22.45 Koncert sopranistke Adriane Martino in pianista Giorgia Favaretta.

II. program

8.30 Preludij; 14.05 Norrie Palamor in njegov orkester; 16.00 Tranzistor — revija Carla Manzonija; 18.30 Plešite z nami; 20.20 Zig-zag; 20.30 Sodite vi (pojejo Gimmy Caravana, Pia Gabrielli, Nadia Liani, Luciano Lualdi, Milva Percy, Fati in Walter Romano. Orkester dirigirata Carlo Esposito in William Galassini).

III. program

16.15 Milly Balakirev: Islamey — fantazija za klavir (pianist Ventislav Jankov); Tleksander Borodin: Simfonija št. 3 «Nedokončana»; 16.45 Grofica Mitzi Arthurja Schmitzerja; 17.45 Kantata od Baroka do Arkadije; 19.00 Karl Hoeller; 19.45 Kako se hranijo Italijani; 20.00 Večerni koncert (Beethoven, Prokofijev); 21.30 «Hovanščina» Mussorgskega in Rimski-Korsakov. Ansambel beograjske Opere.

Italijanska televizija oddaja danes ob 19.35 jugoslovanske narodne plese, ki jih izvaja beograjski folklorni ansambel «Lado».

Radio pa oddaja ob 21.30 v III. programu «Hovanščino» Rimskij-Korsakova v izvedbi beograjske Opere v beneškem gledališču «Fenice». Od slovenskih pevcev nastopata Ladko Korošec in Drago Starc.

Slovenija

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav; 6.30 Veseli zvoki; 7.35 Slovenske narodne pesmi; 8.00 Mladinska radijska igra — Dimnikarček; 9.00 Z glasbo v novi teden; 9.40 Krešimir Baranović: Z mojih bregov; 11.00 Partizanske pesmi in koračnice; 13.45 Majhen koncert lahke glasbe; 15.30 Operetne melodije v plesnem ritmu; 16.00 Arkadij Averčenkov: Mož zgovornosti; 16.20 Poskočna medigra; 16.23 Iz Puccinijeve opere Madame Butterflay (Maria Callas, Nicolai Cedda, Renata Tebaldi, Nell Rankin in Giuseppe Campora); 16.55 Sestanek z melodijami; 17.30 Radijska igra: Nikole J. Vapcarov: Deveti val; 18.15 Prokofijev: Klasična simfonija; 18.30 Trio Pierre Dorsey; 18.40 Z Veselimi pianisti; 20.05 Izberite melodijo tedna; 21.00 Ljudje iz umetniške sobe; 22.15 Želite plesati; 23.10 S popevkami v deželo sanj; 23.40 Maksimović: Sonatino za klarinet in klavir; Ramovš: Sonatina za klarinet in klavir.

Ital. televizija

10.15 TV za kmete; 19.35 Beograjski folklorni ansambel «Lado»; 22.30 Sodite vi.

PONEDELJEK, 25. januara

13.30 TV šola; 17.00 Otroška oddaja; 21.00 Film «Vaba za moške».

Jug. televizija

11.00 Kmetijska oddaja; 20.00 Kulturna panorama; 20.50 Pomlad na TV zastonj — glasbeno zabavna oddaja.

PONEDELJEK, 25. januara

18.30 Kaj lahko zamenjuje očesno roženico; 21.00 «Ni bilo zaman» — jugoslovanski celovečerni film.

ALI VEŠ...

— da bo 30 januarja odplula iz Kopra prva ladja, ki bo povezovala Koper z New Yorkom. Zveza bo enomesečna in prva ladja, ki bo odprla to linijo, bo «Bled» (8.200 ton).

• • •

— da nameravajo letos graditi v Kranju veliko novih stanovanj. Med stanovanjskimi bloki pa bo tudi nebotičnik, ki bo imel 17 nadstropij.

• • •

— da bodo del sredstev, ki jih bodo prihranili zaradi zmanjšanja oboroženih sil, v Sovjetski zvezi potrošili za nadaljnje izboljšanje zdravstvenih ustanov. V ta namen bodo k že prej določenim sredstvom za zdravstvo v prihodnjih letih dodali še milijardo 800 milijonov rublje, ki jih bodo porabili za gradnjo bolnišnic, laboratorijev in podobnih ustanov. Do l. 1965 se bo število bolniških postelj v SZ povečalo za nadaljnjih 616.000 postelj, proizvodnja zdravil, predvsem antibiotikov, pa se bo povečala za 4-krat.

• • •

— da kuhana jajca, ki jih dodamo običajni hrani laboratorijskih živali, povzročajo povečanje rakastih obolenj. Poročilo, ki ga je dal dr. Josel Szepsmwol z vseučelišča v Portoricu, pravi, da so poizkusne miši, katerim so v običajno hrano dodajali še določeno količino kuhanih jajc, preje zbolele od raka kot miši, ki so jedle le običajno hrano. Povečanje rakastih obolenj pri z jajci hranjenih miših, je bilo petkratno.

• • •

— da je prišel v Rim sovjetski filmski umetnik in režiser Sergej Bondarčjuk, ki bo igral v Rossellinijevem filmu «V Rimu je bila noč», ki ga sedaj delajo v Rimu. Za Sergeja Bondarčjuka menijo, da je eden najvidnejših sovjetskih filmskih umetnikov.

• • •

— da je v Parizu avtomobilski promet tako gost in tako neurejen, da je bolje ostati doma, kot iti na ulice. Do te pretirane ocene je prišel pariški list «Journal», ki je zapisal, da bi francoski pešec najbolje storil, če bi si stanovanje napolnil z vsem potrebnih za zimo in ostal vso zimo doma.

• • •

— da je londonski «Daily Miror» predstavil neko «umetnico» londonskih nočnih lokalov takole: «Cha, ki je stara 24 let, je tu zato, da bi tri mesece nastopala v Soho klubu. Cha je po svojem lastnem mnenju največja pianistka na svetu in igra Chopina povsem gola.»

• • •

— da je nekemu sovjetskemu inženirju uspelo izdelati železobeton, ki je enako trd in odporen kot jeklo. Ta beton se da celo variti, kot varimo jeklo. Je hkrati tudi zelo prožen in menijo, da ga bodo mogli uporabljati tudi pri gradnji ladij. Vsekakor bo odlično služil pri drugih gradnjah, kjer bo nadomestil mnogo težje cementne bloke.

• • •

— da se je gospodična Sheila Reynolds iz New Yorka morala zagovarjati pred sodiščem zato, ker je lastniku restavracije Harryju Ellmanu pognala zrezek v prsi. Zgodilo se je to v restavraciji ob mizi, pri kateri sta složno uživala vsak svoje kosilo gospodična Reynolds in njen psiček Brandy. Lastnik restavracije ni soglašal s tem, da bi v njegovi restavraciji «sedel» pri mizi tudi pes. In je to ženski tudi povedal. Tedaj se je dekle razjezilo, pograbilo s krožnika zrezek in ga pognalo v lastnika restavracije. Razprava je bila odložena.

• • •

— da nameravajo trije Američani kupiti Noetovo barko. V ta namen so prišli že v Turčijo, od koder je neka agencija pred časom sporočila, da je neki pilot med poletom ob meji med Sovjetsko zvezo in Turčijo iz letala fotografiral neki predmet, ki da je zelo podoben Noetovi barki. Ko so Američani prišli v Turčijo so zvedeli, da so to le prazne marnje.

• • •

— da so v New Yorku odkrili novo afero precejšnjega obsega. Dva inšpektorja iz urada za tehtnice in mere naj bi bila ogoljufala prebivalce New Yorka za «samih» 9 milijard lir. Zaposlena sta bila pri nadziranju količin nafte za segrevanje mesta, kjer se je dalo veliko «zaslužiti».

• • •

— da se Belinda Lee, ki je že nekaj dni na Reki, ne namerava tako kmalu ponovno omožiti. Pravi, da je še premlada, ker ima komaj 24 let. Najboljša leta za resno poroko so leta okoli 30, pravi Belinda Lee. Kljub temu pa filmska zvezda vsak dan piše dolgo pismo Walterju Chiariju v Bologno.

• • •

— da že 55 let neprestano gori v idrijskem rudniku električna žarnica, ki nikakor noče pregoreti. Pravijo da jo bodo, ko bo končno vendarle pregorela, izročili kakemu muzeju. Vsekakor bi to zaslužila, saj tako dolgega življenja žarnice ne pomnijo nikjer, posebno ker gori ta žarnica vso to dolgo dobo ponoči in podnevi.

Lonček iz lepenke

napisal

BORIS PAHOR

Ta črtica je vzeta iz zbirke novel «Na sipini», ki bo izšla na spomlad pri Slovenski Matici. Pisatelj nam jo je poslal z izrecno željo, da se pridruži javnim protestom zaradi nesramnosti starih in novih nacistov in tistih, ki jim dajejo potuho.

Vlak se je ustavil, ko je bila še noč, in zdaj se je bližal poldan.

Oni pa so imeli polne roke dela, ker je bil vlak neverjetno dolg, njih bolničarjev pa komaj za pol tucata. Gotovo, dosti več dela, odkar sta se vozova ob lokomotivi, čeprav so ju že enkrat izpraznili, spet polnila z ostanki v zebrasti koži. Stopetdeset so jih zakopali, in če transport nazadnje ne bo nekje pristal, jih bo treba kmalu zakopati še toliko. A to se pozna, tudi pri tridesetih vagonih se že pozna, če se število stoječih suhcev, pa čeprav samo za mrvo, razredči. Laže namreč stojijo. In tudi lačni so morebiti nekoliko manj, če niso tako stisnjeni, ker že šesti dan ni drobtinice za pod zob in za streho imajo samo hladno aprilsko severno nebo. Zraven tega pa, če niso tako tesni, se tu in tam kdo lahko celo sesede in izdihne sede, obkrožen od ograje sivih in lilastosinjih črt, ki so proge jetniških hlačnikov, medtem ko so prej morali stati pokonci, trdno zagozdeni v gneči, tisti, ki so jim oči osteklenele; kvečjemu seveda, če se je podivjanim gručam v vozu posrečilo potisniti stoječo smrt navzdol, tako da so potem stali na nji, na trdem šibju njenega plitvega koša.

Da, polne roke dela so imeli, ker so se zaradi razredčenih vrst v vozovih tisti s flegmonami in bulami lahko prerili k vratom. Ne da bi si, seveda, kdo ve kako želeli novo obvezo, a že pogled na razkuževalno tekočino, na rumeno mast je nekaj, kar kakor privid malce poteši lakoto, obenem pa spremeni ozračje anonimnega skupnega pogina v odprtem vozu. Pa je morda v tem tudi nagonska potreba po bolničarjevi bližini, po njegovi skrbi in po dotiku njegovih rok, kakor da jih nevzdržno sili telesno in hkrati, zaradi telesne oslabelosti, skoraj sanjsko zaupanje v njegov obred.

Na tiru na desno je stal vojaški vlak s protiletalskimi strojnicami. Postaje ni videti, ker jih zmeraj zapeljejo nekoliko ven iz postaj, a sodeč po nerazločnih glasovih in po motnem šumotu, ki se onstran vlakov mota kakor oblak prihuljene megle, mora biti blizu.

A dan je bil sončen, čeprav so bili žarki mehkužni, ponižani in tepeni, s slabokrvno ihto v svoji svetlobi, ki se je bolj srepo vžigala samo na ceveh v nebo uperjenih strojnic.

Kakor vsakikrat, ko so tako stali, so se bolničarji razkropili zdolž vlaka. Saj niso niti oni že teden dni nič jedli, a njihova telesa do odhoda iz taborišča niso bila lačna; je namreč zvečer zmeraj ostal zanje kos komisa ali menažka vodene repe po umrlih, ki so bili še živi, ko je bilo treba zjutraj oddati število pričujočih. Ne, niso bili siti, a zdaj jim je delo krajšalo čas, tako da niso mislili na praznoto v sebi; hkrati je bila zanje sreča že to, da so se bili sredi kaosa načrtno utaborili v zaprtem vozu in ga spremenili v ambulanto z vsem, kar so bili kljub zmedi vzeli s sabo iz Revierja. In zraven še steklenica alkohola, ki so ga intaknili v esesovski lekarni in ki je, pomešan z vodo, poživljal vero v preživetje; ker transport je taval od kraja v kraj, in brezglavo krožil v pasti, ki sta jo zdaj postavljali obenem zahodna in vzhodna fronta. Da, in prav tako so včeraj stali v Hamburgu in desno in levo so bile teorije transportov z zebrami v živinskih vozovih; samo da tam ni smel nihče iz voza in so bili, tako ujeti, na razpolago bombnikom, ki bi lahko raztreskali njihove kosti minuto pred osvobojenjem.

Vrata vozov so bila odpahnjena in na robu odprtine so sedeli suhci s hlačniki spodvihanimi do kolen, ko da so jim odrli z nog zebrasto kožo; in noge so bile rumene in skorjaste palice, samo tu in tam je viselo z voza stopalo kot mesnat zvon, ki ga je nabuhnil edem.

Tam, kjer se je ustavil bolničar Maks, je sedel na robu samo eden; tako je bolničar mogel položiti posodo z rivanolom in nož in obveze na voz namesto na tla, na ozko gaz med tračnicami in tračnicami. Ne več mlad Francoz, a s še pravo vlago v očeh, takšno, ki nima še steklenega odseva v sebi. Nekatera telesa namreč kljub koščenim udom vsebujejo neko trdoživost v svojem sestavu, ki je druga telesa nimajo, in tako bodo morebiti prenesla svoje upanje onkraj niča.

Bula na meči leve noge; zato je pergamenasta koža na tem mestu gladka in belkasta in trda kakor koža na pleši. To se pravi, da je gnojno ognjišče globoko spodaj, če ima sploh kakšen smisel govor o globini pri takšnih mumificiranih udih.

«Boli?» je vprašal bolničar in potipal s prstom.

«*Qui,*» je rekel suhec in prikimal; držal si je z obema rokama koleno.

Prav če boli, si je mislil bolničar, zelo prav, in segel je po kirurškem nožiču in ga razkužil, a ko se je v zadregi ozrl, kakor vsakikrat, ko ga je čakal poseg na človekovo telo, se je zavedel, da so na njem oči plavolasca, ki je čistil strojnico na vagonu za njegovim hrbtom. Prej je pazil na svoje delo in se ni zmenil za vojaški vlak. Zdaj pa je ujel pogled, ki ni bil samo radoveden. Bilo je, ko da oči visokega in lepega mladca ne gledajo samo tisto visečo nogo, ampak se čudijo, da so sploh mogoča človeška bitja, ki so še živa in takšna; obenem v tistih očeh tiha prepadenost lepe živali, lepega konja, ki bi postavili predenj mrhovino. Pa še zraven skoraj spoštovanje, občudovanje njega, zebrastega bolničarja, ki se dotika mrhovine, jo sprejema mirno in preprosto, ko da se je usposobil v nekem svojskem, predzgodovinskem življenju za takšen, tako nemogoč posel.

Njegov prvi občutek je bil nagonska potreba, da bi skril pred plavolascem visečo nogo, da bi skril vso nesrečo tistega voza in vseh tridesetih vozov; ko da bi mogel potajiti resnico takšnega ponižanja pred očmi ponosnega nemškega boga; obenem ko da bi mu hotel prizanesti s takšno podobo, a prizanesti mu ne zaradi njega samega, ampak spet iz ljubosumnja nad taboriščnim poginom. In to toliko bolj, ker je takrat lezlo iz vagona dolgo okostje in se oprijemalo s koščenimi prsti roba voza kakor okamenina, ki bi uhajala iz zaboja, v katerem bi jo prevažali. Saj je že cela vrsta drugih čepela in stala pod vozovi in bolj kot njihovo opravilo, je bil porazen pogled na njihove razgaljene kosti s kupčkom črtastih hlač na tleh, med tračnicami, posebno tistih, ki niso več mogli počeniti in so ostali upognjeni pod vozovim dnom, ob katerega so ribale obrite lobanje. Da, a ta, ki je počasi polzel dol, je bil bolj viden, kakor da nezaslišan igralec nalašč stopa s potujočega odra neverjetnega ansambla; in ko se je tako mučil, da bi se s stopali dotaknil tal, so njegovi hlačniki zdrknili dol do lesenih cokel, da je bila zaanjica, ki se je prikazala, velikanski žolti koščeni metulj.

A bolničar je pritisnil nožič h koži, ki je bila trda ko usnje in zasekal globoko, od zgoraj navzdol; nad njim je dvoje rok krčevito stiskalo koleno, on pa si je mislil, da se sloki podčastnik gotovo čudi njemu, ker opravlja ta posel preprosto, kakor on preprosto maže strojničino cev. Naj gleda, si je rekel, in naj vidi, kako tovariško je naše razmerje do smrti; in bilo mu je, ko da se je porodil v njem odsev mirnega, skromnega ponosa.

Potem ni mislil več nanj, izpral je rano, iz katere sta prišli dve kaplji rumenkaste smole, potisnil vanjo gazo, namočeno v rivanolu in jo obvezal s papirnatim ovojem. Potem je prenesel svoje reči v voz, ker vsi so bili že končali s prevezovanjem in je bil on zadnji. In tako se je skobacal v svoj kot na vozu, ker je zeblo in je najrajši čemel pod kocem,, v zatišju in nič mu ni bilo mar, da so vojaki ob strojnicah nehali z delom, ker so jim prinesli gamele z rižem. Cel transport menda zdaj zre vanje, je pomislil, medtem ko so pod vozom suhi prsti škrebljali ob les kakor kremplji predpotopnih živali, ki bi se pravkar prebudile iz tisočletnega spanja v zemlji pod vozom. In tako se sprva ni zavedel, ko je pred vrati bolničar René rekel: «Pravi, da je za tistega, ki je prerezal bulo.» «Toliko nas je, ki smo rezali bule,» so odgovorili glasovi, a potem je René poklical prav njega in Maks je vstal in šel k vratom in plavolasi podčastnik, ki je sedel ob strojnici in zajemal iz gamele, je takrat z žlico pokazal nanj.

Tako mu je on prikimal v zahvalo in se vrnil v svoj kot z lončkom iz lepenke v roki. Do polovice je bil napolnjen z rižem in njemu se je najprej zdelo smešno, če misli mladi Siegfrid, da se je moč odkupiti s takšno posodico riža, a istočasno se mu je zazdelo, da je tisti lonček varljiva prikazen pravzaprav čudež. In sedel je na koc in tiščal med dlanmi toplo lepenko, ki se je mehko vdajala, ko da je krotko pripravljena sprejeti od njegovih rok kakršnokoli obliko. Ne, nič ni bil lačen in zavedel se je, da ga vonj, ki prihaja iz lončka, nič ne mika. Nekemu ga moram dati, je pomislil, tudi zato, ker se mu je zdelo, da mu ga je plavolasi poslal iz spoštovanja, da opravlja takšen posel, ampak da v tem spoštovanju najbrž ni veliko spoštovanja do uničenih ljudi. In še je objemal z dlanmi toplo in oblo lepenko, a hkrati se je trudil, da bi gledal z očmi plavolasca na dolgo vrsto kariatid, ki so pod vozom stale na potrebi in nosile na lobanjah razpadajoči svet in bile kakor mumije, ki so se jim odveze razpletle in se bodo vsak hip sesule v prah. In skušal je razbrati njegovo misel, a čeprav se je zastonj trudil, mu je bilo ko da ima v dlaneh mehko živo bitje, mladega belega zajčka, in toplota, ki je iz dlani počasi lezla navzgor po lakti se mu je zdela znana, in zaprl je oči in silil z vsemi močmi svoj spomin, da bi mu prišel na pomoč.

Prihodnjo soboto in nedeljo bo zopet v Trstu gostoval veliki zabavni orkester Bojana Adamiča

JARMILA GLAZAROVA

ADVENT

(Eden izmed redkejših prevodov iz češčine)

Jarmila Glazarova je češka pisateljica, ki se je uveljavila neposredno pred nemško zasedbo Češkoslovaške. Posebno pa je zaslovela po osvoboditvi, deloma kot pisateljica, deloma kot aktivna politična in kulturna delavka. Zato je lani spomladi dobila tudi častni naziv narodne umetnice. Glazarova je napisala večje število del, med katerimi je roman «Advent» najbolj znano in tudi najbolj zrelo delo. Po osvoboditvi, ko se je uveljavljala v javnem življenju današnje Češkoslovaške, je napisala nekaj knjig, reportaž in potopisnih zapiskov. Vendar pa je ostal roman Advent njeno do sedaj najboljše delo. To delo smo v prevodu Viktorja Smoleja in v izdaji Mariborske založbe «Obzorja» dobili zdaj tudi v slovenščini. S tem bodo naši bralci pobliže spoznali sodobno češko pisateljico, med police naše prevodne literature pa bomo znova uvrstili knjigo češke književnosti, katere dela dobivamo v zadnjih letih tako poredko na naš knjižni trg.

Roman «Advent» je zajet iz kmečkega življenja v šlezijsko-moravskih hribih. Toda to pripoved o lepotah in idili kmečkega življenja, temveč realistična zgodba, skoraj mračna balada češke zemlje, na kateri kmet ni več trden gospodar, temveč njen tlačan. Zemlja je trda in neusmiljena, zato tudi kmetje niso krepostni, plemeniti ljudje, temveč brezčutni, sebični in neusmiljeni borci z zemljo. V tej zgodbi ni zato nič zlagane sentimentalnosti, ki jo v knjigah iz kmečkega življenja večkrat srečamo, in tudi ne romantične lepote kmečke idilike. V njej je le trda stvarnost življenja, ki pesti ljudi na skopi zemlji.

Osrednji lik romana je Františka, kmečka žena, ki je žrtev kmečkih predsodkov. Siromašno dekle, ki rodi nezakonskega otroka in mora zato prestati vsa ponižanja nezakonske matere na kmetih. Opeharjena za srečo in za mladost se vsa leta peha za kruhom in utaplja svojo bol v trdem delu. Potem se poroči s starejšim, trdnim hribovskim kmetom, samo da bi našla miren kotiček za sebe in boljšo prihodnjost za otroka. Mož ji namreč obljubi, da bo za otroka skrbel kot za svojega. Toda v resnici on in njegova dotedanja služkinja črtita otroka pa tudi mater, ki tako ni nič drugega kot brezplačna dekla na kmetiji. Ko spozna, da se je zaman žrtvovala za svojega otroka, ker je otrok v novem domu nezaželen in preganjan, se odloči. V noči, ko čaka svojega sinka, ki se je nekam potepel, in ko ga najde v seniku — tam odkrije tudi svojega moža s služkinjo — zažge s svetilko seno in nato zaklene vrata, da njen mož in dekla zgorita s skednjem vred.

Ta realistična zgodba o preganjanju preproste kmečke žene je oblikovno zanimivo podana. Postavljena je v okvir ene noči, v kateri se dogaja celoten roman. Pisateljica pa vmes pripoveduje nazaj.

Pripoved Glazarove sicer ne dosega velikih mojstrov, ker ji manjka izrazne moči. Toda njena pripoved je vseeno zanimiva in slog jedrnat. Pretehtana je zlasti celotna gradnja romana. Med pripoved prepleta pisateljica tudi opise kmečkega življenja, povezanega z naravo, letnimi časi in tradicijo. Roman je bogat tudi z opisi psiholoških doživetij, saj je bistvo romana prav v slikanju psihološke problematike oseb. Seveda pa je pisateljica prikazala tudi vso socialno problematiko moravsko-šlezijske hribovske vasi in njenega življenja. Tako predstavlja roman kritiko lažne morale in socialnih razmer na vasi.

Češka kritika je roman Glazarove izredno ugodno ocenila. Ni dvoma, da ga bodo tudi naši bralci toplo sprejeli, saj so razmere, ki jih opisuje pisateljica, v marsičem podobne življenju, ki je še nedavno bilo marsikje tudi v naših vaseh.

Skrben prevod je kot omenjeno pripravil Viktor Smolej. Janez Vidic pa je prispeval opremo in nekaj primernih ilustracij.

—«—

NOV LETNIK „SLOVENSKEGA ETNOGRAFA"

Slovensko kmečko pohištvo v znanstvenih razpravah

Drugi del zbornika je posvečen ljudskemu pesništvu

«Slovenski etnograf», glasilo slovenskih etnografskih delavcev že vrsto let uspešno izpolnjuje svoje poslanstvo. Prav ob koncu leta 1959 je izšel nov, že XII. zvezek te revije, ki izhaja letno v eni knjigi. In tudi ta zbornik je, kot že vsi pred njim, veren dokaz prizadevnosti slovenskih etnografskih delavcev, njihovih terenskih raziskovanj, v še večji meri pa njihovega znanstvenega proučevanja in izsledkov. Izdal in založil ga je Etnografski muzej v Ljubljani, ki že vsa leta po osvoboditvi predstavlja pod vodstvom direktorja Borisa Orla žarišče vsega živahnega snovanja slovenskih etnografskih znanstvenih delavcev. Boris Orel skupaj z M. Matičetovim je uredil tudi XII. letnik «Slovenskega etnografa».

Ta revija je znanstvena publikacija. Zato njeno strokovno plat ocenjujejo strokovnjaki. Toda ta publikacija ima obilo takih sestavkov, ki presegajo ozek znanstveni okvir in ki ne zanimajo samo strokovnjakov, temveč širši krog ljudi. Posebno tistih, ki radi bero o življenju naših ljudi v preteklem času, ki radi slišijo ljudske pesmi, skratka, ki jih zanima materialna in duhovna kultura našega ljudstva.

Dvanajsti letnik «Slovenskega etnografa» je posvečen predvsem slovenskemu kmečkemu pohištvu. Vseh šest razprav prve polovice osrednjega dela je posvečenih temu vprašanju. Tako daje prav problematika slovenskega kmečkega pohištva poseben značaj tej publikaciji. Druga polovica osrednjega dela pa je namenjena duhovni kulturi. Drugi del zbornika je po ustaljeni praksi posvečen poročilom, katerih je sedem. Zbornik zaključujejo knjižna poročila in ocene. In če omenimo, da ima zbornik 270 strani velikega formata pet slikovnih prilog, eno karto in devet slik v tekstu, smo s tem vsaj na zunaj povedali vse o tej publikaciji. Seveda pa zasluži vsebina še večjo pozornost.

V osrednjemu delu «Slovenskega etnografa» predstavlja nekak uvod prispevek *Borisa Orla* o kmečkem pohištvu v slovenski etnografiji. Avtor daje v svojem sestavku nekak pregled vseh dosedanjih proučevanj slovenskega kmečkega pohištva in prihaja do ugotovitev, da je bilo to zelo skromno. Šele prispevki v tem zborniku izpolnjujejo bistvene vrzeli v obdelavi te vrste etnografskega gradiva pri nas. Vendar pa je bil s tem storjen šele začetek in uredništvo Slovenskega etnografa bo v enem nadaljnjih letnikov objavilo nadaljnje sestavke o slovenskem kmečkem pohištvu. Slovensko etnografijo pa čaka v tem pogledu še obilo nalog.

O zibelki na Slovenskem piše *Marija Jagodic - Makarovič*. Zibelki v naši etnografiji doslej ni bila posvečena večja pozornost, čeprav so bile zibelke važen kos kmečke opreme, pomenijo pa tudi pogosten simbol za napoved rojstva. Avtorica ugotavlja, da so prvotno po vsej Sloveniji uporabljali za ležanje in prenašanje otrok kadunje nečke, ki so jih od konca 18. stoletja počasi začele izpodrivati zibelke. Prva desetletja našega stoletja pa je zibelko začel izpodrivati otroški voziček in jo skoraj docela nadomestil. Oblikovno pa so zibelke nastale na ta način, da je bila nečkam dodana nihalna ploskev. To preprosto zibelko je poplemenitila meščanska zibelka, katere oblike pa naš kmet ni slepo prevzel, ampak primerno posvojil in ji dal s svojo slikovitostjo pečat lastnega umetniškega ustvarjanja.

O kmečkem pohištvu v Podravju in Pomurju piše *Franjo Baš*, ki svoja razglabljanja opira na pisane vire, na narodne pesmi in na pohištvo ohranjeno v Pokrajinskem muzeju v Mariboru. Pri tem ugotavlja, kdaj in kako so se uveljavili posamezni kosi pohištva tudi v kmečki hiši in so se ob ločitvi dimnice in kuhinje z odprtim ognjiščem razvili novi, sedanji kmečki prostori ter s tem ustalile tudi lege posameznih pohištvenih kosov.

Rabprava *Tončice Urbas* je posvečena posebnemu problemu, vprašanju razvoja tulipanovega motiva na poslikanem pohištvu vzhodne Štajerske. Avtorica je proučevala gradivo večjih muzejev in prišla pri tem do zanimivih ugotovitev. Tulipan ne pomeni izključno madžarskega motiva, temveč splošno evropski motiv. Vendar pa se je poslikano pohištvo v Prekmurje in na vzhodno Štajersko razširilo iz sosednjih hrvatskih predelov, najbolj verjetno iz Medjimurja. Prav v Medjimurju, ki je bilo sestavni del Madžarske, pa so se razvile delavnice, ki so izdelovale poslikano pohištvo, ki je bilo vendarle močno pod vplivom madžarske motivike.

O kmečki postelji na Gorenjskem piše *Fanči Šarf*. V zanimivem sestavku poroča, da je bila postelja izrazit ljudskoumetniški izdelek in zato močno sorodna s poslikanimi skrinjami in zibelkami. Bila je tudi izrazito dekorativnega značaja.

O najstarejši upodobitvi skrinje pa poroča *Angelos Baš*. Gre za skrinjo, upodobljeno na znameniti freski v Crngrobu pri Škofji Loki, ki izvira iz 15. stoletja in je eden naših najpomembnejših spomenikov starega slikarstva.

Drugi del razprav «Slovenskega etnografa» je posvečen ljudskemu pesništvu. Pri tem predstavljata oba prva sestavka prispevek k problematiki avtentičnega izraza ljudskega pesništva.

O narodni pripovedki in njenem avtentičnem izrazu je prispevala sestavek hrvatska etnografska delavka *Maja Boškovič-Stulli*.

Obširen je sestavek *Milka Matičetova*, ki predstavlja tehten prispevek k razpravljanju o prirejanju ljudske proze. Milko Matičetov primerja zgodbo o bobku, lamici in ogelku v zapiskih Grimma, Levstika, Finžgarja in ljudskega pripovednika iz okolice Mokronoga, Lojzeta Tratarja, ter zapise te zgodbe podrobno razčlenjuje. Na podlagi tega prihaja do drugačnih stališč kot Ivan Grafenauer, ki je zagovarjal nečelo, da smejo veliki umetniki in poznavalci ljudske umetnosti to po svoje prirejati. Milko Matičetov ugotavlja, da nihče ne more in ne sme prirejati ljudskih pesmi in pripovedk. Posebno če velja, da so tudi pripovedovalci iz ljudstva lahko umetniki, potem ne more nihče, in tudi drugi umetniki ne, popravljati njihovih umetnin ter spreminjati njih jezik, stil in vsebino. Zgodovina folkloristike pove, da je vsaka doba gledala drugače na ljudsko pripovedno izročilo. Danes si zato tudi ne moremo jemati za zgled nobenega od starih zapisovalcev, pa čeprav so ob svojem času po svojih najboljših močeh izpolnili svoje poslanstvo.

Medtem ko *Ivan Grafenauer* nadaljuje svoje razpravljanje o zvezi slovenskih pripovedk z retijskimi, pa je sestavek *Radoslava Hrovatina* zanimiv prispevek k slovenski plesni terminologiji. Avtor v svoji razpravi «Kinetske označbe v slovenski plesni terminologiji,» razpravlja o izrazih, ki jih slovensko ljudstvo uporablja za plesanje. Pri tem poudarja, da obstoji nevarnost, da bi dali nekaterim označbam, ki še niso dovolj proučene, novo vsebino. Zlasti ni treba tvoriti novih terminov, če ni to nujno potrebno in je bolje uporabiti stare slovenske izraze. Študiju slovenske ljudske pesmi je posvečen tudi prispevek *Valensa Voduška. Zmaga Kumer* pa piše o glasbenem gradivu, nabranem v letih 1906—1914 pod Strekljevim vodstvom, ki se zdaj nahaja v narodopisnem inštitutu v Ljubljani.

Kot že omenjeno, je drugi del «Slovenskega etnografa» posvečen poročilom. Navajanje vseh prispevkov, bi nas preveč zadržalo. Naj omenimo le, da so številna poročila o delu etnografskih oddelkov naših muzejev, predvsem poročila o etnografskih raziskavanjih na terenu ter poročila o udeležbi naših etnografov na domačih in tujih zborovanjih, dokaz vsestranske razgibane dejavnosti slovenskih etnografov. Obenem pa so tudi dokaz njih povezave na eni strani z domačim terenom na drugi strani pa z mednarodnimi prizadevanji v tej stroki.

Zbornik zaključuje vrsta knjižnih poročil in ocen, med katerimi velja zlasti omeniti poročilo *Radoslava Hrovatina* o delu Marije Šnitar «Slovenski ljudski plesi Primorske» ter poročilo *Marije Jagodic* o knjigi «Vladimir Kirin, Narodne nošnje Jugoslavije, Slovenija — Istra — Hrvatsko Primorje».

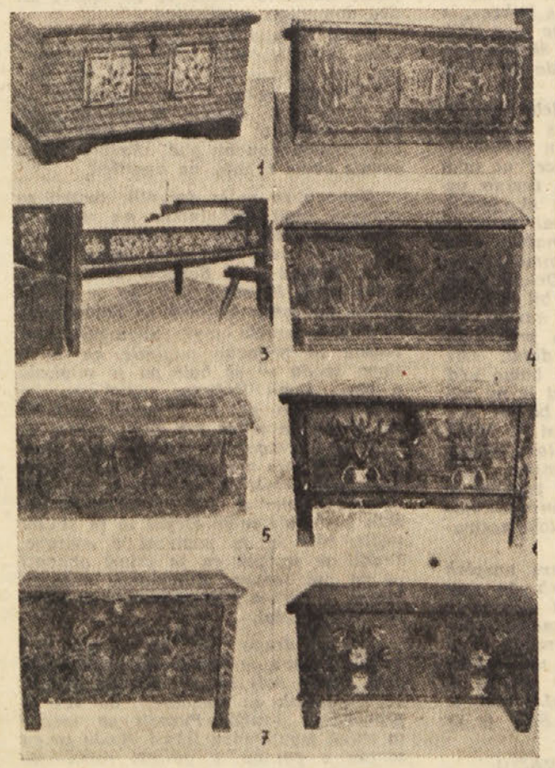

Primeri raznih kmečkih skrinj, poslikanih ali pa z vrezanimi motivi ter en primer poslikane postelje

Rodoljub Čolaković

Spomini in srečanja

V počastitev štiridesete obletnice ustanovitve KPJ je Državna založba Slovenije v Ljubljani izdala knjigo Rodoljuba Čolakovića: «Spomini in srečanja». Rodoljub Čolaković, ki je danes eden jugoslovanskih vodilnih političnih in državnih funkcionarjev, je med slovenskimi bralci znan kot avtor obsežnega partizanskega dnevnika «Spomini iz narodnoosvobodilne borbe.»

Podobo, ki jo je dal v svojih knjigah dnevnika dopolnjuje njegova nova knjiga. V tej knjigi svojih spominov in srečanj dopolnjuje avtor svoje spomine iz partizanskega življenja z orisi predvojnega revolucionarnega delovanja.

Poleg uvodnega poglavja obsega knjiga še devet poglavij. Zadnji sestavek pod naslovom «Po partizanskih stezah v vzhodni Bosni» je kratek zapisek spominov na avtorjeve partizanske dni v vzhodni Bosni. Vsi ostali sestavki pa so posvečeni velikim recolucionarjem in vodilnim partijskim delavcem, ki so padli bodisi kot žrtve protikomunističnega terorja že pred vojno bodisi med borbo. V njih je pisatelj izredno toplo opisal navdušene mlade predvojne revolucionarje in jim postavil s svojimi sestavki trajen spomenik.

Pri opisu spominov in opisovanju predvojnega dela partijskih aktivistov je Čolakovičevo pisanje neposredno, prepričljivo in polno toplote.

Anna Seghers:

Mrtvi ostanejo mladi

Imena pisateljev, ki nam ostanejo v dobrem spominu po kakem delu, niso vedno najboljše priporočilo za novo delo istega pisatelja. Tako je tudi pri novi knjigi «Mrtvi ostanejo mladi», ki jo je napisala nemška napredna pisateljica Anna Seghers in ki jo je v slovenščini zdaj izdala Državna založba Slovenije. Seghersovo poznamo pri nas predvsem po njenem delu «Sedmi križ», ki ga je vsekakor šteti za dober roman. Toda pohvalno pa se ne moremo izreči o njenem najnovejšem delu. Zdi se, da je snov, ki jo je hotela pisateljica obdelati v svojem romanu pisateljico zadušila in ji ni pustila tistega poleta, ki bi delu dalo značaj res dobre umetnine. Prav pomanjkanje neke notranje napetosti, pomanjkanje kompozicije in razvlečenost romana, to so poglavitne hibe tega dela.

Avtorica je v svojem najnovejšem romanu «Mrtvi ostanejo mladi» hotela opisati nemško družbo v okviru dveh svetovnih vojn. V svojem obširnem tekstu je to tudi storila. S kritičnim očesom prikazuje meščansko Nemčijo in njene pripadnike, ki so že dvakrat pripomogli, da je bila Nemčija palnjena v največjo pustolovščino, ki se je zanjo tako tragično končala. V prikazu razvoja Nemčije po prvi svetovni vojni in v času nastajajočega fašizma do druge svetovne vojne je pisateljica skušala osvetliti pozitivne in negativne gibalne tokove nemške družbe. Res je Seghersova med tistimi naprednimi pisatelji, ki so odkrito, pošteno prikazali nemško stvarnost v času med obema vojnama. Toda žal je njeno sicer zanimivo in pošteno napisano delo umetniško premalo močno, da bi iz romana nastala velika umetnina.

Roman je prevedel Marijan Bregant lepo in s smislom za pisateljin poseben način izražanja. Tudi oprema Uroša Vagaje je primerna. Le vse skupaj ni tisto, kar bi si želeli.

Sl. Ru.

Kako v Londonu pričakajo Novo leto

Polnočna prha in poljubi na Trgu Trafalgar Square

Po zabavi, plesu in popivanju na delo, ker na dan Novega leta velja redni delovni urnik

Naša sotrudnica se je te dni vrnila iz Londona, kjer je bila nekaj mesecev, da izpopolni svoje znanje angleškega jezika. Po povratku je napisala za naše bralce svoje vtise in doživljaje s silvestrovanja v Londonu.

Pri Angležih silvestrovanje še zdaleč ni tako pomembno kakor božični prazniki, vendarle je bil prehod iz enega desetletja v drugo tudi v Londonu dogodek, ki ga je bilo treba proslaviti, pa čeprav smo se morali na Novega leta zjutraj prav tako pehati po avtobusih in podzemeljski železnici, kakor vse ostale delovne dni. Počivali so samo Škotje, ki si dobrodušno lastijo že «zgodovinsko» pravico do Silvestrovega in jim je zato malo mar, če jin bo «boss» v službi prvi dan v letu nahrulil ali ne!

Mnogi Londončani so ostali na Silvestrovov večer doma, nekateri utrujeni od božičnih kosil, pojedin in cocktailov, drugi praznih žepov in vesel, da se lahko zabavajo vsaj ob televiziji, ki jim je skušala z vedrim programom pregnati težke misli o denarcih, ki so jih potrošili za božična darila celo tetam v trinajstem kolenu (božična darila so postala prava bolezen med prebivalci britanskega otoka). Ob časi piva (vino je pošlo že na Štefanovo) so nazdravili 1960. letu v upanju na zmanjšanje državnih taks, z željo, da bo poletno sonce 1960 prav tako toplo zasijalo nad angleško pokrajino, kakor je v lanskem letu, ko so se angleški turisti vračali iz sončne Italije pustil obrazov zaradi dežja, medtem ko nad otokom onkraj Rokavskega preliva, vse do polovice oktobra ni bilo skoraj oblačka!

Kljub temu pa so bile dvorane velemesta od onih najskromnejših v številnih predmestjih: Wilsdennu, Finclyju, Catfordu pa do velike festivalske dvorane v Waterlooju, vso noč polne veselih Angležev, pomešanih s Kontinentalci in Vzhodnjaki, ki so si želeli dati duška ob slovesu starega desetletja in gibčnih korakov stopiti v novo! Ples je v Angliji najbolj razširjena zabava v vseh slojih in to bolj med manj premožnimi, katerim je plesna dvorana vsakotedensko zatočišče od prvega vstopa v odraslo družbo, pa tja do pozne starosti, ko noge odpovedo in se je treba na žalost za večno posloviti od veselih valčkov, stepov, tangov in lambet-walkov! Tako je tudi na Silvestrovo dvorana Politechnical school (Državne šole za izpopolnjevanje angleščine in drugih tujih jezikov) sprejela stare in mlade angleške pare, ki so komaj čakali, da si izbrusijo pete na naloščenem parketu, pa skupine mladih deklet, ki so prišla z daljne revnejše Irske služit kruh v angleške tovarne in premožnejše družine, pa zopet družbo temnookih postavnih Indijcev, ki v Londonu strokovno izpopolnjujejo v domovini pridobljeno znanje in poklic, tja do družbe evropskih deklet raznih narodnosti, ki so se srečale in sklenile prijateljstvo v tem daljnem velemestu, kamor jih je pripeljala želja, da obvladajo jezik, ki je postal po drugi svetovni vojni v svetu najbolj razširjen.

Napraviti veselo vzdušje med tako kozmopolitsko publiko seveda ni lahko, toda veseli orkester se je ob izkuženem napovedovalcu Politechnical school kmalu znašel; za dunajskimi valčki, ob katerih je zavrtela kri tudi najstarejšim parom, sta prišla na vrsto cha-cha in samba, da je bilo tudi mladini zadoščeno. Zaplesali smo tudi stare angleške plese, kakršne vidimo lahko v ameriških filmih iz dobe preseljevanja angleških potomcev v Severno Ameriko (ko se par vrsti za parom v dolgi vrsti in se mladenič obrača in poklanja dekletu, ki mu stoji ob strani). Pred polnočjo je bilo treba slediti pozivu na izredno duhovite plesne točke, ki so morale hočeš nočeš spraviti človeka v dobro voljo. Bil je to ples, ko je moral vsak plesalec zviti vsaj eno hlačnico do kolen, pa zopet valček, ki ga je moral nesrečni kavalir preplesati do konca s plesalko na ramenih; tango, drugače tako zapeljiv, si morala sedaj na zahtevo napovedovalca zaplesati s hrbtom naslonjena na hrbet kavalirja. Takšni plesi so se vrstili vse do polnoči, ko se luč ni ugasila, marveč smo se vsi v dvorani znašli v krogu, novorojenčka 1960 je pozdravilo stotero grl, voščila so se izmenjavala na levo in desno, pa čeprav se doslej z večino nisi nikoli niti rokoval. Toda komaj je bilo novo leto na oblasti 10 minut, se je plesna dvorana izpraznila na mah in truma plesalcev in plesalk je vdrla v garderobo, nato na ulico proti središču Londona - Trafalgarjevem trgu, da pod Nelsonovim spomenikom veselo nadaljujejo silvestrovanje!

D. M.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Trg Trafalgar Square v Londonu

Ciankalij - peklenski strup uniči vse, kar je živega

So nekateri ljudje na tem svetu, o katerih pišejo časopisi po vsem svetu. O njih ljudje skoraj več vedo kakor sami oni o sebi. Tak je tudi Chessman, ki je bil na smrt obsojen že pred leti. Zagovarjati pa se zna. Toliko let je že v zaporu in čaka na smrt, da se je že tako izvežbal v pravu, da vtika advokate, pravnike, sodnike kar tako mimogrede v žep. Pa še romane se je naučil pisati v ječi. 19. februarja, torej čez mesec dni, ga bodo usmrtili, pravzaprav zadušili v St. Quintinu s strupenim plinom. Zaprli ga bodo v posebno celico, ena stena te celice bo iz stekla. Privezali ga bodo na stol. Nekje v celici bo posoda s peklensko strupenim prahom ciankalijem. Ko bo vse zaprto, bo začela kapljati na ciankalij kislina. Kot bi trenil, se bodo začele dvigati iz posode s ciankalijem neznansko strupene pare pruske kisline. Na stol privezani Chessman bo moral vdihavati prusko kislino. Še malo in ne bo ga več v seznamu živih.

* * *

Mesec bo tega, ko smo čitali v časopisih žalostno zgodbo očeta in sina. V Vidmu je bilo. Delavec Attilio Gabai je s ciankalijem zastrupil sebe in eno leto starega sina. Ubogi sinček je bil rojen v šestem mesecu, ostal je živ, toda bil je slep. Smilil se je očetu. Šel je k sinu v bolnišnico in ko sta bila sama, je raztopil v kozarcu vode strupeni prašek ciankalij. Dobršen del je popil sam, ostanek je dal sinčku. Še malo in bila sta mrtva oba.

Ciankalij se rad topi v vodi. Na prvi pogled bi ga človek imel za sladkorni prah. Toda to je peklenski sladkorni prah. Že ko se raztapija v vodi, nastane cianvodikova ali pruska kislina, ki gre kot plin v zrak in ima duh po grenkih mandeljnih. Gorje, če ta plin vdihavaš; še huje, če ti pride v želodec ciankalij. Tudi v želodcu se ciankalij razkroji in se oprašča cianvodikova ali pruska kislina. Pomoči skoraj ni. Umreš, in še prav hitro umreš. Lahko traja cela zadeva samo par hipov. Zavisi pač od tega, koliko cijankalija si dobil v želodec.

Tri stvari so človeku nadvse potrebne: hrana, voda, zrak. Brez hrane vzdržiš še precej časa; menda celo dva do tri tedne; brez vode par dni. Z zrakom je težja, mogoče minuto dve še pretolčeš brez zraka, toda dalje ne gre. Ta nesrečna cijanvodikova ali pruska kislina pa ohromi telo, da ne more in ne zna več dihati.

Možgani so važen del telesa. Za vsako dejanje in nehanje je v možganih neko središče. Tudi za dihanje je v možganih središče. Saj ne mislimo nič, kako bomo dihali, kako vdihnili, kdaj izdihnili. To teče samo od sebe, kot ura ali kot električni števec ali pa varovalka na električni stikalni plošči. Cianovodikova kislina okvari to središče. Sveži zrak, pravzaprav kisik, pa nosijo in raznašajo po telesu rdeče krvne celice. Ni dovolj ti nesrečni kisliini, da pokvari središče za dihanje; da bo delo res popolno, pokvari še rdeče krvne celice. Pa dihaj, če moreš. Hočeš, nočeš, moraš umreti.

V nekem hotelu so bile stenice in druga nadležna golazen. Čistili so, čistili in jih podili, pa ni šlo. Potem so zaprosili higienski urad za pomoč. Vse so dobro zaprli in zamašili, spustili v prostor plin ciklon. Par ur, pa ni bilo niti najmanjše golazni več. Plin ciklon je drugo ime za cijanvodikovo ali prusko kislino.

Tudi pomaranče in limone oškodujejo in kvarijo še kar na drevesih razni nebodijihtreba. Razne uši so to. Tudi njim dajo vetra s to peklensko plinasto kislino.

P.ko

Pravijo ji Bopy in je ena izmed najlepših deklet baleta «Bluebell», ki nastopa zdaj v znanem pariškem lokalu «Lido». — Baletke «Bluebell» so vse Angležinje. Po pogodbi morajo biti visoke 1,75 m, noge morajo imeti dolge 105 cm. Živijo pod strogo disciplino kakor v kakšnem zavodu. Dobivajo kup ljubezenskih pisem na dan in ženitbene pondbe od raznih bogatašever ter azijskih mogotcev, za katere pa se ne zmenijo. — Že 1200 nekdanjih članic tega baleta se je poročilo na razne kraje sveta z inženirji, zdravniki, profesorji, oficirji itd. Vsaka je imela do sedaj štiri ali pet otrok

HOROSKOP

VELJAVEN OD 25. DO 31. JANUARJA

Oven (od 21. 3. do 20. 4.) Razgibani dnevi in nevarnost spora z drago osebo. Lepa priložnost za postranski zaslužek in koristni poslovni razgovori. Zaradi nepredvidenih dogodkov boste morali spremeniti neki svoj načrt.

Bik (od 21. 4. do 20. 5.) Prijetne novice in čudna srečanja, ki bodo verjetno imela ugodne posledice. V poslovnem delu boste imeli lepo priložnost, da boste utrdili svoj položaj. Pri vsem morate paziti na svoje živce.

Dvojčka (od 21. 5. do 22. 6.) Spremembe v ljubezenskih zadevah. Če se bo kaj pokvarilo, morate to pripisati svojemu značaju. Nekoliko morate brzdati svojo ambicijo in ne smete preveč zahtevati. Organizirajte svoje delo.

Rak (od 23. 6. do 22. 7.) Presenečenje. Potrebna je razjasnitev, odkrita beseda z drago osebo. V poslovnem delu se vam bo nudila izredna priložnost, ki jo boste lahko koristno izrabili, če boste bistroumni. Ne odkrivajte svoje tajnosti.

Lev (od 23. 7. do 22. 8.) Dobro proučite zapeljiv predlog, ki ga boste dobili na ljubezenskem sestanku. Spoznali boste osebo, ki vam bo lahko zelo koristila pri vašem poslovnem delu. Izboljšali boste svoj gmotni položaj.

Devica (od 23. 8. do 22. 9.) Utrdilo se bo prijateljstvo, ki se je rodilo v toplem, prisrčnem vzdušju. Svoje skrivnosti smete zaupati le osebam, ki jih dobro poznate. Napočil je čas, da uresničite svoj načrt v poklicnem delu.

Tehtnica (od 23. 9. do 23. 10.) Uresničili boste vse svoje namene in vaše upanje bo premagalo ovire sentimentalnega značaja. Dober prijatelj vam bo zelo pomagal. Tudi v poslovnih zadevah ugoden veter. Obiski in pismo.

Škorpijon (od 24. 10. do 22. 11.) Prijetna srečanja bodo prepodila melanholijo. Ljubezenski razgovori in sestanki. Izginila bo zaskrbljenost glede gmotnih zadev. Pravočasno boste dobili zaželen odgovor.

Strelec (od 23. 11. do 20. 12.) Če si nimate kaj očitati, naj vas hudobni jeziki ne motijo. Z osebami, ki vam bodo dokazale svojo simpatijo, bodite vljudni. Malenkostne ovire v poslovnem delu boste lahko premagali. Obiski.

Kozorog (od 21. 12. do 20. 1.) V srčnih zadevah so vam zvezde zelo naklonjene. Kljub nasprotovanju bo zavladala v družini harmonija. Obiski. Poslovno delo vam ne bo šlo gladko od rok. Spremeniti boste morali neki načrt, a vam ne bo žal.

Vodnar (od 21. 1. do 19. 2.) Brzdajte svojo fantazijo v ljubezenskih zadevah. Bodite stvarni. V poslovnem delu morate imeti več svoje iniciative in spretnosti. Utrditi in uveljaviti morate svojo osebnost, da boste napredovali.

Ribi (od 20. 2. do 20. 3.) Zdelo se vam bo, da je v ljubezenskih zadevah vse proti vam, tem bolj, ker boste imeli nekaj nevšečnosti. Bodite pogumni in se ne razburjajte preveč, ker bi to škodovalo tudi vašemu delu.

URE NA DEBELO ZLATNINE
MAGNAGHI
Ul. S. Lazzaro 8 - TRST - Tel. 35733/36308
tekoči račun 51
OMIKRON TECHNOS DOXA

Strahovi in vraže v Bregu

ZGODBA O «KRULJAH»

Kaj bi se dalo z besedo «krulja» označiti, zares ne vem. Najbrž pa bo to, v prenešenem pomenu besede, pomenilo toliko kot coprnica.

Pri Vovkovih (sedanja hišna št. 11.) je bilo v tistih časih nekako zbirališče beračev, postopačev, popotnikov, romarjev itd. Tu so dobili skromno večerjo in prenočišče na seniku. Dobrodušen gospodar Jože se je s temi ljudmi prav imenitno zabaval, poslusal je njihovo pripovedovanje, njih skrbi, tegobe, težave in neprestano borbo za vsakdanji košček kruha; njih šale in smešnice, dovtipe in pikre opazke; največ pa je užival, kadar so se sami med seboj sprli, se zmerjali, vplili in si očitali vse mogoče slabosti. Jože si je kar kolena drgnil od užitka, njegova žena Urša, pa je morala uporabiti vso svojo avtoriteto, da jih je pomirila.

Večleten in stalen gost pri tej hiši je bil neki «Tonček iz Bazovice», kakor so ga ljudje imenovali. Pri Vovkovi hiši je imel prednost; znal se je prikupiti domačim in je tudi včasih pri kakšnem lažjem delu pomagal, bil je pa tudi precej oblasten in je včasih druge take goste kar od hiše zapodil, le da je on sam mogel uživati vso gostoljubnost.

Stalen gost pa je bila več let tudi stara, majhna ženica, vsa grbasta, da se je z nosom skoro kolen dotikala; hodila je s težavo in ob palici. Bila je doma iz Ricmanj. Da si je prislužila borno kosilce ali srebrno desetico, je krpala drugim stare obleke ali pa nabirala «komžote»; sicer pa je posedala in klepetala. Skoro vsak dan med 9. in 11. uro jo je «zgrabilo». Pričela je tekati kar so ji pač stare noge dopuščale, po vseh hišnih prostorih, po dvorišču in celo na senik se je zvlekla Tolkla je s palico po tleh, zidovih in vratih z vso močjo, zraven pa vpila in zmerjala na vse grlo: «Krulje, preklete krulje, da bi vas vrag vzel, poberite se ven od tu, nesramnice gnjusne». Dodajala je še druge sočne psovke. Ko se je reva vsa izmučila in prišla ob sapo, je šla polagoma na svoj navadni prostor in za tisti dan je bilo dovolj.

* * *

Nekoč — imel sem takrat kakih 12 ali 13 let je moj oče pri sosedu kuhal žganje, jaz pa sem bil z njim. Zvečer sta prisedla tudi hišni gospodar in žena. Pogovor je končno seveda zašel tja kakor vedno: na strahove in vraže. Glavno besedo je imela soseda, praznoverna do skrajnosti. Med drugim je povedala tudi sledečo zgodbico, ki se je baje zgodila nekje na Krasu.

Nekomu se je zgodila težka in huda krivica, pri čemer je poleg materialne utrpel tudi moralno škodo. Vsa zadeva je končno prišla na sodnijo. Pričela so razna zaslišavanja, obravnave, prče so bile ponovno klicane, toda zlo je bilo v tem, da je oseba, ki bi edina mogla v tej stvari zanesljivo pričati — umrla. In naj so ugibali to ali ono, spor je trajal dalje ter zavzemal vedno širši obseg. Pa so se baje zmenili trije župniki iz sosednih vasi, da bodo šli izklicati iz groba mrtveca, ki bi edini mogel rešiti vso zadevo.

V poznih urah temne in vetrovne jesenske noči stopa šest temnih postav proti pokopališču. Spredaj gredo trije župniki zaviti v dolge, črne plašče, v katerih tišče debele obredne knjige, za njimi pa trije cerkovniki, opirajoč se na močne, grčave palice, ki bi morda le utegnile služiti za vsak slučaj.

Skrivnostno zaškripljejo zarjavela vrata pokopališča, vsi stopijo k grobu dotičnega. Duhovniki polglasno molijo, cerkovniki pa šepetaje odgovarjajo. Končno vsi trije duhovniki glasno in odločno pokličejo po imenu umrlega — trikrat zaporedoma. Nič se ne zgane, vse ostane tiho in mirno kot prej. Nato spet vsi tiho odidejo domov.

Drugo noč se vse to ponovi z enakim uspehom.

Toda tretjo noč.. pri trikratnem klicu se zemlja strese — grob se odpre in pokojnik vstane iz njega. Dva črna vraga ga držita; mrtvec pove tako važno in zaželeno resnico. Nato se mrtvec z vragovi spet pogrezne v črni, temni grob. Žena vreneha s pripovedovanjem in se globoko oddahne. Po kratkem premolku vpraša moj oče. «Ali so vsi tam navzoči videli to grozno, nočno prikazen?»

«O ne, odgovori žena, samo duhovni so videli.» «Zakaj pa ne tudi cerkovniki?» vztraja oče. Žena pa kratko odvrne: «Ni jim bilo dano!»

O VELINOVIH

Pred približno sto leti so živeli v Zabrežcu na sedanji štev. 18, trije samci, dva brata in sestra. Velin je bil starejši brat, mlajši Vane, sestri pa je bilo ime Kata. Najbrž niso bili tu rojeni, verjetno so se priselili v Zabrežec. Bili so vsekakor čudaški vsi trije, tudi oblačili so se nekoliko različno od domačinov. Baje so se radi zapirali v svojem stanovanju, kjer so «čudno žlobudrali» med seboj. Umevno torej, da so jih vsi sosedje imeli za čarovnike in da to ljudsko mnenje ni ostalo samo v vasi, ampak se je razširilo malone po vsem Bregu.

Zlasti starejši brat Velin, ki je baje nekoč študiral, pa je menda šolo «obesil na klin», eh, ta je vedel marsikaj. Doma je skrono hranil «črne bukve», iz katerih je bral prej kot se je česa lotil. Po njegovi smrti so sosedje skrbno preiskali vse kotičke v hisi, da bi našli «črne bukve», zaman.

Velin je čaral, copral, «delal uroke», mazal, zdravil in užival ves — takrat umevni — sloves učenega in skrivnostnega človeka. Brat Vane sicer ni tako javno nastopal, znal pa je vestno varovati vse njihove zasebne skrivnosti. Vsi trije so tudi radi pomagali sosedom pri poljskem delu in domačih opravilih. Velin je nekoč z drugimi delavci pomagal pri vezanju trt v Delezovi njivi v Grubelcah. Slučajno je bil moj oče (takrat 10-letni dečko) tam navzoč. Velin je marsikaj zanimivega pripovedoval, med drugim je tudi dejal: «Mi kar nas je tu starejših, ne bomo učakali, ampak ta fant (pokazal je na mojega očeta) bo videl, kako bo šel «vapor čez Botač». Dečko pa si je mislil in ugibal: kako, bo morje tako visoko naraslo, da bo šel lahko «vapor» (parnik) čez Botač? Mnogo let pozneje se je moj oče spomnil tega «prerokovanja» ko je stekel res parni stroj (lokomotiva) nad Botačem.

Umevno, da so se vaščani nasploh bali zamere pri takih ljudeh. In vendar! Takratni gospodar pri Pepnih v Zabrežcu se je nekoč iz neznanih vzrokov zameril Kati. Ko je spomladi vezal latnik pred hišo, je Kata nesla škaf vode s potoka domov. Sredi poti se je ustavila in mu zažugala: «Le vežt, le vežt, ampak bral ne bos.» Baje je še v tistem poletju umrl.

ENA O POLJSKIH ČUVAJIH

Te je navadno izbiral srenjski odbor in jim za plačilo dovolil v jeseni pobiranje place po hišah t.j. pri gospodarjih, lastnikih polja. Njihova služba je navadno trajala tri mesece, od polovice julija pa do polovice oktobra. Občina je sporazumno z orožniki oborožila te čuvaje s starimi «pihalniki na en strel», katere je bilo treba od «spredaj basati». Navadno so bili po trije čuvaji. Pred nastopom nočne službe so se radi sestali v gostilni «Na križišču» ali pa «Pod cesto», kjer so se pridno krepčali z dobrimi kvartinčki. Za slovo pa so navadno zvrnili še po «šilce» ali dva domačega tropinovca.

Tako je bilo tudi tisti večer. V gostilni je bil slučajno sosed, ki je praznoval svoj rojstni dan in ni se mu smililo plačati nekaj litrov Polagoma so se nalezli vsi, veselje je prikipelo do vrha; zdelo se je, da vsi praznujejo svoj rojstni dan ali god. «Puške» pa so čuvale same v kotu na dvorišču.

Končno so se le dvignili; čuvaji so junaško vrgli «pihalnike» na rame in odšli; toda na cesti v polje so se morali raziti vsak na svojo stran. Eden jo je mahnil proti Bardom, drugi jo je ubral proti Mandrji, V. V. pa je počasi ubiral pot proti Vojnom in Salamoncu.

Bila je svetla, topla avgustova noč. zvezde so prijazno migljale na nebeškem svodu — še bolj pa je migljalo v glavi temu ljubemu poljskemu čuvaju. Pričelo ga je zanašati sem in tja — ko se je za hip ozrl kvišku, je videl še mnogo in mnogo več zvezd kot jih je bilo v resnici. Pri ozkem prehodu čez potok ga je zaneslo v gosto robidovje, kjer se mu je še zaplel puškin pas. Bolj se je otepal in se skušal rešiti, bolj se je pogrezal v grošćano. Trudil se je, pot ga je pričel oblivati — pa vse zaman. Končno je omagal, klecnil je na tla v gosto robido in travo ter tam obležal.

Ker ga drugo jutro ob običajni uri ni bilo domov, je domače le pričelo skrbeti, toliko bolj se, ker so pri drugih dveh čuvajih že potvedeli, da sta se pravočasno vrnila. Pozvali so sosede in začeli izgubljenca iskati. Naški so ga seveda v potoku, v gostem robidovju, vsega opraskanega in raztrganega. Pravil jim je, da so ga štiri belo oblečene coprnice zmamile in ga pahnile v potok in robido...

O tem «coprniškem» podvigu se je potem še mnogo časa govorilo po Borštu in v Bregu sploh.

Prileten mož mi je pravil, da ga je sicer večkrat ponoči v postelji nekaj tlačilo in «martralo». Neko noč pa je bilo to posebno hudo .Vrnil se je nekoliko pozno zvečer domov in na poti je srečal osebo, ki mu ni bila kaj vseč in tudi na njegov pozdrav ni odgovorila. Doma je legel v posteljo in zaspal... pa je slišal kako je v ključavnici zaškripalo. Takoj nato mu je nekdo z vso težo skočil na prsi in ga pričel daviti. Skušal se je rešiti, pa se niti ganiti ni mogel. Vpil je na vse grlo, a nihče ga ni slišal. Le z eno roko si je mogel nekoliko pomagati. V tem je nekaj počilo in čutil se je rešenega. Zbudil se je ves poten in ko je prižgal svečo je opazil kozarec, ki ga je imel na stolici poleg postelje, prevrnjen na tleh.

Od tedaj je vedno zabadal «kosir» v vrata spalnice in «vjedanc» ali «mora» ga ni več tlačil.

«UROKI»

Imel sem osmico. Bilo je prve dni junija 192—. leta, zvečer v prvem mraku. Trenutno gostov ni bilo. Sedela sva z ženo v kuhinji pri oknu in se pogovarjala. Ona si je z rokama podpirala glavo, kot bi jo res bolela... pa vstopi Martinek, pozdravi in sede k mizi. Naroči merico vina in medtem ko grem po vino, vpraša Martinek ženo, kaj ji je, da se drži tako za glavo. «Boli me glava», odgovori žena, bolj za šalo kot zares. «Ej, to pa lahko pomagamo», pravi Martinek. V tem sem se vrnil z vinom, stal sem nasproti žene ter sem ji na rahlo namignil. Razumela je takoj. «Kako bi se dalo odpomoči?» vpraša. Martinek pa kar molče vzame malo skodelico iz omare, nalije osminko vode, nato stopi k štedilniku, s kleščami vzame štiri žareče ogorke, jih razpiha in vrže v skodelico enega za drugim. Nato pravi ženi: «Napravite štiri požirke iz skodelice in takoj vam bo odleglo.» Žena uboga, nato ji Martinček vzame skodelico iz roke in z isto vodo polije hišna vrata od znotraj.

Vprašam ga nato, kje se je on tega naučil. Pravi, da mu je to nasvetoval njegov oče, ki je bil mnogo let zaposlen kot težak v tržaški prosti luki.

Vtem je vstopilo nekaj gostov in žena je odšla po vino. «Vidite, mi pravi Martinek, ji je že bolje. Prav kmalu ji bo vse prešlo. No, prinesite mi še en četrt.» Rad sem mu ga podaril, saj sva se z ženo potem zabavala s temi «uroki» in čudežnim zdravljenjem.

ZGODBICA O «KORTELAČU»

Seveda, najprej moram pojasniti vsem onim, ki tega ne vedo, da «kortelač» pomeni sekač nasajen na kratek ročaj (na tržaškem Krasu na. pr. Proseku, Nabrežini, Križu pravijo baje temu orodju: rončelica). Z njim navadno klestimo razno vejevje, čistimo kole za vinograde in podobno.

In kdo od današnjih živinorejcev bi si pač mislil, da je bilo to preprosto orodje nekoč tako čudežno učinkovito pri obvarovanju živine zoper «uroke», «slabe oči», odvzetje mleka kravam in še mnogo takega?!

Na vse zgodaj se je odpravil sosed S... na sejem v Sežano. Tam je seveda bilo zelo zabavno, najprej zajtrk, potem splošni ogled sejma, konj, goveje živine, prašičev in drugo; pa znanci od povsod, s Krasa in Istre, iz Brkinov in z Vipavske, s tržaške okolice in iz Goriške. Vsako toliko je bilo treba tudi grlo zmočit in zato je bilo v Sežani gostiln na pretek. Potem je sledilo kosilo, tako se je dan nagnil in naš znanec se je šele spomnil, da je sicer nameraval kupiti novo živinče Po dolgem izbiranju, prerekanju in mešetarenju mu je ostala v roki vrv, na katere drugem koncu je capljala mala, suhljata kravica. Treba je bilo misliti na odhod proti domu.

Dolga je pešpot od Sežane do Bazovice, z živincetom še daljša. Zato je bilo treba v Bazovici kravico privezati in se v gostilni okrepčati.

Bila je že temna noč ko je naš možakar s kravico prihlačal čez Jezero v domačo vas. Ko se je približal na sto korakov svojemu domu, je zavpil: «Vanca, Vanca!» Žena, ki je bila precej naglušna, ga ni takoj čula. Zato je klic ponovil z zategnjenim: «Vancaaaa!» In ko se mu je vendar oglasila, ji je zapovedal: «Deni hitro «kortelač» na prag od štale.» Vanca, ki je že na to bila pripravljena, mu hiti zatrjevati: «Saj sem ga že denla».

Tako je novo živinče šlo čez «kortelač» v hlev in s tem je bilo obvarovano pred «uroki», «copranji», «slabimi očmi» in pred vsemi vražami.

MILOŠ MARC

(Konec)

Stara slovenska vas, ki v zadnjih šestdesetih letih ni spremenila svojega zunanjega lica

PROSEK: *nekoč in danes*

Kakor sta Bazovica in Opčine važni križišči za njun okraj, tako predstavlja Prosek izredno važno križišče za severni del zgornje okolice. Cesta, ki te pripelje iz Barkovelj skozi Kontovel na proseško «Kržadon», se nadaljuje in potem odcepi na vse strani

Na levo se nadaljuje proseška cesta skozi Križ in Nabrežino do Tržiča in naprej, in je bila do leta 1930 glavna zveza med Furlanijo in Trstom, ko ni bila še zgrajena obrežna cesta, ki se odcepi od stare Miramarske ceste in se spoji pri Sesljanu z nabrežinsko.

Pri «Božjem polju» se odcepi proseška cesta proti Gabrovcu, Zgoniku in drugim manjšim vasem, od proseške «Kržade» pa se nadaljuje skozi vas proti Devinščini in od tu naprej do Repnića. Cesta, ki pelje od Proseka do Opčin, se odcepi po dobrih pet sto metrih proti Briščkom in konča na Repentabru. Iz osega tega izhaja, da je ves kraški predel, ki sega od Repentabra do Bajte, povezan s cesto, ki gre skozi P[illegible].

Kakor večina vasi zgornje okolice, tako se tudi Prosek v zadnjih 60 letih ni mnogo spremenil. Ob straneh ozkih proseških cest in klancev gledaš iste hiše, ki si jih gledal pred tolikim časom. Če pa vstopiš v kuhinjo ali sobo, najdeš hišo od znotraj popolnoma izpremenjeno. Namesto starega, nizkega ognjišča, stoji v kuhinji moderen štedilnik in tudi pohištvo ustreza več ali manj modernemu okusu. V močni meri skrčena živinoreja je močno vplivala na snago dvorišč in cest, ki so danes vse drugačne, kakor so bile pred davnim.

Proti Opčinam se je Prosek precej razširil. Nove bloke, ki niso namenjeni Prosečanom, so zasedli priseljenci, kar se dogaja na žalost skoraj po vsej naši okolici. So to stavbe, ki so bile zidane z določenimi nameni. Pač pa so si Prosečani proti Opčinam sezidali nekaj lepih hiš, ki delajo domačinom veliko čast.

Že od nekdaj je bil Prosek cilj nedeljskih izletov, kar se je v zadnjih letih še posebno stopnjevalo. Pogosti avtobusi, ki vežejo Prosek s Trstom, in vsi drugi, ki povezujejo bližnji Kras in morajo ubrati pot skozi Prosek, so posebno v nedeljah in praznikih polni in izletniki posečajo domače gostišča skozi vse leto. Na žalost pa ne korakajo proseške gostilne s časom in so ostale tam, kjer so bile pred pol stoletja. Da je treba te nedostatke odpraviti, dokazujejo krasne dvorane in drugi gostilniški prostori, ki so bili v zadnjem času sezidani ali dozidani v Gabrovcu, v Velikem Repnu in drugod. Zahteve današnjih nedeljskih izletnikov so povsem drugačne od nekdanjih. V tem pogledu se greši še po vsej naši okolici in ni nič čudnega, če se odvraljajo tržaški izletniki v bližnjo Furlanijo, kjer so nastale nove, vabljive restavracije.

Vse je že pripravljeno za zidanje nove velike cerkve na Veni. Prav gotovo se bo našel kdo, ki bo porabil tako ugodno priliko, ko bodo hodili tja verniki in radovedneži, da bo na najlepši razgledni točki tržaške okolice odprl bar ali restavracijo, ki bo delala Prosečanom veliko konkurenco. Vsakdo si lahko predstavlja, kaj bo nastalo tam, ako se uresniči namen, da se zgradi vzpenjača, ki bo nosila ljudi od kontovelskega pristana proti Veni. Kdor bo tam prvi, bo tudi prvi žel.

Ko se je vsa naša okolica pred sto leti ukvarjala skoraj izključno z vinogradništvom, je stal v takih vrstah tudi Prosek. Kakor takrat, tako iščeš tudi danes zaman večji trtni nasad na Proseku samem. Vsi proseški trtni nasadi ležijo na obsežnem pobočju, ki sega do Miramara in Grljana. Krasne so te lege za gojitev trte in ni nič čudnega, če je iz teh prvovrstnih nasadov izšlo slovito proseško vino «sladki prosekar». Bolj kakor Tržačani so poznali to vino Postojnčani, Ljubljančani, Celjani in celo Mariborčani, kajti še pred koncem vsakega leta so prihajali na Prosek trgovci z vinom in gostilničarji iz vseh krajev in ni bilo za Prosečane vprašanje, ali se bo «prosekar» prodal ali ne. Ko sem povpraševal pri več proseških vinogradnikih, zakaj se je opustilo pridelovanje «sladkega prosekarja», mi je bilo rečeno, da današnje grozdje ne ustreza več zahtevam sladkega vina. Po njihovem mnenju so se stare trte, ki jih je uničila trtna uš, zamenjale z novimi vrstami, ki dajejo tako vino, ki se težko očisti. Prvi pogoj pridelovanja «sladkega prosekarja» pa naj bi bilo vino, ki postane že po nekaj pretakanjih popolnoma prozorno. Ko sem omenil filtriranje, mi je bilo rečeno, da izgubi filtrirano vino svoj pristni okus in zato se ga Prosečani niso nikdar posluževali.

Na avstrijskem dvoru je bil «prosekar» posebno cenjen in prav gotovo je bilo sladko proseško vino, ki je pomagalo našemu prvemu državnemu poslancu Ivanu Nabergoju do viteštva.

Proseški vinogradi in posestva imajo svoja lepa imena, ki bodo, kakor druga po vsej naši okolici, prej ali slej izginila. Škoda bi bila, ako ne bi proseški novi rod znal, kje so Brajde, kje je Krnišče, Studenec, Mačkovna, Stara gora, Spodnji in Gornji Grljan, Podstrane, Julkovec, Nabrežinc, Banovec, Goli vrh, Vena, Mala in Velika rovna, Jerovica, Podbedenje, Kavčev oreh, Na lascu, Na hrbčiču itd. Starejši ljudje naj vedno rabijo ta lepa imena, ki naj pridejo v kri tudi mladini, kajti ravno ta so dokazi, da smo bili lastniki tudi tam, kjer se danes šopirijo s svojimi dvorci mestni bogataši.

Po vsej naši zgornji in dolnji okolici prevladujejo v vsaki vasi nekateri priimki, kar se o Proseku ne more reči, a vendar spadajo med bolj razširjene proseške priimke Cibic, Lukša, Milič, Puntar, Segina, Verša, Nabergoj, Ban, Furlan, Stoka in Bukavec, katerim pridejo na pomoč vzdevki Tajč, Batica, Skuta, Piščev, Stupca, Titka, Sabletar, Fantinar, Slavec, Gospodka, Čukov, Nečkov, Ivančev in drugi.

Rečeno je bilo, da so se Prosečani pred mnogimi desetletji ukvarjali v prvi vrsti z vinogradništvom, a skoraj neverjetno zveni, da je v tistih časih raslo na Proseku tudi žito in da je poleg tega uspevala tudi ajda. V veliki časti je bila tudi oljka, saj so imeli Prosečani kar dve stiskalnici olj, katerim so pravili «torklja». Seveda sta ti dve «torklji» služili tudi Kontovelcem, Križanom in v skrčeni meri tudi Barkovljanom, kajti, dokler ni huda zima leta 1929 uničila vse oljčne nasade, si srečal oljko na vsem dolgem pobočju od Barkovelj do Križa.

Kakor na Kontovelu, tako se je vinogradništvo opustilo v veliki meri tudi na Proseku. Pred desetletji se je pridelalo na Proseku do 2000 hl belega in črnega vina, in sicer vsakega približno polovica, kar se je danes skrčilo na dobrih 700 hl, od katerih odpade na črno vino komaj dobrih 100 hl. Zato pa so se Prosečani vrgli na vsa rokodelska področja in v zadnjih desetletjih posebno na cvetličarstvo. Tulipani, dalije, hijacinte, krizanteme, vrtnice in druge cvetlice nosijo Prosečanke na tržaški trg, kjer jih prodajajo povečini na odprtem, imajo pa Prosečani že svoje prodajalne v raznih delih tržaškega mesta. Del Prosečanov je prišel do lepega zaslužka, kar se pozna na hišah in vrtovih cvetličarjev. Ligursko obrežje je našim velik konkurent, a kljub temu je in bo ostalo cvetličarstvo še naprej dobičkanosno. Prosečani se že dolgo poslužujejo holandskih proizvajalcev čebul in semen, tako da dobiš danes na Proseku krasne azaleje, primule, ciklame že v zimskem času, za kar poskrbi proseški Regentov cvetličnjak in te cvetličar Regent postreže tudi z najboljšimi vrstami vinske trte in namiznih vrst grozdja.

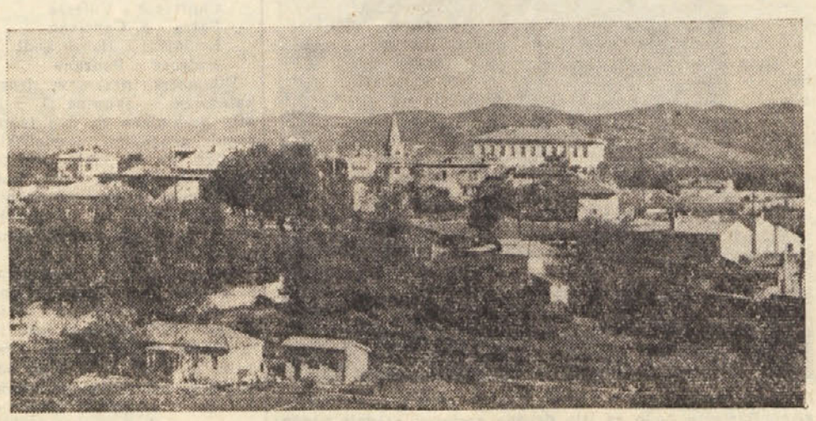

Pogled na Prosek s kontovelskega pokopališča

Svoječasno je bila na Proseku močno razvita živinoreja in v veliki meri tudi prašičereja. Se danes je znan proseški sejem za Martinovo, ki pa ne dosega niti od daleč nekdanjega. Na Devinščini si kupoval pred prvo svetovno vojno samo hrvaške prašiče, ki so jih pripeljali Hrvati kar na vagone. Po prvi svetovni vojni so jih nadomestili furlanski prašiči, seveda v manjši meri. Od starega sejma so ostali še sloviti proseški štruklji in sladko vino. Današnji proseški sejem ni niti senca nekdanjega.

Prosvetno delovanje se je začelo na Proseku še pred ustanovitvijo pevskega društva «Hajdrih» v letu 1887. Nastalo iz prejšnje proseške čitalnice in se je razvilo pod vodstvom pevovodij Korena, Hrasta, Sonca Coka, Ferluge, Vogriča, Cebulca, Dragotina Starca, Karla Cibica in Ivana Rebule v izredno pevsko delovanje, ki ni izumrlo niti za časa fašistične strahovlade. Takoj po drugi svetovni vojni sta prijela za vajeti Milko Cibic in pozneje Barkovljan Čermelj, ko se je prejšnji «Hajdrih» prelevil v današnji «Proseško-kontovelski pevski zbor», ki pod vodstvom Milana Pertota še danes prednjači vsem slovenskim pevskim zborom na Tržaškem. Prosečani pa niso stali v prvih vrstah samo na pevskem področju, ampak so se vedno udejstvovali tudi na področju dramatike.

Tudi na godbenem področju ni Prosek zaostajal za drugimi. Proseška godba je slavila svojo 50-letnico že leta 1955. Izginile so razne godbe, proseška pa nadaljuje svoje, pred dobrimi 50 leti začeto delo še danes. Za lepe uspehe se ima proseška godba zahvaliti dobrim in požrtvovalnim kapelnikom Majcnu, Starcu, Lavrenčiču, še živečemu Rebuli in današnjemu kapelniku Kanteju.

Prosek je imel do prve svetovne vojne dve šoli, od katerih je ostala še današnja, a zaprla se je takoj po prvi svetovni vojni šola na Devinščini, ki je služila predvsem Devinščini sami, a tudi bližnjemu Repniču in Briščikom. Zadnji učitelj na Devinščini je bil Kenda, medtem ko so ostala še do danes živa imena nekdanjih učiteljev proseške šole, ki so se imenovali Čok, Koren, Hrast, Daneu, Martelanc, Sosič, Bukavec in nepozabni Čermelj.

Do prve svetovne vojne je delovala na Proseku tudi nemška pripravnica, ki je poslala pod vodstvom Zavnika, Nekermana in Lebana lepo število dijakov na nemško gimnazijo. Dokler ni bila ustanovljena druga nemška pripravnica s sedežem v Trstu, ki je imela svoje prostore v Ul. sv. Frančiška, so obiskovali to pripravnico poleg Prosečanov, Kontovelcev, Opencev, Križanov, Nabrežincev, Zgoničanov in drugih tudi Barkovljani. Ta pripravnica je bila ukinjena tik po prvi svetovni vojni, ker je doslužila svojemu namenu. Tržaške nemške šole so končale svoje naduto delo in na njih mesto so stopile druge, ki so hodile po isti poti. Slovenci, ki smo morali obiskovati take šole, smo na lastni koži občutili pritisk nemškega «Dranga nach Süden» in zato se po takih šolah nikdo od nas ne joče. Prav gotovo spadajo med te tudi Prosečani, ko so prišli ob svojo pripravnico.

P. R.

IZ BORŠTA

Kot smo že poročali, je bila prejšnjo nedeljo v Borštu tradicionalna kulturna prireditev, katero bodo danes ponovili. Na sliki vidimo prizor iz prvega dejanja veseloigre «Gašparonova ženitev»

Tudi vesela enodejanka «Snubec v zadregi ali Lily», katere prizor vidimo na tej fotografiji, je vzbudila med gledalci, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, veselo razpoloženje

Smrtna kosa v Barkovljah

V zadnjih tednih je smrtna kosa po Barkovljah preveč kosila. Šla je k Cjakom in vzela Francko iz velike družine Uršičev, od katere so do njene smrti živeli kar 4 bratje in sestre, vsi nad osemdeset let stari. Po nekaj tednih je prišla v Boved in odpeljala s seboj Franckinega brata Karla, nato je šla k Bajdovcem in spravila na oni svet najstarejšega Barkovljana, Drejčeta Brivca, ki je štel 93 let in na povratku po Spolovini je ta neusmiljena žena potrkala še pri najstarejši Barkovljanki, Barbari Pertotovi, ki je štela tudi 93 let.

Po tako bogati žetvi se je spravila v Judovec in nam vzela našo Tončko Potočnik, ki smo jo vsi poznali pod vzdevkom Panogla.

Vedeli smo, da ni Tončka že nekaj let sem pri najboljšem zdravju, a kljub temu nas je vest o njeni skoraj nenadni smrti nemalo presenetila.

Skozi dolgo dobo se je Tončka udejstvovala na prosvetnem področju ne samo kot pevka ampak tudi kot steber barkovljanske dramske družine. Liki, ki jih je ustvarila Tončka Panogla na barkovljanskem odru, bodo ostali vsem Barkovljanom v najboljšem spominu.

V dolgi dobi delovanja barkovljanskega prosvet. društva je prinesla Tončka prijetno razpoloženje k vsaki pevski vaji, na vse nastope in na vse izlete.

Spominjali pa se je bodo tudi Barkovljani, ki se niso udejstvovali na prosvetnem področju, kajti Tončko so poznali vsi in vsi so jo radi imeli.

Naj v miru počiva v barkovljanski Kunčevi njivi, kamor bomo barkovljanski prosvetni delavci radi hodili na njen grob in ob njem obujali spomine na tiste lepe čase, ki se ne bodo nikdar več povrnili.

R. P.

PRAPROT

Naš vaščan, 19-letni mladenič Peric, je 3. t. m. z motorjem povozil na cesti Sempolaj - Praprot 67-letnega železniškega upokojenca Jožeta Škrka. Dva tedna je bil v bolnišnici, ne da bi mu bili mogli izvršiti kak operacijski poseg, čeprav je bil slab. V nedeljo se je vrnil iz bolnišnice, a komaj je prestopil hišni prag, je že omahnil. Njegova tako tragična smrt je hudo prizadela njegovo družino in tudi vaščane. Pokojnik je bil dober in skrben oče, med vaščani pa zaradi svoje mirne narave splošno priljubljen. Sovraštva in škodoželjnosti ni poznal in čeprav ni posegal v javno življenje, se je razveselil vsakega primera, ki je za posameznika ali skupnost pomenil korak v napredek. Po dolgoletnem službovanju v Italiji si je kot upokojenec z družino vred zaželel v svoj rojstni kraj, «kjer uživam» — tako je rekel — «dober zrak, lep razgled in spomin na mlada leta». Le kratko dobo šestih let je užival pokoj v svoji rojstni vasi, a mi smo mu prisodili neprimeno več let življenja. Sodimo, da bi tako tudi bilo, če bi ne bila vmes posegla usoda.

V torek popoldne smo pokojnika spremili na dom večnega miru. Mnogo je bilo njegovih stanovskih tovarišev, prijateljev in znancev iz soseščine ter polno domačinov. Sempolajski oktet mu je zapel ob hiši žalosti in ob grobu, kar je izzvalo v svojcih in ostalih pogrebcih še težja čustva ter v njih obsodbo krivca tega tragičnega smrtnega primera.

Lahka mu rodna gruda!

Svojcem izrekamo naše globoko sočustvovanje!

Polnočna prha

(Nadaljevanje s 4. strani)

Če je starejše vleklo na Trafalgar Square privrženost starim običajem (saj pravijo, da ni Londončana, ki bi vsaj enkrat v življenju ne prebil Silvestrovo na tem znamenitem trgu) in tujce radovednost, potem je mladeniče tudi starejše «mladeniče», vleklo tja dol na prostrani trg vse kaj drugega! Ko so mi še pred Silvestrovem pripovedovali, da je za dekle pametneje, če se tega kraja vsaj od polnoči Novega leta pa do 5. ure zjutraj izogne, si nisem mogla kaj, da ne bi v svoji radovednosti silila družbo, da skupno odidemo na Trafalgar Square. Kmalu sem lahko ugotovila, da lahko vsak moški pod Nelsonovim spomenikom zaželi dokletom, ki se po polnoči znajdejo na tem lepem trgu, srečno novo leto z dolgim poljubom na usta! Mlada prijetna dekleta so stala kar v skupinah pod spomenikom in čakala, da jih bo poljubil ta ali oni mladenič, ali gospod! Poljub na usta mladih deklet (ki pa ne spadajo v družbo številnih londonskih lahkoživk) je običaj, ob katerem se nihče več ne zgraža in dekle, katero je poljubilo največ moških ust postane nekakšna kraljica Silvestrovega in o njej se potem z občudovanjem govori še dolge dni v novem letu. Od poljuba na Trafalgar Squarju za novega leta dan, pa do poljubov v javnosti na podzemeljski železnici, v kinematografih, ali kar na cesti, ni bil dolg korak. Anglež je preveč obziren, da bi mladini oporekal te svoboščine. Druga privlačnost je bila novoletna prha nadobudnih mladeničev, ki so se ob precej nizki temperaturi povzpeli golih prs na dva vodnjaka sredi trga in se pod vodometi boksali, kakor za stavo

Ti dve brezplačni zabavi na Trafalgar Squarju sta najbolj privlačni točki Silvestrovanja v Londonu in zato ima londonski «bob» (ali policaj) dovolj dela vso noč, saj mora neprestano usmerjati množice, ki se vlečejo, kakor reka od Piccadilija do Trafalgarja, pa po Regen Streetu in Charing Crossu! Avtomobilisti trobijo do onemoglosti, petje se čuje v vseh narečjih in jezikih različnih narodov, steklenice ležijo razbite ob pločnikih. Šele z jutranjo zoro se središče mesta začne prazniti in ob 9. uri, ko se odprejo vrata bančnih poslopij bo tudi tod zavel stari poslovni veter velemesta,

KRIŽANKA

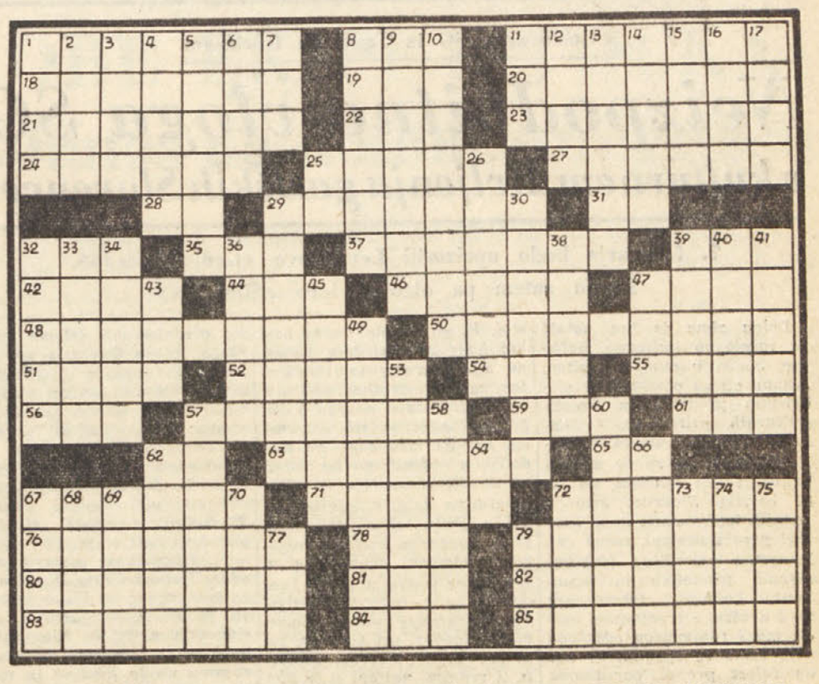

BESEDE POMENIJO:

VODORAVNO: 1. okvara vida, 8. kulturna rastlina, 11. manjša, stoječa, umazana voda, 18. krasotec, 19. domača žival, 20. brišem, odstranjujem z radirko, 21. vrsta ženske naglavne rute, 22. pritok Volge, 23. ljudje iz istega kraja, domačini, 24. trohljivi, 25. neotesana, surova, 27. usmerjevalen, 28. osebni zaimek, 29. sredstva za pitje osvežilnih pijač, 31. rimsko število, 32. vrednostni papir, 35. nočna ptica, 37. vaja na orodju, 39. močan nenaden zvok, 42. pripadnik evropskega naroda, 44. kemična prvina, 46. grška boginja morja, 47. skrhane, nenabrušene, 48. zapovrsten, 50. pohabljenec, 51. švedsko moško ime, 52. blagovni vzorec, 54. naglo premikanje, 55. jugoslovansko pristanišče, 56. reka v Afriki, 57. vrsta kuščarja, 59. tedaj po hrvatsko, 61. vodni pojav, 62. znak za kalcij, 63. puščava v Čilu, 65. italijanski spolnik, 67. velike opice, 71. Obri, 72. osemenjujem, rodim, 76. izgubiti družbo in ostati sam, 78. ali po hrvatsko, 79. goljufije, 80. narodnostni odpadnik, 81. barva obraza in kože, 82. ruska čajna kuhalna naprava, 83. čistiti saj, 84. žensko ime, 85. material.

NAVPIČNO: 1. steber, 2. divje živali iz tujih krajev, 3. pokrajina v Grčiji, 4. prikazen, 5. seno tretje košnje, 6. naglo se gibati, 7. okrajšano srbsko moško ime, 8. čirav, 9. športna panoga, 10. odvzemajoč moči, 11. nebesni pojav, 12. švedsko moško ime, 13. slovenski skladatelj, 14. mesto v Ukrajini, 15. obrtnik, 16. moško ime, 17. psevdonim pisatelja Viktorja Cara, 25. okrajšava za glej, 26. sol ocetne kisline, 29. jedilna posoda, 30. nalepka: predpisi za vedenje, 32. največji prežvekovalec iz družine goveda, 33. nekdanje ploščinske merske enote, 34. dežela v Himalaji, 36. vrsta ptic (roparice), 38. mesto na Japonskem, 39. kuhalna posoda, 40. zidaki, 41. oseba iz opere «Prodana nevesta», 43. čop, obesek, 45. vrstilni števnik, 47. veznik, 49. sprožena, nenapeta, 53. čist, nemoten, 57. zarod, seme, potomstvo, 58. dohodek države, 60. zadrega, ko moramo izbirati med dvema izključujočima se možnostima, 62, dišavnica, 64. osebni zaimek, 66. iz njega delajo vence za zmagovalce, 67. oseba iz opere «Madame Butterfly», 68. število, 69. okvare, poškodbe, 70. državni proračun, 72. pritrdilnica, 73. danes zjutraj, 74. država v Aziji, 75. sistem za količinsko ocenjevanje, 77. hoditi, 79. medmet, ki poziva k tišini.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE STEVIKE

VODORAVNO: 1. vriskati, 7. stimuliran, 15. ravs, 16. po, 17. IV, 18. naval, 19. ro, 20. Edo, 21. pa, 22. orel, 24. kos, 26. da, 27. matematik, 30. ZAR, 32. vezir, 33. kisik, 35. razen, 36. O(žbald) G(utsman), 38. čin, 40. malomaren, 42. ton, 44. zid, 46. vodi, 47. en, 49. Elen, 51. narek, 52. me, 53. ud, 54. ko, 55. Nikolajev, 57. de, 58. edinim, 60. jadro, 61. ej, 62. potepati se, 64. aa, 65. od, 66. sever, 67. vezan, 68. oj, 69. udar, 71. ser, 73. veti, 74. Ob, 75. umeven, 77. OLO, 79. kit, 80. kosa, 82. jelen, 84. oseka, 85. se, 86. ode, 87. recenzentka, 88. lev.

NAVPIČNO: 1. vrednotenje, 2. rada, 3. Ivo, 4. ss, 5. Apatin, 6. to, 7. svetim, 8. in, 9. mak, 10. uvoz, 11. las, 12. il, 13. ar, 14. nos, 17. Irak, 21. Pazin, 22. OM, 23. lisav, 25. kazen, 27. meč, 28. er, 29. kilometer, 30. zareditev, 31. Ren, 34. kode, 35. Ra, 37. Golia, 39. Pirej, 41. mi, 43. nekdaj, 44. zajedavec, 45. Dev, 48. domenitev, 50. Nora, 51. na, 53. udav, 54. kisati se, 56. lo, 57. Dover, 58. ep, 59. nizek, 62. pes, 63. Er, 65. odeje, 68. obod, 69. um, 70. rele, 72. Klek, 74. oko, 75. ua, 76. Nen, 77. ost, 78. Oka, 81. se, 83. NZ, 84. on.

(Nadaljevanje sledi)

Temperatura včeraj: Najvišja temperatura 5,4 stopinje ob 13.20, najnižja 1,4 stopinje pod ničlo ob 8.15. Vlage 85 odstotkov.

Goriško-beneški dnevnik

Danes, NEDELJA, 24. januarja
Felicijan
Sonce vzide ob 7.37 in zatone ob 16.59. Dolžina dneva 9.22. Luna vzide ob 3.26 in zatone ob 13.22.
Jutri, PONEDELJEK, 25. januarja
Pavel

Gostovanja SG iz Trsta na Goriškem

Neizpodbitna vloga SG v kulturnem življenju goriških Slovencev

7. februarja bodo uprizorili Levstikovo «Gadje gnezdo», kmalu zatem pa otroško igro «Silni bič»

Dolga zima je kot nalašč za razgibano kulturno življenje, bodisi v okviru društev, klubov ali za obiskovanje gledaliških predstav in drugih kulturnih prireditev. O kakem bogatem kulturnem življenju v Gorici se ne morejo pohvaliti niti Italijani, pa tudi goriški Slovenci smo v zadnjih letih zamrli in so nam lepi pevski nastopi, razne priložnostne prireditve (jubileji slavnih pisateljev in pesnikov), kulturna tekmovanja med društvi z izvajanjem bolj ali manj zahtevnega odrskega dela samo še spomin, ki nas na žalost preveč poredkoma zapeče, da bi se končno zdramili in vsi, vsak po svojih skromnih močeh, pripomogli k poživitvi vedno večjega mrtvila na tistem področju, ki ima za obstoj manjšine tako zelo usoden pomen.

Ob takem razmišljanju ne moremo mimo dejstva, da je Slovensko gledališče v Trstu, ki ima za seboj že štirinajst gledaliških sezon in si je s svojim izrednim umetniškim delovanjem pridobilo sloves, ki sega preko meja Tržaške in Goriške, tisto kulturno telo iz katerega črpamo hrano za naše kulturno izživljanje in nabiramo sil za nadaljnji obstoj, ki ga morda danes bolj kot kdaj koli, glodata nevarna ravnodušnost in mrzlični tek za materialnimi dobrinami «pridobitvi» novega časa, ki tudi nam nočeta prizanesti. Res da med goriškim gledališkim občinstvom še vedno ni dovolj zanimanja za tista umetniška dela, s katerimi se SG v Trstu lahko šteje med prve slovenske kulturne ustanove nasploh, vendar je v tem treba malce stopiti v zgodovino in v zadnjih desetletjih kulturnega molka bomo našli odgovor, pri katerem pa se seveda ne moremo ustaviti. Z rednimi nastopi si je Slovensko gledališče iz Trsta pridobilo zvesto publiko, ki ga vedno znova rada sprejme in se z njim vred veseli njegovih uspehov na področju njegove dejavnosti, ki je prepletena s tolikšnimi težavami.

Letos je SG iz Trsta gostovalo v Gorici z Jurčičevim Desetim bratom, z delom, ki je privabilo v dvorano Zlatega pajka trume gledalcev in ki bo ostalo vedno v spominu naših ljudi, katerih usoda je v marsičem podobna usodi otroka, ki mu ni dano živeti v materinem objemu. Gledališče je v letošnji petnajsti sezoni nastopilo v Gorici z dvema gledališkima deloma tržaškega rojaka Tavčarja «Pekel je vendar pekel» in «Nicky, zlati deček», ki sta pri gledalcih vzbudili upravičeno zanimanje za mladega in plodnega umetnika. Za 7. februar je napovedan obisk SG iz Trsta, ki se bo tokrat predstavil goriškemu občinstvu z delom Vladimira Levstika «Gadje gnezdo», katero je pod imenom «Kastelka» postavil na oder Herbert Grün. Dogajanje je postavljeno v dneve težkega germanskega pritiska na slovenski narod in kdo lahko bolj kakor zamejski Slovenec razume usodo družine in matere Kastelke, ki jo je tako čudovito podala na tržaških odrskih deskah Nada Gabrijelčičeva. Prav zato se bo goriško občinstvo nedvomno v velikem številu odzvalo povabilu SG in 7. februarja napolnilo dvoranico pri Zlatem pajku.

Za mlade pa še vesela vest, da je gledališče že postavilo na oder mladinsko igro Danila Gorinška «Silni bič», katero je režiral priznani igralec in mladinski režiser Jožko Lukeš. Goriška mladež tudi letos neučakano pričakuje tržaške igralce, saj «Pepelke», s katero so Tržačani tako uspešno igrali še vedno niso pozabili!

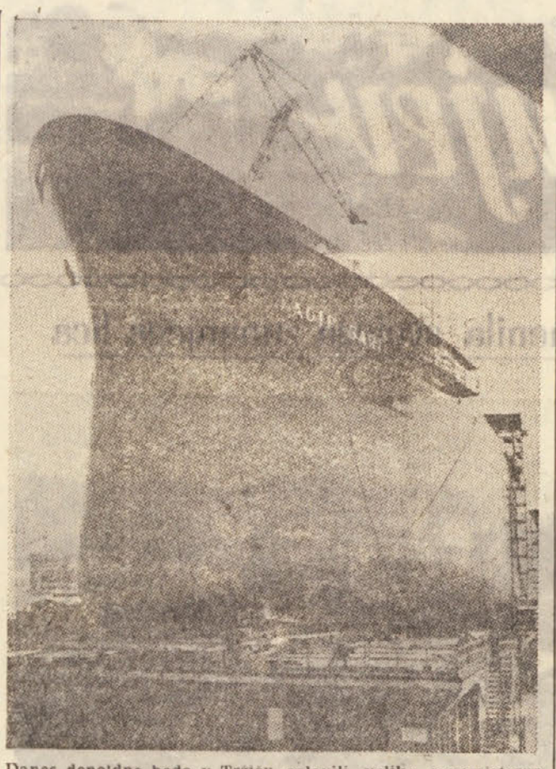

Danes dopoldne bodo v Trstu splavili veliko supercisterno «Agip-Bari» in bodo za isto družbo postavili gredelj podobne ladje. Svečanosti bo prisostvoval minister za trgovinsko mornarico Jervolino, botrica pa bo soproga predsednika vlade Segnija. Visoka gosta se bosta pripeljala s posebnim vlakom ob 8.44

Mraz in sneg preprečila nogometašem vstop na igrišča

Po premoru danes nadaljevanje nogometnega prvenstva med diletanti

Belo-modri iz Sovodenj se bodo pomerili z «Romano» iz Tržiča - na domačem igrišču

Današnje tekme:
Sovodnje - Romana
Sagrado - Moraro
S. Lorenzo - S. Marco
Caprivese - Villesse
Farra - S. Canciano
Lucinicco - Hausbrandt
Podgora Panzano

Diletantsko prvenstvo druge kategorije — skupina D — je bilo prekinjeno za dva tedna zaradi neugodnih vremenskih razmer. Če se vreme ne bo poslabšalo in če bodo tudi zainteresirana društva nekoliko pripomogla, se bo prvenstvo z današnjo nedeljo normalno nadaljevalo

Srečanja, ki so v današnjem programu, so srečanja 12. dne prvega kola. Tekme, ki bi se morale vršiti prejšnjo nedeljo in, ki se zaradi slabega vremena niso vršile, se bodo odigrale 7. februarja. Naslednjo nedeljo, to se pravi 14. februarja, pa se bodo igrale vse tiste morebitne tekme, ki bi se iz enega ali drugega razloga do takrat še ne odigrale.

Kot vse kaže, bodo današnja srečanja razgibana. Enajstorica S. Canciano, ki je še vedno neporažena, bo igrala na tujem igrišču s Farro. Srečanje bi moralo biti zanimivo, saj je Farra v polnem poletu in zlasti še če upoštevamo, da so napadalci Farre samo v zadnjih dneh srečanjih zabili nič manj kot 10 golov. Obramba rdeče-črnih bo morala biti zelo pazljiva, če noče doživeti prvi neuspeh v sezoni, neuspeh kateremu se je že v zadnji tekmi izognila s precejšnjo srečo. Za S. Canciano, ki je še vedno na prvem mestu v lestvici, to srečanje torej ne bo lahko in bi lahko nudilo tudi kakšno presenečenje. Tudi enajstorica Romana iz Tržiča, ki je prav tako še neporažena, bo igrala zunaj. Njena naloga bo toliko bolj težavna, ker se mora kot gost srečati z enajstorico iz Sovodenj. Skoda, da ne bo moglo moštvo, ki ga vodi gospod Donda nastopiti v normalni postavi. Če bi igralo običajno moštvo, potem bi verjetno prisostvovali interesantni tekmi, posledice katere bi bile vidne predvsem v lestvici. Za Ločnik, ki se nahaja trenutno v dobri formi ni izključeno, da se izkaže pozitivno v srečanju s Hausbrandtom. Težja naloga čaka Podgoro, ki se bo srečala na domačem igrišču z enajstorico iz Panzana, zlasti še sedaj ko je Panzano v formi. Po lepi igri s Caprivese, bo Zagraj igral doma proti Moraru; tudi Moraro si skuša osvojiti čim boljše mesto v lestvici. Dvoboj med S. Lorenzom in S. Marcom bi moral biti precej uravnovešen; lepe izglede na zmago ima Caprivese, ki bo igrala proti gostom iz Villesse.

SOVODNJE - ROMANA

Ena izmed najvažnejših tekem predzadnjega dneva v prvem kolu, po nepredvidenem počitku prejšnje nedelje, je brez dvoma tekma Sovodnje - Romana, ki se bo igrala danes popoldne

Dve izmed najboljših enajstoric skupine D se bosta srečali v upanju, da še izboljšata že itak dobro pozicijo v lestvici. Tako belo-modri kot Tržičani, se nahajajo na prvih mestih lestvice in upanje enih in drugih je, da bi zasedli ob koncu prvenstva vsaj drugo mesto ob lestvici, mesto, ki da pravico za vstop v razred višje kategorije. Vse to je zadosten razlog, da se lahko predvideva zelo zanimivo srečanje med obema moštvoma in kot že rečeno obstajajo pogoji za prvorazredno igro. Te naše domneve mogoče ne bodo držale edino le v primeru slabega vremena.

Med belo-modrimi sta še vedno diskvalificirana Ferfolja in Vižintin I., upa pa se, da bodo lahko vstopili Vižintin II., Petejan I., Petejan II. in Plesničar, ki so bili doslej odsotni zaradi bolezni. V nasprotnem primeru, bo moral trener poklicati kakšno mlado in obetajočo moč, ki se je že izkazala v vrstah juniorjev, kot na primer Tomšič, Devetak II. in Marson. Čeprav bi bila v takšnem primeru precej ošibljena agonistična sila domačega moštva, se še vedno upa na remi.

Ob točno 13.45 so sklicani v slačilnico na igrišču naslednji igralci: Suligoj, Hmeljak, Devetak I., Peric, Podgornik, Vižintin II., Petejan I., Oblak, Vižintin III., Petejan II., Anselmi, Plesničar, Tomšič, Devetak II., Gabrijelčič in Marson.

—«»—

Nezgoda kolesarke

V civilno bolnišnico so včeraj ob 12.30 prepeljali 68-letno Natalino Justulin iz Ul. Garzarolli št. 22. Zena je s kolesom vozila po Ul. N. Sauro, ko se je zaletela v motorno kolo. Pri padcu je žena zadobila številne udarce, zato so jo prepeljali z avtom Zelenega križa v bolnišnico, kjer so ji zdravniki nudili prvo pomoč in jo potem poslali domov. Ozdravela bo v dveh dneh.

Goriški rojak Ivan Bric, ki je nenadoma preminil pretekli petek popoldne. Na zadnji poti ga bomo pospremili danes ob 9.30 izpred hiše žalosti Ul. Arcivescovado 7, na mestno pokopališče

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je od 17. do 23. januarja rodilo 13 otrok, umrlo je 35 oseb, oklicev je bilo 5 in porok 5.

Rojstva: Marija Cotič (rojena mrtva), Mauro Pacifico, Gianluigi Moise, Edoardo Budal, Bruno Michelini, Giampaolo Tegon, Silvana Cera, Marilena Zorzin, Dario Princič, Mauro Dornik, Franco Tomasin, Nicola Romagnolo, Maurizio Sfiligoj

Smrti: 86-letna Anna Furlani, vd. Bonnes, 80-letna Elisabetta Carnel, vd. Princi, 87-letni kmetovalec Beniamino Serato, 84-letna Edvige Mahnič, vd. Kodermatz, 47-letni trgovec Ivan Bric, 90-letna upokojenka Leopoldina Brunner, vd. Dubich, 72-letni kmetovalec Rodolfo Nicola, 56-letni delavec Domenico Stecchina, 85-letna Angela Mosetič, por. Caraman, 60-letna Clara Saiz, por. Ferk, 71-letna Ivanka Cermelj, por. Rebek, 84-letna Caterina Musina, vd. Lenardi, 84-letni mojster rezbarstva Erminio Fabris; 79-letni upokojenec Anton Padovan, 55-letna upokojenka Umbertina Cargangiu, vd. Sechi, 63-letni upokojenec Giuseppe Camillo, 79-letni kmetovalec Vincenzo Croselli, 70-letna Anna Maria Ballaben, vd. Bombig; 82-letni invalid Antonio Moretton, 57-letni učitelj Nicolò Taviani, 71-letna Luigia Tavano vd. Medessi, 90-letna Antonia Fogar, vd. Casabue, 38-letni delavec Umberto De Piero, 93-letni duhovnik Beniamino Bianchi, 71-letna Ernesta Bressan, 82-letna Orsola Skvarca, 77-letna Marija Šmrekar, 79-letni upokojenec Valentin Bensa, 60-letni uradnik Giovanni Battista Passuello, 49-letni obrtnik Ilario Vellini, 77-letni upokojenec Francesco Benussi, 69-letna Maria Dolores Bratuš vd. Pecile, 74-letni upokojenec Luigi Medvešček, 75-letna Josipina Comel, 73-letna Anna Calligaris, por. Fumis.

Oklici: zidar Albino Manfrin in Angiolina Negro, kovač Giovanni Godeass in Albina Zavadlav, delavec Alessandro Doso in Luigia Beltram, odvetnik Carlo Pedroni in učiteljica Giancarla Castellani, posestnik Luciano Pillan in Giovanna Felcaro

Poroke: delavec Giuseppe Marangon in delavka Mafalda Macchius, trgovski potnik Bruno Valentinuzzi in učiteljica Annaluisa Donalech, delavec Antonio Gallo in Carmela Noviello, zidar Franco Alt in tekstilna delavka Ada Budal, orožnik Umberto Strippoli in Liliana Milotti.

Na sliki so člani Drame SNG iz Ljubljane ob svojem včerajšnjem prihodu v Trst, kjer so jih sprejeli člani tržaškega gledališča in predstavniki srednješolcev. Zvečer pa so ljubljanski umetniki pripravili tržaškemu občinstvu nepozaben večer z dramo «Dvanajst porotnikov», ki jo bodo danes popoldne ponovili. Pri predstavi gostov so imeli gledalci ves čas občutek, da prisostvujejo ne samo od začetka do konca privlačnemu delu, temveč tudi da imajo, pred seboj umetnike, kakršnih jim zlepa ni dano videti. Burnemu ploskanju po predstavi je sledil na odprtem odru pozdrav predsednika Slovenske kulturnogospodarske zveze dr. Jožeta Dekleve, predstavnika uprave tržaškega gledališča Rada Rauberja, in predsednika sindikata tržaških slovenskih igralcev Rada Nakrsta. Slovensko gledališče v Trstu je gostom poklonilo tržaško narodno nošo. Vsem se je na koncu zahvalil direktor ljubljanske Drame Slavko Jan.

Sestal se je upravni odbor planincev

Letošnji občni zbor SPD bo v februarju

Društvo bo ob priliki mednarodnih tekmovanj organiziralo izlet v Planico - Lepo darilo Planinske zveze Slovenije

Pretekli teden so se sestali odborniki Slovenskega planinskega društva v Gorici in se pomenili v letošnji aktivnosti društva ter predvsem o rednem letnem občnem zboru, ki se bo vršil v nedeljo 21. februarja ob 10. uri dopoldne v gostilni pri «Zvezdi» v Gorici in kjer bo dosedanji odbor podal poročilo ter si bodo člani izmenjali misli o delovanju društva ter izvolili nov odbor, kakor pač zahtevajo pravila SPD.

Na seji so se odborniki pogovorili o izletu ki ga namerava organizirati Slovensko planinsko društvo ob priliki mednarodnih smučarskih skokov v Planici Verjetno se bodo udeleženci izleta peljali do Planice preko Vidma in Trbiža; celotna vožnja tja in nazaj naj bi stala za člane 800 lir, za nečlane pa 900 lir. Vpisovanje se bo pričelo 1. februarja v kavarni Bratuž. Točen datum izleta bo javljen, ko bodo izvedeli za podrobni program slovitega mednarodnega smučarskega tekmovanja v Planici.

Planinska zveza Slovenije je darovala Slovenskemu planinskemu društvu v Gorici lepo in zanimivo knjigo, ki opisuje planine z naslovom «Stene in grebeni». Knjiga je izšla šele pred kratkim v Ljubljani.

* * *

Zakladno ministrstvo je z dekretom, ki je bil izdan 30. novembra 1959, leta in ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 312, 28. decembra 1959. leta, razpisalo konkurz za 74 mest podtajnika v pokrajinskih zakladnih uradih.

Prošnje za omenjeni tečaj je treba poslati do 26. februarja 1960 na glavno tajništvo, zakladnega ministrstva, ali na pokrajinske zakladne urade.

IZ DOBERDOBA

V torek predavanje «Vzdolž jadranske obale»

V torek zvečer ob 20. uri bo v Prosvetni dvorani v Doberdobu predavanje o jadranski obali, katero je pripravil tov. Miladin Černe. Predavanje bo spremljalo nad 60 skioptičnih slik s prelepe dalmatinske in črnogorske obale, ki ima v širnem svetu vsako leto vedno več občudovalcev, vendar pa je med goriškimi Slovenci še vedno precej neznana. Prvo predavanje v Pevmi je vzbudilo veliko zanimanje med občinstvom, ki je bilo predavatelju hvaležno, da mu je omogočil na tak poljuden in prijeten način spoznati in približati najlepše predele domovine.

—«»—

Promet s tovorniki danes dovoljen

Goriška prefektura javlja, da je po ukrepu, ki ga je izdalo ministrstvo za javna dela, tudi na današnji dan 24. januarja promet s tovorniki in s tem prevoz blaga po državnih cestah dovoljen. Ta ukrep je bil izdan zaradi slabih vremenskih razmer, ki vladajo v deželi in ki onemogočajo redem prevoz blaga.

Pustni ples ASK S. Gregorčič

Akademsko - srednješolski klub «Simon Gregorčič» iz Gorice priredi 6. februarja 1960 tradicionalni pustni ples v Prosvetni dvorani na Verdijevem korzu št. 1. Na ta edinstveni zabavni dogodek že sedaj opozarja vse, ki bi radi prebili nekaj uric v prijetnem vzdušju

Kino v Gorici

CORSO. 14.30: «Notte brava», L. Tersiff, E. Martinelli.
VERDI. 15.00: «Filadelfijske tajnosti», Paul Newman in B. Rush.
VITTORIA. 15.00: «Počitnice za ljubimce», J. Wymann, v barvah, cinemascope.
CENTRALE. 15.00: «Sence na Kilimandžaru», R. Taylor, A. Aubrey, v barvah.
MODERNO. 15.00: «Vstaja gladiatorjev».

Seja zdravstvene komisije občinskega sveta

Zdravstveni organi so zadržali 20 ton sumljivega olja iz Toskane

Lani so zaplenili v celoti samo 118 kg olja, kar priča, da je bilo nadzorstvo pomanjkljivo

Včeraj se je na tržaskem županstvu zopet sestala zdravstvena komisija občinskih svetovalcev, ki je nadaljevala razpravljanje o ponarejanju živil. Odbornik za zdravstvo in higieno je članom komisije sporočil, da so v okviru poostritve nadzorstva in na podlagi prejšnjih sklepov komisije ustavili 20 ton olivnega olja iz Toskane, za katero so prevzeli vzorec na občinskem trošarinskem bloku. Kaže namreč, da se je zdelo to olje po fluoroskopskem pregledu, ki ga je opravil pokrajinski kemični laboratorij, sumljivo in ga bo treba zapleniti. Stvar je zelo pomenljiva, če pomislimo, da so lani zaplenili v celoti samo 118 kg olja! Vidi se torej, da je dala zahteva po ostrejšem nadzorstvu nad živili že dobre rezultate ter da je bil optimizem prisotnih oblasti v pogledu ponarejevanja živil vsekakor pretiran.

Na seji so tudi načeli vprašanje sodelovanja občinskih organov s pobudo, ki jo je dala za poostritev nadzorstva nad ponarejevanjem živil in njihovo prodajo pokrajina, ki predlaga ustanovitev posebnega oddelka zdravstvenih agentov. Sklenili so tudi, da se bodo vrnili k vprašanju ponarejenih živil, potem ko dobe odgovor na predlog vladnemu komisariatu, da bi dal pobudo za ustanovitev koordinacijskega odbora raznih ustanov, ki razpolagajo z laboratorlji (pokrajina, univerza, trgovinska zbornica) in ki bi lahko čimbolj koristno razporedile svojo dejavnost ter se specializirale na določenih toriščih. Že fluoroskopski pregled olja, ki ga je opravil pokrajinski laboratorij, dokazuje, da v Trstu razpolagamo z najbolj modernimi sredstvi za analizo, kar zmore le malo mest v Italiji. Treba je torej le malo več dobre volje in ne spati na lovorikah.

Na seji so tudi poverili dr. Pecorariju nalogo, da pripravi za prihodnjo soboto poročilo o položaju v združenih tržaških bolnišnicah, zlasti pa v glavni bolnišnici. Kot je znano, ta bolnišnica ne ustreza več najbolj nujnim potrebam mesta ter so zlasti notranji oddelki prenatrpani, tako da ni dovolj, da so postelje v sobah stisnjene, da so zasedeni tudi vsi hodniki, marveč morajo premeščati bolnike tudi v druge oddelke. Poleg tega pa so zastarele tudi razne naprave.

Dr. Pecorari je na seji poročal tudi o pregledu, ki ga je opravila posebna komisija v tovarni Lucky Shoe v pristanišču in ki je pri tem ugotovila, da prostori niso v skladu s higienskimi predpisi. Kot smo že pisali včeraj, so napravili samo nekaj slačilnic in ko kaj naredijo, ne predložijo prej načrtov higienskemu uradu. Ko so vprasali ravnateljstvo, ali razpolaga tovarna z otroškimi jasli, kot je predpisano, so se funkcionarji močno začudili, ker sploh niso nič vedeli o tem.

Član komisije dr. Pincherle je predlagal, naj bi prišla po razpravi o bolnišnicah čez dva tedna na vrsto razprava o ustanovitvi občinske lekarne. To vprašanje se bo lahko rešilo že na eni ali dveh sejah, ker pride pri tem v postev malo tehničnih vprašanj in bodo pač člani komisije nakazali do ustanovitve lekarne le načelno stališče svojih skupin. Vprašanje bo moral namreč rešiti občinski svet.

—«»—

Splavitvi v CRDA

Danes dopoldne ob 10. uri bodo v Trstu splavili 47 tisočtonsko cisterno «Agip - Bari». Pri svečanosti bosta prisotna minister za trgovinsko mornarico Jervolino in predsednik družbe ENI ing. Mattei. Botrica bo soproga ministrskega predsednika Segnija.

Pol ure kasneje bodo v ladjedelnici Sv. Marka splavili 35.000-tonsko petrolejsko ladjo «British Comet», ki je zadnja od šestih enakih ladij, ki jih je londonska družba «British Petroleum» naročila pred letom in pol v Italiji, in sicer tri v CRDA in tri pri Ansaldo v Genovi. Na svečanosti bo prisoten britanski veleposlanik v Italiji Clarke.

Za torek, dne 26. t. m.

Sklicana izredna skupščina srbske pravoslavne občine

Negodovanje izključenih članov zaradi nepravilnega tolmačenja navodil notranjega ministrstva

Kot smo že poročali, je agencija «Giulia» pred nedavnim objavila vest, da je na osnovi pritožb nekaterih izključenih članov srbske pravoslavne občine prišlo do preiskave o položaju v občini, ki jo je izvedel nek visoki funkcionar rimskega notranjega ministrstva.

Kasneje se je izvedelo, da je notranje ministrstvo odredilo, da se mora statut srbske pravoslavne občine spremeniti in da je treba izvoliti novo vodstvo v zameno onega, ki je bilo izvoljeno leta 1957 in ki mu predseduje Dragoljub Vurdelja. Ministrstvo naj bi tudi odločilo, da je treba spremeniti nekatere člene statuta, in sicer v smislu, da je lahko član «bratstva» samo oni, ki je Srb in pravoslavne vere. Član srbske pravoslavne občine pa je lahko vsakdo, ne glede na narodnost, le da je pravoslavne vere.

Takrat smo tudi napisali, da bi bilo treba revizijo statuta ter volitve novega odbora izvesti v januarju, toda pred skupščino bi morali iz «bratstva» izključiti štiri nepravilno vpisane člane ter ponovno vpisati devet članov, ki jih je sedanja uprava izključila. Toda že takrat se je tudi govorilo, da obstaja namen, po katerem bi sedanja uprava sklicala izredno skupščino in izvolila nov odbor, vendar tako, da ne bi izključili omenjene štiri člane in ponovno vpisali ostalih devet.

To se je sedaj tudi zgodilo. Zvedeli smo, da je sklican izredni občni zbor za torek, 26. t.m. ob 7. uri zvečer, kateremu pa bodo prisostvovali samo sedanji člani, to je tudi štirje nepravilno vpisani, medtem ko izključeni ne bodo imeli pravice sodelovanja na skupščini.

Vest je med člani «Odbora srbske pravoslavne cerkve», ki se borijo proti sedanji upravi in ki so s svojimi pritožbami dosegli ministrsko preiskavo, vzbudile precejšnjo negodovanje. Inž. Gregovič je poslal vladnemu generalnemu komisarju utemeljeno pritožbo, v kateri navaja nepravilnost ob sklicanju občnega zbora. «Odbor srbske pravoslavne cerkve» pa je poslal vsem članom «bratstva» pismo, v katerem je med drugim rečeno:

Dragoljub Vurdelja je sklical izredno skupščino za torek, dne 26. t.m. S tem hoče izigrati točna navodila ministrstva za notranje zadeve na osnovi naših dokumentiranih pritožb, v katerih smo navedli vse nepravilnosti, ki jih je Dragoljub Vurdelja izvršil v svojem osemletnem predsedovanju.

Ministrstvo je res odredilo, da je treba izvesti nove volitve, toda istočasno je tudi odredilo, da se morajo ponovno vpisati izključeni člani in izključiti oni, ki so bili nepravilno vpisani.

«Odbor srbske pravoslavne cerkve» končno poziva vse «bratstvenike», da ne nasedajo Dragoljubu Vurdelji in da se ne udeležijo skupščine, ki bo itak proglašena za neveljavno.

—«»—

SPZ obsoja šovinistično nestrpnost

Izvršni odbor Slovenske prosvetne zveze izraža ogorčenje in obsodbo izzivalnega dejanja šovinistične nestrpnosti izvršenim pred vhodom v svoj sedež. Poziva odgovorne oblasti, da z večjo odločnostjo zatro take in slične izbruhe sovraštva, ki zavirajo razvoj mirnega sožitja in iskrenih odnosov med obema tu živečima narodoma.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

Sporočilo tiskovnega urada tržaške kvesture

Prijavili so sodišču pobalina ki sta pisala iredentistična gesla

Obtožena sta, da sta se upirala javnemu funkcionarju in kršila zakon o javni varnosti

Tiskovni urad tržaške kvesture je izdal naslednje uradno sporočilo:

Popoldne dne 21. t. m. je nekega mladeniča, ki je pisal iredentistična gesla na tlak Ulice Roma, kjer ima sedež Slovenska gospodarsko-kulturna zveza, agent civilne policije pozval, da mu pokaže osebne dokumente. Toda mladenič je na agenta vrgel vrček z barvo in pobegnil.

Kmalu potem so agenti kvesture zalotili dva mladeniča, ki sta podoben napis napravila v veži hiše v Ulici Martiri della Libertà štev. 5. Mladeniča sta potem, ko sta ju agenta zalotila, vrgla proti enemu od njih vrček z barvo ter začela bežati. Toda agenti so enega od obeh mladeničev dohiteli na Trgu Libertà, vendar se je ta uprl, brcnil nekega podčastnika tako močno, da je padel na tla, in spet pobegnil.

Policijski agenti, ki so nadaljevali z obhodom, so v Ulici Roma naleteli na drugega mladeniča, ki so ga identificirali za 23 let starega Armanda Rossija, katerega so zadržali in odpeljali na kvesturo.

Ob 22.40 so policijski agenti glavne kvesture, ki so bili v zasedi blizu stanovanja še svobodnega mladeniča, medtem identificiranega za 19 let starega Uga Fabbrija, aretirali še njega.

Fabbri, ki je bil spoznan za odgovornega povzročitelja dogodka v Ulici Roma, je bil prijavljen sodišču, in sicer zaradi kršitve čl. 337 kazenskega zakonika (odpor v odnosu do javnega funkcionarja) in odstavka 5 čl. 113 enotnega besedila zakonov o javni varnosti. Rossi, ki je bil prav tako aretiran, pa je bil prijavljen sodišču zaradi sodelovanja pri odporu do javnega funkcionarja in zaradi kršitve čl. 113 odst. 5 zakonov o javni varnosti.

—«»—

Odložen sestanek o menzah v CRDA

Sestanek med sindikalnimi predstavniki in predstavniki ravnateljstva CRDA, ki bi moral biti včeraj dopoldne na uradu za delo in na katerem bi morali razpravljati o predaji menz CRDA v zasebno upravo Delavskim zadrugam, je bil preložen na jutri dopoldne.

Intervencija KZ in ZMP

Vojaško škodo na zemljiščih bodo poravnali do 30. junija

Vse pripravljeno za derekvizicijo Hudega leta

Tajnik Kmečke zveze ing. Pečenko in tajnik Zveze malih posestnikov Marij Grbec sta bila včeraj na vojaškem tehničnem uradu, kjer sta govorila z majorjem Mendolo o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo kmetovalce.

Predvsem je bilo govora o vprašanju derekvizicije zemljišč na Hudem letu. Major Mendola je izjavil, da je vse pripravljeno za dokončno derekvizicijo. Cakajo le še na formalni podpis obrambnega ministra in ko bo to storjeno, bodo kmetje takoj dobili dekrete o derekviziciji.

V kratkem bo izplačana tudi najemnina, in sicer do 31. decembra lani. Vprašanje najemnine od 1. januarja letos naprej pa bo treba urediti v dogovoru med gospodarji zemljišč na Hudem letu ter predstavniki golf kluba, ki ta zemljišča uporabljajo.

Predstavnika Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov sta tudi načela vprašanje škode, ki jo povzročijo vojaške enote na zemljiščih v tržaški okolici. Major Mendola je glede tega dejal, da bodo vso škodo, ki je bila, oziroma ki bo storjena v teh mesecih, poravnali do 30. junija letos. Škode v znesku do 80.000 lir bodo poravnali takoj, ker je vojaški tehnični urad pooblaščen, da likvidira škode do tega zneska. Če pa je škoda višja, bodo morali kmetovalci še počakati, kajti v tem primeru mora izplačilo škode odobriti obrambno ministrstvo.

Po 1. juliju pa bodo škodo, ki jo bodo povzročile vojaške enote, poravnali takoj. Po končanih vajah bodo morali prizadeti kmetovalci napraviti prošnjo na navadnem papirju ter jo v dveh dneh nasloviti vojaški upravi, lahko tudi preko strokovnih organizacij, karabinjerske postaje itd. Tudi v tem primeru bodo škode v znesku do 80.000 lir takoj poravnali, v nasprotnem primeru pa jih bo moralo odobriti obrambno ministrstvo.

Tovariš Zdravko Pregarc, prizadevni znanec tržaških in goriških Slovencev iz naše Tržaške knjigarne je obhajal včeraj šestdesetletnico življenja, česar bi mu zaradi njegovega zunanjega mladostnega videza sicer nihče ne prisodil.

Tovarišu Zdravku čestitajo ob tej priliki vsi prijatelji in znanci, zlasti pa vsi mladi in stari «zakrknjeni» fantje.

Čitajte in širite
PRIMORSKI DNEVNIK

VSE NAROČNIKE NA NAŠ LIST V JUGOSLAVIJI vljudno prosimo, da do 31. januarja 1960 nakažejo naročnino za leto 1960. Po možnosti vplačajte vsaj za pol leta vnaprej, da nam tako prihranite delo in stroške. Posebnih položnic ne bomo pošiljali — NAROČNINA MORA BITI PLAČANA VSAJ DVA MESECA VNAPREJ. — LIST BOMO POSILJALI SAMO REDNIM PLAČNIKOM.

Naročnino nakazujte na «ADIT» Drž. zal. Slovenije — Ljubljana — tek. rač. pri Komunalni banki štev. 600-70/3 - 375.

Celoletna naročnina znaša din 3.000.—, meseč. na din 250.—.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNISTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II.
TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

GLEDALIŠČA

Slovensko gledališče v Trstu

GOSTOVANJE DRAME SLOV. NARODNEGA GLEDALISCA IZ LJUBLJANE

Danes 24. januarja ob 16.30 v AVDITORIJU v TRSTU

REGINALD ROSE in HORST BUDJUHN

DVANAJST POROTNIKOV

Igra v treh dejanjih

Poslovenil: MILE KLOPCIC
Režiser: SLAVKO JAN

Prodaja vstopnic dve uri pred pričetkom predstave v Ulici Roma 15/II.

Veljavni so gledališki kuponi.

GLASBENA MATICA - TRST

Danes 24. t. m. ob 16. uri v prosvetni dvorani «Igo Gruden» v NABREŽINI

NASTOP GOJENCEV GLASBENE SOLE

Sodeluje tudi mladinski pevski zbor prosvetnega društva «Igo Gruden» pod vodstvom prof. Erminija Ambrozeta.

GLASBENA MATICA V TRSTU

V soboto 30. januarja ob 21. uri na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7.

Ples Glasbene Matice

igral bo orkester RTV iz Ljubljane pod vodstvom

BOJANA ADAMICA

Vabila in rezerviranje miz od srede 27. t. m. dalje v Tržaški knjigarni Ul. sv. Frančiška 20, tel. 61792.

V nedeljo 31. jan. ob 21. uri v Avditoriju

Revija zabavne glasbe in popevk

pri kateri sodelujejo

ORKESTER

pod vodstvom B. ADAMIČA

in priznani pevci:
MARJANCA DRZAJ
BETTY JURKOVIC
MARKO NOVOSEL
MOJMIR SEPE

Vabila bodo na razpolago v Tržaški knjigarni od srede 27. t. m. dalje ter dve uri pred pričetkom prireditve v Ul. Roma 15/II.

«PROSVETNO DRUSTVO «RADE PREGARC»

priredi od 28. januarja do 6. februarja t. l. ob 30. obletnici junaške smrti bazoviških žrtev

razstavo mladinskih društev na Tržaškem

v dobi od leta 1920 do razpusta.

V četrtek 28. t.m. ob 20.30 bo v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15-II predaval dr. Jože Dekleva, takratni predsednik zveze mladinskih društev.

Prosvetno društvo «Slovenec» v Borštu vljudno vabi na kulturno prireditev, ki bo v nedeljo 31. t. m. ob 16.30 v prosvetni dvorani v Borštu.

Na sporedu:
dr. Ivo Cesnik «Gašperova ženitev», dvodejanka,
Juraj Dević «Snubec v zadregi ali Lilly», enodejanka in
nastop pevskega zbora.

DAROVI IN PRISPEVKI

V počastitev spomina drage mame Barbare Pertot daruje družina 1.500 lir za Dijaško Matico.

Ob 15. obletnici herojske smrti dragega Maksa daruje mama 1000 lir za Dijaško Matico.

—«»—

LOTERIJA

BARI	25	20	70	46	17
CAGLIARI	50	60	11	5	47
FLORENCA	43	82	29	90	79
GENOVA	45	52	46	54	12
MILAN	41	28	54	7	61
NEAPELJ	58	62	77	38	86
PALERMO	49	72	88	14	56
RIM	24	63	70	14	27
TURIN	50	45	21	11	62
BENETKE	31	82	11	33	86

ENALOTTO

1 X X X X X 1 X X 2 2

Dvanajstic je bilo 7 in prejmejo 2.439.398 lir, enajstic je bilo 203 in prejmejo po 63.087 lir, desetic pa je bilo 1391 in prejmejo po 9.206 lir.

CATTUNAR UMBERTO
TRST UL. F. SEVERO 3
TEL. 34089
UVOZ ZIVINE IN KONJ

SLOVENSKO DOBRODELNO DRUSTVO V TRSTU

priredi tudi letos svoj tradicionalni

DOBRODELNI PLES

v soboto 6. februarja v hotelu Excelsior Palace.

Vstop izključno z vabili. Začetek ob 21. uri.

Vstopnice in rezerviranje miz na sedežu društva v Ulici Machiavelli 22/II, tel. 36275 dnevno od 17. do 19. ure.

V. GLEDALISKI PLES bo 13.II.1960.

DR. R. HLAVATY

ordinira za ustne in zobne bolezni in za ustno protetiko v TRSTU v Ul. Lavatoio 4/I vsak dan (razen sobote) od 15. do 18.30 ure

AVTOPREVOZ

Rihard Cunja

Trst, Strada del Friuli št. 289
Tel. 35-379
TOVORNI PREVOZI ZA TU IN INOZEMSTVO - KONKURENČNE CENE

AVTOMOTOR
IMPORT — EXPORT

Nadomestni deli italijanskih, nemških, angleških in ameriških avtomobilov. DIESEL motorjev in traktorjev. Trieste - Trst, Via Udine 15 tel. 30-197, 30198

MALI OGLASI

OTROSKE VOZICKE, športne vozičke, žimnice originalne Permaflex in vsakovrstno pohištvo dobite pri MADALOSSO v Trstu Ulica Torrebianca vogal Trenta Ottobre

BRUSINI CARLO Trst, Ul. Battisti 20, prodaja gospodinjske električne predmete — štedilnike na drva, premog, plin, električne — trajno goreče peči «ARGO» ter na plin in električno. Olajšave pri plačilu. Postrežba plina na dom — Tel. 29.041

14-16-LETNO VAJENKO sprejmemo v trgovino zelenjave in sadja. Naslov na upravi lista.

PISARNA išče slovenščine in italijanščine vešče strojepiske. Urnik po dogovoru. Plača 200 lir na uro. Naslov v oglasnem oddelku.

VAJENCA 14-16 let išče trgovina jestvin, Ul. Madonnina 44.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali in počastili na kakršenkoli način spomin naše drage mame

BARBARE PERTOT

roj. FERLUGA

iskrena hvala.

Žalujoči družini PERTOT, MARZANI in ostalo sorodstvo

Trst, Barkovlje, 24. jan. 1960.

ZAHVALA

Vsem, ki so mojo ljubljeno mamo

TONČKO POTOČNIK

spremili k večnemu počitku darovalcem cvetja, preč. duhovnikoma, cerkvenemu pevskemu zboru in Prosvetnemu društvu «Barkovlje» za ganljive žalostinke, iskrena hvala.

Hčerka MARICA z možem, sestra KARLA z možem in ostali sorodniki

Trst, Barkovlje 24. jan. 1960

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob nenadni izgubi našega dragega moža, očeta, brata, tasta in deda

JOSIPA ŠKRKA

kakor koli stali ob strani in izrazili svoje iskreno sočustvovanje. Posebno se zahvaljujemo šempolajskemu pevskemu oktetu, železničarjem — nosačem njegove krste in darovalcem vencev in cvetja.

Družine: ŠKRK, SARDOC, ADAMIČ in ostalo sorodstvo

Praprot - Šempolaj, 24.1.1960.

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše drage mame in stare mame

MARIJE KURET

Posebna zahvala pevskemu zboru iz Ricmanj za ganljive pesmi, godbi, č. g. župniku, darovalcem cvetja ter vsem, ki so počastili spomin pokojnice in jo spremili na zadnjo pot.

Sinovi, hčerka, vnuki in ostalo sorodstvo

Trst - Ricmanje, 24.I.1960.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Prvi dan svetovnega prvenstva v bobu

Monti in Alverà (Italija II) v vodstvu po prvih dveh spustih z dvosedežnim bobom

Američana Benham-Pandolph na drugem, Zardini-Alberti (It.) pa na tretjem mestu lestvice po prvem delu tekmovanja

CORTINA D'AMPEZZO 23. — Ogromno število občinstva je včeraj prisostvovalo prvemu dnevu svetovnega prvenstva v bobu. Gledalci, med katerimi je bilo veliko število smučarjev, so se navduševali nad hitrimi vožnjami tekmovalcev, ki so kakor bliski drseli po ledenem jarku 1.700 m dolge tekmovalne proge. Kot je znano, so to panogo izločili iz zimskih olimpijskih iger, ker ni bilo mogoče najti v Squaw Valleyu primernega prostora za ureditev proge.

Na drogovih so potegnili zastave vseh sodelujočih držav, ki so vihrale v soncu. Vreme se je namreč izboljšalo in tudi temperatura 4 stopinje pod ničlo je primerna za to tekmovanje.

Prva je startala posadka «Italija II.» z Montijem in Alverajem. Že takoj sta svetovna prvaka pokazala, da sta v formi. Začetek je bil odličen in moža sta se spustila po ledenem kanalu in po dvignjenih ovinkih z naravnost blazno hitrostjo. Ko so fotokronometri zabeležili čas 1'18"64/100, je bilo takoj jasno, da bo to najboljši čas dneva in da je uspeh italijanskih barv zagotovljen. Naslednji spusti prve ameriške posadke z Behamom, Italijana Zardinija in Nemca Schelleja, ki so glavni tekmeci prvega italijanskega para, so zabeležili več kot pol sekunde zamude, kar je za to vrsto tekmovanja, kjer pride v poštev stotinka, kar precej.

Tudi v drugi vožnji, pa čeprav sta morala iz previdnosti nekoliko zavreti, sta se Monti in Alvera plasirala na prvo mesto. Američana sta bila močnejša kot se je pričakovalo in sta za malenkost zapustila za seboj drugo italijansko posadko in trdovratne Nemce.

Po mnenju tehnikov in izvedencev, bo jutrišnja borba predvsem za dosego častnega mesta. Italijanskemu paru iz Cortine, ki si je nabral zadovoljive sekunde naskoka, verjetno nihče ne bo mogel do živega. Ni izključeno torej, da si Monti in Alvera pridobita že četrtič naslov svetovnega prvaka v dvosedežnem bobu.

Od tujcev, poleg seveda Američanov in dobrih Nemcev, sta zapustila dober vtis Švicarja Zoller-Truner, katerima se je posrečilo premagati tudi odličen avstrijski par.

Lestvica po prvem spustu: *1. Monti - Alverà (It. II.) 1'18"64; 2. Benham - Pandolph (ZDA I.) 1'19"23; 3. Zardini - Alberti (It. I.) 1'19"24; 4. Schelle - Goebl (Nem. I.) 1' in 19"30; 5. Roesch - Baumann (Nem. II.) 1'19"81; 6. Aste - Isser (Av. II.) 1'20"60; 7. Zoller - Turner (Šv. II.) 1'20"19; 8. Angst - Kottmann (Šv. I.) 1'20"27; 9. Fortune - Sheffeield (ZDA II.) 1'20"43; 10. Taylor - Dixon (V.B.) 1'20"65.*

Po drugem spustu: *1. Monti - Alverà (It. II.) 1'19"05; 2. Benham - Pandolph (ZDA I.) 1'19"98; 3. Zandini - Alberti (It. I.) 1'20"04; 4. Schelle - Goebl (Nem. I.) 1' in 20"12; 5. Roesch - Baumann (Nem. II.) 1'20"23; 6. Zoller-Turner (Šv. II.) 1'20"35; 7. Aste - Isser (Av. II.) 1'21"18; 8. Gordon Ogelwei (Kanada I.) 1'21"32; 9. Taylor - Dixon (V.B. I.) 1'21"52; 10. Angst-Kottmann (Š. I.) 1'21"5.*

Lestvica po prvem dnevu tekmovanja: 1. Monti-Alvera (Italija II) 2'37"69/100; 2. Benham - Pandolph (ZDA I) 2'39"21; 3. Zardini - Alberti (Italija I) 2'39"28; 4. Schelle Gobel (Nem. I) 2'39"42; 5. Roesch - Baumann (Nem. II) 2'40"04; 6. Zoller - Turner (Sv. II) 2'40"54"; 7. Aste - Isser (Avst.) 2'41"24; 8. Angst Kottmann (Sv. I) 2' in 41"82; 9. Taylor Dixon (Vel. Brit. I) 2'43"17; 10. Sartorius Quadra (Sp. I) 2'42"53; 11. Gordon - Ogelwei (Kanada I) 2'42"75; 12. Fortune - Sheffeield (ZDA II) 2'42"88; 13. Isser Issr (Avst. I) 2'42"95; 14. Leclef Metz (Bel. I) 2'43"43; 15. Ciapala Szimanski (Polj.) 2'43"53; 16. Nash - Hedges (Vel. Brit. II) 2'44"39; 17. Ahs - Aronsson (Šved. I) 2'4"39; 18. Emery Mc Dougal (Kanada II) 2'44"99; 19. Tomasi Bordeu (Argent. I) 2'48"42.

—«»—

NA TURNIRJU V RIMU

Furlanija - Jul. krajina premagala Ligurijo 2:1

RIM, 23. — Diletantska reprezentanca Furlanije in Julijske krajine je dosegla danes na nogometnem turnirju v Rimu lepo zmago nad predstavniki Ligurije. Julijska reprezentanca je odpravila nasprotnike z 2:1.

12 igralcev Triestine odpotovalo v Brescio

12 igralcev Triestine se je včeraj v spremstvu trenerja in predsednika društva odpeljalo v Brescio. Trener je potrdil postavo, ki bo šla na igrišče proti enajstorici gostiteljev. Ta bo: Bandini; Frigerio, Brach; Szoke, Varglien, Degrassi; Fortunato, Puia, Secchi, Tacoola in Magistrelli.

TENIS

FLORENCA, 23. — Ob koncu kongresa italijanske teniške zveze so ponovno izvolili za predsednika dr. Giorgia Stefanija. Imenovani je bil že do sedaj predsednik zveze in bo ostal v funkciji še nadaljnji dve leti.

Sem in tja po evropskih smučiščih

V Urachu «Pokal Kurrikkala» v Cortini «Trofeja Dexstrosport»

V Madonna di Campiglio državno prvenstvo v hitrostnem drsanju - Nov rekord Giosa na 5.000 m s časom 8'09"2

URACH, 23. — Današnje tekmovanje za «Pokal Kurrikkala» je dal sledeče rezultate:

Tek na 15 km (moški)

1. Ladislav Hruby (ČSR) 58'59"; 2. Rudolf Cilik (ČSR) 59'01"; 3. Jean Mermet (Fr.) 59'09"; 4. Kasimir Čelek (Polj.) 59'14"; 5. Joseph Rysula (Polj.) 59'17"; 6. Nadrzej Matej (Polj.) 59'33"; 7. Ryszard Furtak (Polj.) 1.00'00".

Jugoslovana Pavčič in Senjak sta zasedla 8. oziroma 22. mesto. Pavčič je progo prevozil v času 1'00"7.

Tek na 7.5 km (ženske)

1. Stefanie Biegun (Polj.) 34'10"; 2. Josepha Czerniawska (Polj.) 34'39"; 3. Crestana Stoewa (Bolg.) 35'23"; 4. Nadescha Wassilewa (Bolg.) 35' in 48"; 5. Marija Rekar (Jug.) 36'43"; 6. Steffi Koehrer (Zah. Nem.) 37'06".

Tek na 7.5 km (juniorji)

1. Roger Pires (Fr.) 30'43", 2. Fritz Mayer (Nem.) 31'37", Franco Vierin (It.) 31'43". Danielo Busin (It.) 32'05", Battista Savin (It.) 32'25", Denis Mast (Sv.) 32'39. Jugoslovanski junior Bogdan Pogačnik se je plasiral s časom 34'02" na 13. mesto.

* * *

CORTINA D'AMPEZZO, 23. — Na tofanski 3.500 m dolgi tekmovalni progi so se smučarji pomerili v spustu, ki je dal sledeče rezultate:

1. Ivo Mahlknecht (Fiamme Oro Moena), 3'46"7/10; 2. Gildo Siorpaes (Fiamme Gialle Predazzo) 3'47"5; 3. Ascanio Menardi (Sci 18 Roma), 3'53"1; 4. Giovanni Paluselli (FGP), 3'53"8; 5. Alberto Moroder (FOM), 3'54"5; 6. Luciano Seghi (FOM), 3'57"; 7. Giorgio Marchelli (Sci 18 Roma) 3'59"9; 8. Enrico Demetz (FOM) 4'01"5.

* * *

BARDONECCHIA, 23. — V organizaciji tukajšnjega smučarskega kluba so bile danes tekme za senjorje in juniorje v slalomu. Proga za seniorje je bila dolga 2.100 m z 51 vrati, za juniorje pa 1.800 m. Prvo mesto si delita Franco Arrigoni in Riccardo Gluck s časom 1'53"2. Ostali rezultati so sledeči:

Seniorji:

3. Coppi Gaetano (Fiamme Oro), 1'55"2; 4. Catellino Giuseppe (SC Courmayeur), Poloni Giuseppe (SC Sestriere) in Schenone Carlo (SC Sportinia) 1'55"4.

Juniorji:

1. Piazzalunga Bruno (SC Sestriere) 1'42"4. 2. Angyter Vito (SC Gressoney) 1'43"6; 3. Herin Alessandro (SC Cervino) 1'47"4.

* * *

TRENTO, 23. — V Madonni di Campiglio se je začelo državno prvenstvo v hitrostnem drsanju za I. in II. kategorijo. Istočasno je bil dvoboj Italija-Norveška v teku na 500 m. Zmagali so Norvežani.

Rezultati tekmovanja so sledeči:

Tek na 500 m I. kategorija in dvoboj Italija-Norveška:

1. Gjeststvang Alv (Norv.) 42"2, 2. Elvenes Roar (Norv.) 42"3; 3. Nitto Antonio (It.) 44"; 4. De Riva Renato (It.) 44"3, 5. Gios Mario (It.) 44"4; 6. Guttu Tor (It.) 44"5.

II. kategorija:

1. Cinquanta Ottavio 45"4; 2. Zeni Vittorio in Gios Guido 47"4; 4. Govi Ghunter 47"7; 5. E. A Carli Mario in Girardi Florenzo 47"9

V teku na 5.000 m je Mario Gios izboljšal državni rekord, ki ga je bil postavil že 1958. leta s časom 8'09"2. Bivši rekord je bil 8'16"6.

Tekma 5.000 m:

I. kategorija in dvoboj ITALIJA - NORVEŠKA:

1. Gios Mario 8'09"4; 2. De Riva Renato 8'13"2; 3. Nitto Antonio 8'17"; 4. Guttu Tor (Norv.) 8'19"1; 5. Elvenes Roar (Norv.) 8'31"7; 6. Cristelli Gioacchino 8'51"4; 7. Pegolo Antonio 8'58"8; 8. Zandegiacomo Bruno 9'01"9; 9. Gjestvang Alv (Norv.) 9'02"6; 10. Tomasi Matteo 9'05"3; 11. Leitner Francesco itd.

II. kategorija:

Splošna lestvica po tekih na 500 in 5.000 m in dvoboja ITALIJA NORVEŠKA:

1. Gios Mario (Fiamme Oro Moena It.) 93,340 točk; 2. Elvenes Roar (Norv.) 93,470; 3. De Riva Renato (SG Cortina It.) 93,620; 4. Nitto Antonio (Fiamme Oro Moena - It.) 93,620; 5. Guttu Tor (Norv.) 94,410; 6. Gjestvang Alv (Norv.) 96.360; 7. Pegolo Antonio (Fiamme Oro Moena) 98,480; 8. Zandegiacomo Bruno (Thermomatic Auronzo) 100,190 itd.

* * *

MEGEVE, 23. — Tekmovanje v spustu za pokal «Emile Allais» je dalo sledeče rezultate:

1. Adrien Duvillard (Fr.) 2'34"4; 2. Guy Perillat (Fr.) 2'35"5; 3. Charles Bozon (Fr.) 2'35"8; 4. Jean Vuarnet (Fr.) 2'36"9; 5. Gaston Perrot (Fr.) 2'37"; 16. Aldo Zullian (It.) 2'49"; 18. Giuseppe De Nicolo (It.) 2'51"8; 19. Martino Fill (It.) 2'52"4; 20. Roberto Siorpaes (It.) 2'52"8

Kritike v Squaw Valleyu

Soba s štirimi ležišči ne bo ugajala Sovjetom

Sovjetski funkcionar se je kritično izrazil o pogojih dobrega počitka smučarjev

SQUAW VALLEY, 23. — Generalni tajnik sovjetskega olimpijskega odbora Lev Saitsev, ki je pred dnevi prispev v Squaw Valley, je kritiziral navodila, ki so bila izdana za počitek tekmovalcev na prihodnji zimski olimpiadi. Kot je znano, so organizatorji pripravili sobe s štirimi ležišči.

«Ne vem», je izjavil sovjetski predstavnik, «kako bodo tekmovalci počivali. To bo precej težko, posebno če si bo eden zaželel spanja, drugi pa čitanja. Bojim se pa, da ni druge izbire».

Saitsev je prišel v Squaw Valley z namenom, da si ogleda objekte pred prihodom sovjetske delegacije, v kateri bo 87 atletov in 50 trenerjev in spremljevalcev. Sovjetska reprezentanca bo prišla v Squaw Valley v spremstvu 30 novinarjev 6. februarja.

—«»—

PO MNENJU NOVINARJEV

Favoriti za zmago v Squaw Valleyu

DUNAJ, 23. — Referendum o morebitnem zmagovalcu alpske kombinacije v Squaw Valleyu, katerega so organizirali med 200 novinarji, ki so prisostvovali zadnjim smučarskim tekmam na Hahnenkamnu je dal sledeči rezultat:

MOŠKI:

Spust: Karl Schrantz (Avstrija) in Adrien Duvillard (Francija).

Veleslalom: Karl Schrantz ali Francois Bounlieu (Francija).

Slalom: Hias Leipner (Avstrija) ali Guy Perillat (Fr.).

ŽENSKE:

Spust: Madeleine Chamot-Berthot (Švica).

Veleslalom: Therese Leduk, Penny Pitou (ZDA) ali Erika Netzer.

Slalom: Anne Marie Waser (Švica).

—«»—

Nogometni sodniki za današnje tekme

MILAN, 23. — Za današnje tekme A in B lige so bili določeni naslednji sodniki:

A liga

Atalanta - Bologna: Marchese iz Neaplja; Fiorentina-Bari: Adami iz Rima; Inter-Alessandria: Gambarotta iz Genove; Padova - Lazio: Righetti iz Turina; Palermo - Genoa: Rigato iz Mester; Roma - Napoli: Lo Bello iz Siracuse; Sampdoria Juventus: Grignani iz Milana (začetek ob 14.45); Spal - Milan: Bonetto iz Turina; Udinese - Lanerossi Vicenza: Righi iz Milana.

B liga

Brescia Triestina: Sebastio iz Taranta; Catanzaro - OZO Mantova: D'Agostini iz Rima; Marzotto - Catania: Angelini iz Florence; Modena - Venezia: Zana iz Molfette; Novara - Como: Stanzione iz Salerna; Parma - Lecco: Francescon iz Padove; Sambenedettese - Cagliari: Ferra: Sergio iz Milana; Simmenthal Monza - Reggiana: Farisi iz Messine; Taranto - Messina: Bartoloni iz Rima; Torino - Verona: Rastrelli iz Florence.

Pregled današnjega košarkarskega udejstvovanja

OBE EKIPI «STOCKA» danes na domačem igrišču

Moški proti Virtusu, ženske pa proti Lubiam iz Mantove

Hud poraz, ki ga je morala preteklo nedeljo zabeležiti moška košarkarska petorica Stocka v Milanu, je sicer moralno škodoval Tržačanom, a ker bodo danes igrali doma, upajo v srečen dan. Sicer pride v goste ekipa bolonjskega Virtusa, ki nima nobenih skrbi v svojih vrstah. Na papirju govori prognoza v prid gostov, vendar ni izključeno, da bodo domačini pripravili za navijače kako prijetno presenečenje. Bo sicer težko, ker je ekipa Virtusa zasidrana na drugem mestu lestvice, nemogoče pa ni.

Trener Orlando je objavil seznam igralcev, ki bodo danes nastopili v dvorani Palasport, katero bodo, vsaj tako obljubljajo, segreli. Stock bi moral stopiti na igrišče v sledeči postavi: Dazzara, Ruprecht, Perica, Cavazzon, Natali, Magrini, Zaccaria, Steffe, Bianco in Gavagnin.

In druge formacije? Spored tekem ne kaže na posebna presenečenja. Ignis ne bi smela imeti trdega dela s padovansko petorico, kar velja tudi za Fonte Levissima, pa čeprav bo morala na igrišče Santagostina.

Bolj vroče bodo tekme v Toskani. Gira, ki se je znašla v nevarnih vodah, bo morala napeti vse sile, da si ne bi bolj izkoplje groba.

Precej uravnovešeno bi moralo biti srečanje med ekipama Reyerja in Stelle Azzurre. Če bi se držali rezultatov lestvice, bi lahko prisodili zmago igralcem rimske petorice. Toda njihova forma ne zadovoljuje in ker tudi benečanski igralci ne morejo prepričati, je bolje, da se ne spustimo v negotovo prerokovanje.

* * *

V največjem ženskem košarkarskem prvenstvu so še vedno Videmčanke na vodilnem mestu lestvice. Položaj jim ogrožajo Tržačanke, vendar Udinese se verjetno ne boji preveč, ker so med obema vodilnima ekipama tri točke razlike, kar pa iso navadne mačje solze.

Videmčanke bodo sprejele v goste petorico milanske Stande, ki životari nekako v sredini lestvice. Na boljšem so igralke tržaškega Stocka, ki se bodo spoprijele s petorico, ki se nikakor ne more premakniti z zadnjega mesta lestvice, to je Lubiam iz Mantove. V tem primeru prognoza ne bi smela biti riskantna in če ne bo presenečenj, bi morale Tržačanke obogateti za nadaljnji dve točki. Tržaška ekipa bo nastopila v sledeči postavi: Nunzi, Prennuschi, Tonini, Bradamante, Vascotto, Bettoso, Maraspin, Tarabocchia, Pertosi in Benevol.

—«»—

Danes v Trstu

NOGOMET

Triestina - Marzotto. Vsedržavni juniorski turnir za pokal «De Martino». Občinski stadion ob 14.30.

Libertas - Juventina. Diletantsko prvenstvo. Igrišče v Ul. Flavia ob 14.30.

KOSARKA

Stock - Oransoda Virtus. Prvenstvo I. serije. Športna palača ob 18. uri. Ob 16.30 predtekma za prvenstvo ženske serije A: Stock - Lubiam Mantova.

Prvenstvo serije B: Julia - Portorico Benetke. V telovadnici v Ul. Della Valle ob 12.30.

CM Mercantile - Hausbrandt v telovadnici v Ul. Della Valle ob 11.

LAHKA ATLETIKA

Tek čez drn in strn za seniorje in juniorje. Na Opčinah ob 10. uri.

PLAVANJE

Zimski pokal. Moške in ženske plavalne tekme v občinskem pokritem bazenu. Začetek ob 10. uri.

RUGBY

CUS Trieste Fiamma Trieste. Igrišče pri Sv. Alojziju ob 14.30.

KONJSKI SPORT

Dirka Montebellu. Začetek ob 14. uri. Glavna dirka za nagrado Lambrusco z dolžino proge 2100 m.

—«»—

NA STADIONU «PRVI MAJ»

Srednješolci - PD «Škamperle» v namiznem tenisu

Danes v nedeljo 24. t. m. bo na stadionu «Prvi maj» srečanje v namiznem tenisu med ekipama Društva slovenskih srednješolcev in Prosvetnega društva «S. Škamperle».

Tekmovanje, z udeležbo moških in ženskih ekip, bo ob 9 uri.

V Bostonu za ničvreden svetovni naslov

P. Pender odvzel R. Robinsonu krono prvaka srednje kategorije

Čez tri mesece povratni dvoboj

BOSTON, 23. — Ray Sugar Robinson je snoči izgubil še tisti del naslova svetovnega prvaka v srednji kategoriji, ki mu sta mu ga priznavali državi New York in Massachussetts. Svoj naslov, ki pa ni bil dosti vreden, je moral prepustiti 10 let mlajšemu Paulu Penderju, ki ga je v 15 rundah premagal po točkah.

Poraz je presenetil bolj Robinsona kot občinstvo. Edino po mnenju glavnega sodnika je Robinson zmagal, medtem ko sta mu stranska sodnika dekretirala poraz.

Paul Pender, ki je znan samo v bostonskih krogih, je postal tako nosilec naslova, ki mu verjetno ne bo dosti koristil. Komisija NBA mu ga namreč ne bo priznala, ker ga je že odvzela Robinsonu, ki si ga je priboril 1958. leta v borbi z Basiliom.

Robinsonu se je poznala dolga odsotnost z ringa. Zgrešil je več udarcev in njegovi napadi niso bili dobro koordinirani. Vseeno pa se je marsikomu zdelo, da je stari boksar dosegel nasprotnika z zadostnim številom udarcev, da bi si lahko zaslužil zmago.

Kljub svojim 39. letom, je bil stalno v napadu, medtem ko je njegov nasprotnik odgovarjal le z levim udarcem in je iskal predvsem borbo na kratko razdaljo.

Pender je bil skozi in skozi previden, razen v 4., 5. in 12. rundi, ko je prvič popolnoma nadvladal Robinsona. Crnec, ki si je kar petkrat priboril naslov svetovnega prvaka, je že v prvih rundah stopil v akcijo in osredotočil udarce na telo nasprotnika. Slednji, ki se je izkazal za močnega in solidnega, ni nikoli popustil in se ni hotel odpovedati zaprti obrambi.

Krajevni boksar je imel na svoji strani večji del občinstva, ki ga je bodril. Posebno glasno je bilo občinstvo po 10. rundi, ko je Pender prešel v napad. V 11. rundi je z močnim udarcem v brado prisilil Robinsona k umiku, v 13. pa se mu je posrečilo zadeti prvakovo glavo s serijo desno — levo — desno. To so bile tudi najbolj uspešne runde za Penderja.

Rekli smo že da je glavni sodnik prisodil zmago Robinsonu s 146-142, medtem ko sta bila stranska sodnika drugačnega mišljenja: eden je prisodil 147-138, drugi pa 148-142 seveda v korist ljubljenčka domačinov. Večina novinarjev, ki je prisostvovala dvoboju, je zmago prisodila Robinsonu. Pender bo moral privoliti v povratno srečanje najkasneje v 90 dneh.

Ray Sugar Robinson je včeraj v Bostonu okusil svoj 7 poraz v 152 profesionističnih borbah, ki jih je prestal v 20-letni karieri.

Organizator dvoboja Sam Silverman je izjavil, da je «matchu» prisostvovalo 10.608 oseb z inkasom 85.010 dolarjev. Nadalje so zaslužili s televizijsko in radijsko oddajo 100.000 dolarjev. Robinson bo spravil v žep 42 in pol odstotka inkasa in 75 odst. televizijske in radijske pristojbine. Baje bo to 90.000 dolarjev, oziroma nekaj manj kot 60 milijonov lir. Penderju, ki je bil na desetem mestu lestvice svetovnih boksarjev njegove kategorije, bo šlo v žep manj kot 20.000.000 lir.

Pender si je tako priboril svojo 36. zmago, vendar vse kaže, da mož ni prevec navdušen za ta šport. Nekaj dni pred «matchem», ki mu je sedaj prinesel visoko doneči, pa čeprav ničvreden naslov, je izjavil, da «boks ni poklic za poročenega moža z otroki».

Po končanem dvoboju je bil Robinson sicer žalosten, vendar zelo miren. V slačilnici je priznal, da se ni čutil dobro in je pripomnil, da je Pender izbral obrambno taktiko za prvih 7 rund in je nato prešel v napad, prepričan, da ga bo zdelal. Ta taktika je bila dobra. Ob koncu srečanja ni bilo na Robinsonovem obrazu niti najmanjšega znaka borbe.

Paul Pender, ki ima 29 let, je bil seveda zelo vesel «Moji roki sta zdržali» je veselo pripomnil. Tu moramo dodati, da si je Pender v svojih 42 srečanjih kar štirikrat zlomil roki. Sedaj čaka Penderja povratni dvoboj. Novi prvak si bo lahko izbral mesto dvoboja, a se ne bo smel boriti z nikomer za svoj naslov.

ZA RIMSKO OLIMPIADO

22 držav prijavljenih za orodno telovadbo

Mednarodna telovadna zveza je javila, da se bo 22 državnih reprezentanc udeležilo olimpijskih iger v Rimu s popolno moško in žensko vrsto, medtem ko bo 8 držav prisotnih s posamezniki, 5 pa samo s telovadkami.

Z moško vrsto, ki jo bo sestavljalo 6 telovadcev, bodo prisotne Avstrija, Belgija, Bolgarija, Danska, Španija, Finska, Francija, Velika Britanija, Madžarska, Italija, Luksemburg, Poljska, Švica, Švedska, ČSR, Sovjetska zveza, Jugoslavija, Južna Koreja, Japonska, Združena arabska republika, Združene države Amerike in Nemčija. Z žensko vrsto pa bodo nastopile Avstrija, Belgija, Bolgarija, Španija, Finska, Francija, Nemčija, Velika Britanija Madžarska Italija, Holandska, Poljska, Romunija, Švedska, ČSR, Sovjetska zveza Južna Koreja, Izrael, Japonska, Nova Zelandija, Združena arabska republika in Združene države Amerike.

S posamezniki se bodo olimpijskega telovadnega tekmovanja udeležile Norveška (2), Avstralija (2), Brazilija (3), Kanada (1), Izrael (3), Nova Zelandija (2), Pakistan (3) in Urugvaj (1). V ženski konkurenci pa bodo še: 3 Luksemburzanke, 2 Jugoslovanki, 1 Avstralijanka, 3 predstavnice Brazilije in 2 za Čile.

Zadnjega olimpijskega tekmovanja v Melbournu se je udeležilo 7 držav z moškimi in 9 z ženskimi vrstami.

—«»—

Cerar in Kočiševa najboljša jug. orodna telovadca

BEOGRAD, 23. — Glasilo fizkulturne zveze Jugoslavije «Partizan» je objavilo razpored najboljših jugoslovanskih orodnih telovadcev v minulem letu. Za sestavo lestvice je list upošteval število domačih in mednarodnih nastopov in določilo odstotke vrednosti na podlagi dosedanjih rezultatov. V moški lestvici vodi Miroslav Cerar iz Ljubljane, v ženski pa Tereza Kočiš iz Beograda.

Lestvici sta sledeči:

MOŠKI:

1. Miroslav Cerar, Ljubljana
2. Alojz Petrovič, Zagreb
3. Ivan Čaklec, Zagreb
4. Miljenko Petek, Zagreb
5. Milenko Lekič, Beograd
6. Franjo Jurjevič, Zagreb
7. Marcel Markulin, Zagreb
8. Gabor Sabo, Subotica
9. Dragan Gagič, Beograd
10. Marjan Skaza, Hrastnik
11. Jože Oblak, Jesenice
12. Marjan Trojan, Ljubljana
13. Vojislav Jovanovič, Beogr.
14. Martin Šrot, Ljubljana
15. Drago Lesjak, Zagreb
16. Boris Menčik, Zagreb

ŽENSKE:

1. Tereza Kočiš, Beograd
2. Mirjana Bilič, Beograd
3. Antonija Mukič, Subotica
4. Ljiljana Medle, Zagreb
5. Vera Marič, Beograd
6. Nevenka Pogačnik, Ljublj.
7. Nada Curčič-Spasič, Beogr.
8. Nada Fekč, Zagreb
9. Ksenija Sigulinski, Beogr.
10. Zdenka Prusnik, Ljubljana
11. Ivana Antič, Beograd
12. Renata Štromar, Ljubljana
13. Radmila Tadič, Beograd
14. Adela Križman, Maribor
15. Silva Grgurič, Slav. Brod
16. Alenka Muhvič, Reka

BOKS

Johansson išče nasprotnika

NEW YORK, 23. — Po ameriškem dnevniku «New York Herald Tribune» je svetnik svetovnega prvaka težke kategorije Edwin Ahlquist ponudil Ingermarju Johanssonu 400.000 dolarjev (okoli 250 milijonov lir) garancije samo zato, da bi se boril v Goteborgu s kakim Američanom. Ahlquist še nima imena morebitnega Johanssonovega nasprotnika, vendar je pripomnil, da bi samo kak Američan privabil okoli ringa dovolj občinstva, da bi se nastop izplačal.

Johanssonov svetnik je prepričan, da bi lahko namestil na stadionu 67 do 68.000 prostorov in da bi lahko prodal vse vstopnice v dveh tednih.

Po mnenju evropske zveze za namizni tenis

Harangozo in Jugoslavija na tretjem mestu lestvice

Lestvica najboljših poedincev in državnih reprezentanc bo služila za določitev nosilca skupin za prihodnje svetovno prvenstvo v namiznem tenisu

BEOGRAD, 23. — Tajnik evropske namiznoteniške zveze Zlatko Vailer je objavil službeno lestvico najboljših evropskih igralcev in ekip v preteklem letu. Te lestvice so bile sestavljene po predlogih članov evropske zveze na podlagi rezultatov, ki so jih posamezniki in države dosegle na prvem evropskem prvenstvu v Budimpešti 1958. leta, dalje v svetovnem prvenstvu 1959 leta v Dortmundu in na mednarodnih prvenstvih raznih držav.

Lestvica evropske zveze za 1960 leto je sledeča:

SENIORJI: 1. Berzcik (Madžarska, 2. Sido (M.), 3. Harangozo (Jug.), 4. Vojislav Markovič (Jug.), 5. Larsson (Šved.), 6. Stipek (ČSR), 7. Freuendorfer (Zah. Nemčija), 8. Vyhnanovsky (ČSR), 9. Melstroem (Šved.), 10. Negulesku (Rom.), 11. Vogrinc (Jug.), 12. Bubogni (Madž.).

SENIORKE: 1. Koczian (Madž.), 2. Haydon (Angl.), 3. Simon (Hol.), 4. Lantos (Madž.), 6. D. Rowe (Angl.), 7. Mate (Madž.), 8. Kerekeš (Madž.), 9. Krupova (ČSR), 10. Galopenza (Rom.), 11. Best (Wales), 12. Rougagnou (Fr.).

Lestvica moških državnih reprezentanc pa je sledeča: 1. Madžarska, 2. Švedska, 3. Jugoslavija, 4. ČSR, 5. Zahodna Nemčija, 6. Romunija, 7. Sovjetska zveza, 8. Avstrija, 9. Anglija, 10. Francija, 11. Poljska in 12. Vzhodna Nemčija.

Najboljše ženske ekipe pa so po zvezni rang-listi sledeče: 1. Madžarska, 2. Anglija, 3. ČSR, 4. Romunija, 5. Francija, 6. Zahodna Nemčija, 7. Švedska, 8. Sovjetska zveza, 9. Belgija, 10. Vzh. Nemčija.

Na podlagi teh lestvic bodo določili nosilce skupin za drugo evropsko prvenstvo v namiznem tenisu, ki bo od 3. do 10. aprila v Zagrebu.

LAHKA ATLETIKA

LOS ANGELES, 23. — Olimpijski prvak v metu krogle Parry O'Brien je snoči med tekmovanjem v pokritem prostoru dosegel znamko 19.22 m. Je to najboljši rezultat v metu krogle med tekmovanji «indoor». Na isti prireditvi je olimpijski prvak Lee Calhoun zmagal v teku na 60 jard z visokimi zaprekami v času 7"2, s čimer je premagal Angela Robinsona za celi 2 jardi. Bill Woodhouse je zmagal v teku na 60 jard s časom 6"3, Jim Grelle pa je pretekel 1000 jard v odličnem času 2'09"5.

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb postale I gruppo - Cena 30 lir | Leto XVI. - Št. 21 (4484) | TRST, nedelja 24. januarja 1960

Izjave Ferhata Abasa

Vojna v Alžiriji se nadaljuje samo po volji francoske vlade

Predsednik alžirske vlade ponavlja, da so Alžirci vsak hip pripravljeni na pogajanja o pogojih za samoodločanje - De Gaulle pa odgovarja z zaostritvijo zatiranja - Massu včeraj pri de Gaullu - Danes usmrtitev štirih alžirskih borcev

TUNIS, 23. — V intervjuju, ki ga objavlja tednik alžirske osvobodilne fronte «El Moudjahid» od 24. t. m., je predsednik alžirske vlade Ferhat Abas izjavil: «Pripravljeni smo takoj začeti pogajanja za določitev pogojev in jamstev, ki so potrebna za samoodločanje.»

Dodal je: «Določili smo kvalificirane ljudi za začetek pogajanj. Menimo torej, da se boji nadaljujejo samo po volji francoske vlade. Vse je bilo povedano v končni resoluciji, ki jo je izglasoval narodni svet revolucije. Hotel bi samo poudariti tole: zaupanje, ki ga je narodni svet, vrhovni organ naše revolucije, poveril začasni vladi, je nedvoumen dokaz enotnosti našega ljudstva.

Tisti, ki se igrajo, da postavijo «notranjost» proti «zunanjosti» in «vojaško» proti «političnemu», so zgubili in zgubljajo svoj čas. Revolucija je ena, kakor je alžirsko ljudstvo eno. To ljudstvo noče vojne. Alžirska vlada je to že rekla. Narodni svet revolucije je to potrdil. Spričo samovolje ni revolucija samo pravica, temveč dolžnost za vsako deželo, ki zahteva zase spoštovanje dostojanstva. Kolonialni režim je torej edini odgovoren za alžirsko dramo in za prelito kri. Naša vera ni stvar, ki jo je treba šele dolččiti. Prav zaradi tega smo brez pridržkov sprejeli predlog de Gaulla, ko je priznal našemu ljudstvu pravico do samoodločanja. Besedo mora sedaj imeti ljudstvo. Razen tega je treba, da morajo izvajanje samoodločanja spremljati vsa potrebna jamstva.»

PARIZ, 23. — General de Gaulle je sprejel davi v Elizejski palači generala Massuja, ki je bil včeraj razrešen funkcije vojaškega poveljstva v Alžiru. Kakor javljajo iz Alžira, je njegov naslednik general Crepin ze prevzel svoje nove funkcije.

De Gaullov razgovor z Massujem je trajal okoli petindvaj set minut in o njegovi vsebini ni bilo mogoče nič zvedeti. Massu je moral čakati v predsobi pol ure, preden ga je de Gaulle sprejel.

Fašistične in ekstremistične organizacije v Alžiru so se vso noč posvetovale in so za danes organizirale akcijo, da preprečijo otvoritev trgovin. Posebne skupine so hodile okoli in prisilile trgovce, da zaprejo trgovine.

Generalni delegat Delouvrier pa je govoril po radiu in je pozival francosko prebivalstvo, naj bo mirno. Tudi vrhovni poveljnik oboroženih sil general Challe je pozival na mir in enotnost, ker da bi neredi «samo koristili sovražniku».

Delouvrier je v svojem govoru miril francoske kolone, češ da «se nimajo kaj bati». Poudaril je, da sklep od 16. septembra ne more pripeljati do političnih pogajanj z Alžirci, «ne da bi nasprotoval sam sebi». Dodal je, da ni bilo, ni in ne bo političnih pogajanj. Čemu se torej bojijo. Še posebno je opozoril na sklepe konference o Alžiriji, da bodo zaostrili «borbo proti terorizmu» ter da bodo organizirali «učinkovit sistem zatiranja z izrednim sodnim postopkom». O drugem sklepu je dejal, da «odpira pot prihodnosti». «S predstavniki vaših izvoljenih — parlamentarcev, splošnih svetnikov in občinskih svetnikov — bo vlada proučila v Parizu ne samo gospodarska in socialna vprašanja, pač pa tudi politična vprašanja Alžirije.»

V bistvu je Delouvrier poudaril, da vlada še vedno zavrača moznost razgovorov s predstavniki alžirske osvobodilne vojske in da misli še z večjim terorjem preganjati alžirsko prebivalstvo.

Nocoj je skupina študentov ponovno demonstrirala in zahtevala povratek generala Massuja. Pozneje je okoli tisoč ljudi ponovilo demonstracijo in vzklikalo proti de Gaullu. Skupino, ki je hotela iti pred sedež generalnega delegata, je policija razgnala.

Delouvirier je sprejel danes civilne funkcionarje v Alžiriji. Ponovil je, da ne bo nobenih političnih pogajanj z Alžirci ter da bodo za Alžirce ostale kmalu samo tri možnosti: sprejeti francoske pogoje o ustavitvi sovražnosti, podleči v borbi, ki je ne bodo mogli več dolgo vzdržati, ali pa se razdeliti v majhne skupine.

Zvedelo se je tudi, da bo de Gaulle sprejel v torek maršala Juina. Baje je Juin zelo razjarjen, ker ni bil povabljen na konferenco o Alžiriji in namerava tudi posredovati za generala Massuja.

Nocoj so politični opazovalci mnenja, da je de Gaulle do bil bitko proti ultrasom.

Po mnenju opazovalcev pa je glavni vzrok pokorščine vojske v tem, da je general de Gaulle včeraj ugodil zahtevam glavnega štaba, naj se uvedejo nadaljnji ostri ukrepi proti alžirskemu prebivalstvu. Novi ukrepi bodo veljali tudi za francosko ozemlje. Že danes so opazni prvi rezultati te obljube. De Gaulle je namreč odklonil pomilostitev štirih alžirskih borcev, ki so bili obsojeni na smrt. Usmrtili jih bodo jutri zjutraj v Alžiru.

—«»—

Chessman z novo tezo pred sodiščem

SAN FRANCISCO, 23. — Caryl Chessman, ki je bil obsojen na smrt pred enajstimi leti in pol, in čigar usmrtitev je bila odložena že sedemkrat, se je ponovno obrnil na sodišče v upanju, da ubeži plinski celici, v katero bi moral stopiti 19. februarja.

Njegov advokat trdi sedaj, da je enajst let in pol zapora v nenehnem pričakovanju smrti pretirano surova kazen, ki krsi ustavne pravice obsojenca. Ameriška ustava namreč prepoveduje «neobičajne in pretirano surove kazni».

Ta nova teza omogoča celo vrsto prizivov. Chessman se bo lahko po razsodbi pred okrajevnim sodiščem obrnil na prizivno sodišče in eventualno se enkrat na vrhovno sodišče ZDA.

—«»—

Jugoslovanski kredit Indiji

NOVI DELHI, 23. — Z novim trgovinskim sporazumom, ki je bil danes podpisan v Novem Delhiju, je Jugoslavija dala Indiji na razpolago kredit 40 milijonov dolarjev, ki ga bo Indija izkoristila za nakup osnovnih izdelkov, ladij, električnih in drugih naprav. Za hitrejše izkoriščanje kredita bodo indijski strokovnjaki skupno z zastopniki jugoslovanskih podjetij proučili možnost vključitve jugoslovanskih podjetij v načrt gospodarskega razvoja Indije. Novi trgovinski sporazum predvideva povečanje blagovne izmenjave in plačilo v rupijah in dinarjih namesto v funtih.

—«»—

MOSKVA, 23. — Tu je bil danes podpisan načrt o kulturnem in znanstvenem sodelovanju med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo v tekočem letu.

Kancler Adenauer gre po Hitlerjevih stopinjah

(Nadaljevanje s 1. strani)

kancler prišel v Italijo? Odgovor je jasen: Da bi prepričal italijanske državnike, da je pravilno samo tisto stališče, ki je v skladu z njegovim».

«Zelo verjetno namerava bonnski atomski kancler uporabiti čas svojega bivanja v Rimu v škodo odnosov Italije z drugimi državami, in predvsem s Sovjetsko zvezo. Drugače si ne bi mogli razlagati njegovega nedavnega članka v glasilu Katoliške akcije «Il Quotidiano», ki je v celoti posvečen grobim in izzivalnim napadom proti Sovjetski zvezi». List zaključuje, da čeprav se Adenauerjevo bivanje v Rimu ni še končalo, se lahko predvidevajo rezultati: «Široke plasti italijanskega javnega mnenja so že protestirale proti negativnemu stališču atomskega kanclerja; ali bodo rimski državniki poslušali razumne glasove, ki se dvigajo proti sveti zvezi z Bonnom».

Ton hladne vojne je imel tudi von Brentanov govor v italijanskem centru za mednarodno spravo. Govoril je po italijansko. Navzoče so bile tudi številne politične, cerkvene in vojaške oblasti. Von Brentano si je najprej zastavil vprašanje, ali bo pomirjenje «res pravo pomirjenje» ali pa samo «nova faza hladne vojne». Dodal je, da ne vidi rešitve drugje nego v tesni evropski solidarnosti. Glede gospodarskih sporov okoli evropske gospodarske skupnosti je Brentano izjavil, da «moramo graditi tako, da ustvarimo širši okvir, ki naj razbije ožjega». «Evropska gospodarska skupnost se mora ohraniti in skupno tržišče ne sme biti samo gospodarska zveza pač pa politična skupnost, ki naj bi dala trdnost Evropi v zgodovinski borbi med Vzhodom in Zahodom». Dodal je, da Evropa ne sme sanjati o tako imenovani «tretji sili»; glede pomoči nezadostno razvitim deželam pa je dejal, da ima «Sovjetska zveza drugačne smotre kakor mi», in je pripomnil, da bi se to vprašanje lahko rešilo, če bi vsi stremeli po istem smotru».

Na splošno je bil ves njegov govor vse prej kakor pomirljiv, kar sicer označuje vso bonnsko mednarodno politiko. Dejal je, da ne upa, da bo sestanek najvišjih pripeljal do naglih rezultatov, in je pripomnil: «Čut skupnih obveznosti mora družiti tiste, ki živijo v svobodi, s tistimi, ki so zgubili svobodo, ali katerih svoboda je v nevarnosti. Kot nemški politik mislim predvsem na milijone Nemcev, ki so prisiljeni živeti v suženjstvu, in na dva milijona in pol berlinskih prebivalcev, katerih svoboda je ogrožena. Toda prav tako mislim na tiste druge narode, ki živijo v suženjstvu in ki so v zadnjih letih večkrat pokazali junaštvo v svoji ljubezni do svobode. Evropske države ne morejo drugače nego nadaljevati po začeti poti».

V poslanski zbornici so danes nadaljevali razpravo o osnutku zakona za preprečitev rodomora. Predstavniki desnice in fašistov se trudijo, da bi izločili tisti člen, ki omogoča ekstradacijo za vsakogar, ki bi zagrešil tak zločin. Trdijo, da gre za izključno političen zločin. Levica pa poudarja, da ne gre za političen ne za običajen zločin, pač pa za zločin neke tretje vrste in pomeni kršitev človeških pravic. Taki zločini žalijo predvsem človeštvo in ne države. Razprava se bo nadaljevala v ponedeljek.

V senatu se bo razprava o reformi krajevnih financ nadaljevala v torek. Govoril bo tudi minister Tambroni.

A. P.

—«»—

Vorošilov zbolel

NOVI DELHI, 23. — Predsednik prezidija vrhovnega sovjeta SZ, maršal Vorošilov je rahlo obolel in zato so razvejavili današnji program njegovega obiska. Zdi se, da je obolelost posledica utrujenosti zaradi sprejemov v preteklih dneh. Predsednik indijske vlade Prasad in Nehru sta Vorošilova obiskala v njegovi rezidenci. Izjavljajo, da bo Vorošilov jutri lahko nadaljeval obisk po določenem programu.

Sistem vesoljskega orientiranja na prihodnjih sovjetskih satelitih

Raketa, ki so jo izstrelili v sredo, je dejansko preletela razdaljo 14.290 km - Stik po radiotelefonu s prvimi astronavti na Luni

LONDON, 23. — Sovjetski znanstvenik Dobronravov je govoril po radiu in izjavil, da bo Sovjetska zveza po končanih poizkusih z raketami na Tihem oceanu izstrelila večje satelite in rakete proti drugim planetom. Dodal je, da bodo težki sateliti lahko prenašali spopolnjene instrumente in bodo imeli tudi sistem vesoljskega orientiranja. «Če se bo pri svojem gibanju okoli Zemlje sputnik dokončno orientiral v vesolju v odnosu z Zemljo ali s Soncem, bodo instrumenti na njem lahko dajali zelo dragocene informacije.»

«Tak satelit bo lahko imel tudi majhen teleskop, s katerim bo mogoče dobiti zanimive fotografije zvezd brez optičnih potvorb, ki jih povzroča zemeljska atmosfera.

Težki vodljivi satelit prihodnosti bo lahko opremljen tudi s posebnimi motorji za zmanjšanje hitrosti, preden bo prišel v gostejše plasti atmosfere. Na ta način se bo preprečilo njegovo uničenje pri trenju z zrakom.

Ni izključeno, da bodo znanstveniki postavili v satelit aparat, ki bo omogočil njegov pristanek na določeni točki Zemlje. Pripravljanje težkih satelitov je važen korak naprej pri reševanju ključnih vprašanj medplanetnih poletov in vprašanja pristanka vesoljske ladje na nekem planetu.»

Akademik Sternfeld je izjavil, da je treba pripisati razliko dveh kilometrov pri ciljanju z veliko raketo dejstvu, da je bila največja hitrost, ki jo je dosegla raketa, nekoliko manjša, kakor so predvidevali. Prav zaradi te majhne razlike v hitrosti, ki znaša 0,003 odstotka ob izstrelitvi rakete, nista bila let in trajanje leta v skladu z računi, in raketa je padla dva kilometra proč od izbranega cilja. «Ta majhna razlika, dodaja Sternfeld, vendar kaže izredno natančnost računov in natančnost, s katero so delovali aparati na raketi.»

Sternfeld piše v svojem članku v listu «Sovjetska Rusija», da se je raketa dvignila navpično v sredo ob 19.29 po moskovskem času. Ko je dosegla približno višino, v katero je bil poslan prvi sputnik, se je nagnila proti smeri svojega oddaljenega cilja. Njena največja hitrost je bila 7 tisoč 534 metrov na sekundo. Ko je dosegla višek parabole, je njena hitrost padla na 6.040 metrov na sekundo pod vplivom zemeljske privlačnosti in se je povrnila k prvotni hitrosti zaradi pospeška med padanjem v atmosferske plasti. Cilj na Tihem oceanu je bil dosežen po 36 minutah in 5 sekundah letenja. Dejanska razdalja, ki jo je raketa preletela po svoji paraboli, znaša 14.290 kilometrov s povprečno hitrostjo 23.500 kilometrov na uro.

Sovjetski specialist za radioelektroniko prof. Kugučev piše v «Literarni Gazeti», da je telefonska povezava med Zemljo in Lunc že sedaj mogoča. «Ko se bodo prvi astronavti izkrcali na Luni, bo mogoče stopiti z njimi v stik z radiotelefonom,» pravi znanstvenik, ki je mnenja, da «oddajanje premičnih slik z Lune načelno ne ustvarja nobenih težav». Kugučev je mnenja tudi, da sedanji razvoj radioelektronike omogoča, da se lahko že praktično misli na radijske povezave z vesoljem sončnega sistema s pomočjo izredno močnih oddajnikov in s posebnimi antenami na Zemlji.

Ravnatelj «United States Information Agency» George Allen je v senatni komisiji za znanost in astronavtiko izjavil, da za ves svet sedaj nimajo ZDA več prednosti v znanosti in tehniki, pač pa SZ. Po njegovem mnenju ne bo v prihodnjih desetih letih mogoče nič napraviti, da bi dosegli spremembo svetovnega javnega mnenja glede tega. To pripisuje zaporednim uspehom Sovjetske zveze v zvezi z raketnimi izstrelki. «Svetovno javno mnenje, je pripomnil Allen, je začelo gledati na Ruse po izstrelitvi prvega sputnika. Znanstvene in tehnične sposobnosti Rusov so daleč presegle to, kar je svet pričakoval, medtem ko ZDA niso bile na višini upanja, ki so ga vsi vanje polagali.»

Uraden protest Maroka in Tunizije proti jedrskim poskusom v Sahari

Študija ameriške ustanove o možnosti izdelovanja jedrskega orožja v drugih državah

PARIZ, 23. — Maroški poslanik je izročil danes francoskemu zunanjemu ministru de Murvillu protest svoje vlade proti eksploziji francoske atomske bombe v Sahari. Prihodnji teden bo prišel na posvetovanje v Pariz francoski poslanik v Rabatu Parodi.

Začasni predsednik maroške vlade pa je sprejel sinoči ameriškega, sovjetskega, španskega, belgijskega, portugalskega, angleškega in libijskega poslanika v Rabatu in jih zaprosil, naj posredujejo pri francoski vladi, naj odloži nameravane poizkuse v Sahari.

Tudi tuniški državni tajnik za zunanje zadeve je izročil v Tunisu protestno noto francoskemu poslaniku in je potem sprejel libijskega, maroškega in ameriškega poslanika, katerim je sporočil zaskrbljenost tunizijske vlade.

V Washingtonu je «National Planning Association» objavlja študijo v kateri pravi, da bi v bližnji prihodnosti dvanajst držav lahko izdelovalo jedrsko orožje. Te države so: Belgija, Kanada, Kitajska, CSR, Francija, Zahodna in Vzhodna Nemčija, Italija, Japonska, Švedska in Švica. Vse te države so visoko industrializirane in imajo jedrske reaktorje ter bi lahko začele izvajati jedrski program, če bi bile pripravljene naložiti si potrebne visoke izdatke.

V drugi skupini morebitnih jedrskih držav so: Avstralija, Avstrija, Danska, Finska, Jugoslavija, Madžarska in Poljska, t.j. države, «ki so gospodarsko sposobne začeti tak program, z zadostno tehnično pripravo, toda morda z omejeno razpoložljivostjo znanstvenega osebja. V tretji skupini so: Argentina, Brazilija, Mehika, Norveška, Španija in Južna Afrika. Ta skupina ima manjše industrijske in znanstvene vire, toda bi lahko prenesla gospodarska bremena. Poročilo pravi, da je malo verjetno, da bi zadnje države z uspehom začele program jedrskega razvoja v prihodnjih petih letih. Poročilo združenja, ki je nepolitična organizacija, zaključuje: «Če bi Francija lahko neodvisno izdelala atomsko bombo v času, ko so njeni vojaški in gospodarski viri podvrženi velikim naporom, bi jo v prihodnje lahko izdelale tudi druge države».

—«»—

Avstrija zapostavlja obveznosti do šolstva Slovencev in Hrvatov

DUNAJ, 23. — List gradiščanskih Hrvatov «Naš tednik» posveča uvodnik vprašanju šolstva in zahteva od avstrijske vlade spoštovanje določil državne pogodbe iz leta 1955, ki jamči Hrvatom pravico do lastne šole. List ugotavlja, da že več časa ni nobena avstrijska uradna osebnost omenila, da živijo na Gradiščanskem Hrvati. V zvezi z nedavno izjavo prosvetnega ministra dr. Drimmela, da se vprašanje šolstva na Gradiščanskem mora rešiti z zakonom osrednje vlade, «Naš tednik» ugotavlja, da dr. Drimmel ni rekel nič konkretnega, in izraža upanje, da se bo obljuba avstrijskega prosvetnega ministra vendarle izpolnila in da ne bo ostala samo obljuba pred volitvami za pokrajinsko skupščino.

Glasilo koroških Slovencev «Slovenski vestnik» pa komentira isto izjavo prosvetnega ministra dr. Drimmela, ki je izrazil pripravljenost proučiti pismo, ki ga je Združenje staršev slovenskih dijakov slovenske gimnazije v Celovcu poslalo predsedniku in podpredsedniku avstrijske vlade v zvezi s težavami pouka v neprikladni stavbi. Starši slovenskih dijakov so zahtevali podporo za zidanje nove stavbe in uporabo določil državne pogodbe. «Slovenski vestnik» izraža mnenje, da kljub tej pozornosti ministra Drimmela je netočna njegova trditev, da so v podobnem položaju kot slovenska gimnazija tudi druge avstrijske srednje šole. «Dr. Drimmel je pozabil, piše list, da je v njegovem ministrstvu vrsta konkretnih predlogov in zahtev, ki niso bile rešene. Ti predlogi niso vezani samo na zidanje nove šolske stavbe in bi se lahko z malo dobre volje rešili.»

Zgubljeno sleherno upanje za 406 blokiranih rudarjev

Reševalne skupine so se morale popoldne umakniti zaradi novih plazov

JOHANNESBURG, 23. — Danes popoldne so prekinili reševalne akcije, da bi rešili 406 blokiranih rudarjev v rudniku premoga. V popoldanskih urah se je namreč vsul v rovu nov plaz skalovja, zaradi česar je položaj blokiranih rudarjev še bolj kritičen. Reševalne skupine so se komaj izognile nesreči. Točno število blokiranih rudarjev pravzaprav še ni ugotovljeno. Najbolj verjetno jih je 406, nekateri pa trdijo, da jih je kar 525.

V dopoldanskih urah je bilo precejšnje upanje, da bo mogoče rudarjem pomagati. Razširila se je vest, da je tehnikom uspelo zvrtati do blokiranega rova luknjo s premerom 34 cm, skozi katero so začeli dovajati svež zrak. Po tej poti bi rudarji lahko dobivali tudi vodo in živila. Toda popoldanski plaz je nenadoma uničil vse dotedanje delo. Sedaj je treba spet začeti znova, so izjavili nekateri člani reševalnih skupin. Razen tega je voda v rovih dosegla ponekod višino meter osemdeset. Javljajo tudi, da so kanarčki, ki so jih včeraj spustili v rove, še vedno živi, kar pomeni, da se je strupeni plin porazgubil. Če so blokirani rudarji še živi, se bodo lahko hranili z mesom konjev, ki so ostali v rovu. Od 70 konjev, ki so bili v rovih v času eksplozije, so jih danes 30 dvignili na površje še žive. Vendar pa ni bilo do sedaj mogoče navezati nobenega stika z rudarji.

Vodstvo rudnika je sporočilo, da je sklenilo umakniti reševalne skupine. ker je stanje v rovu prenevarno. Praktično je s tem opuščeno sleherno upanje za blokirane rudarje.

—«»—

Globinski rekord batiskafa «Trieste»

WASHINGTON, 23. — Batiskaf «Trieste», ki pripada ameriški mornarici, je postavil nov globinski rekord. Spustil se je v bližini Marijanskih otokov v Tihem oceanu v globino 11.521 metrov. V batiskafu sta bila ameriški poročnik Don Walsh in znanstvenik Jacques Picard. Sporočila sta, da nista imela med potapljanjem nobenih težav. Uradno javljajo, da je namen novih poizkusov spopolniti znanstvene podatke o prodiranju sončne luči, o vidljivosti pod morjem, o prenasanju zvokov, ki jih povzroča človek, in o morskih geoloških vprašanjih.

S tem da sa je batiskaf spustil v globino 11.521 metrov, bo potrebno revidirati doseda nje ocenitve, da je največja globina morja 10.668 metrov.

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

dla samo dva kilometra vstran od prej določenega cilja. Ta izreden uspeh in ta izredna natančnost v ciljanju je zelo presenetila in vznemirila ameriške vojaške in znanstvene kroge. Med poletom rakete so v njej delovali razni znanstveni aparati, ki so dajali važne podatke. Raketa je imela kapico, ki je padla v morje in so jo pozneje prestregli. Trup rakete je zgorel, ko je prišel v gosto plast atmosfere, dočim je bila kapica zaščitena pred trenjem in izdelana iz posebne snovi, tako da je ostala nepoškodovana.

Sovjetski znanstveniki so sila zadovoljni s prvi poizkusom in pravijo, da je raketa dosegla skoraj prvo kozmično hitrost, ki znaša 29.000 km na uro. Če bi imela še zadnjo stopnjo, bi presegla drugo kozmično hitrost 40.320 km na uro. To pomeni, da bo sedaj mogoče pripraviti balistično raketo, ki bo lahko ponesla ljudi proti planetom sončnega sistema. Kot primer natančnosti ciljanja omenja «Konsomolskaja Pravda», da se ta natančnost lahko primerja streljajnju z lovsko puško na jabolko deset kilometrov daleč, pri čemer bi zadeli le nekaj milimetrov v stran od jabolka.

Incident v Havani

Španski poslanik v Havani je izzval v četrtek nesramen incident med govorom predsednika kubanske vlade Fidela Castra. Ko je Castro govoril po televiziji ter obsojal ameriško in špansko politiko proti kubanski revoluciji, je španski poslanik vdrl v dvorano in prekinil njegov govor. Poslanika so morali odpeljati iz dvorane v vojaškem spremstvu, da ga zaščitijo pred razjarjenim ljudstvom. Takoj nato je kubanska vlada odredila njegov izgon in poklicala svoje poslanika iz Madrida. Castro je v nadaljevanju svojega govora poudaril, da ne bo Kuba prav nič zgubila, če prekine diplomatske odnose s fašistično Španijo, ki podpira nasprotnike sedanjega režima na Kubi. Ostro je nastopil tudi proti ameriški politiki, ki prav tako podpira nasprotnike sedanjega režima. V Washingtonu so na ta govor reagirali, češ da pomenijo Castrove trditve žalitev. In vendar so znana vsa ameriške prizadevanja, da bi zruših sedanji napredni režim na Kubi.

Vojaška pogodba med ZDA in Japonsko

Predsednik japonske vlade Kiši je v Washingtonu podpisal skupno z Eisenhowerjem novo vojaško pogodbo med obema državama, ki daje ameriški vojski na Japonskem velike prednosti. Pogodba vsebuje tudi določbe, ki so zelo nevarne za mir na Daljnem vzhodu. Zato so japonski sindikati organizirali velike protestne stavke proti pogodbi, in tudi japonska socialistična stranka napoveduje, da bo storila vse mogoče, da prepreči ratifikacijo pogodbe.

Ostro so reagirali tudi v Moskvi, kjer poudarjajo, da je pogodba naperjena proti Sovjetski zvezi in Kitajski.

Italija

Prejšnji teden je bil med najvažnejšimi zunanjepolitičnimi dogodki Italije brez dvoma Adenauerjev obisk v Rimu ki mu nasprotnje vse napredno javno mnenje. Uradni del obiska se je začel šele včeraj, medtem ko je Adenauer obiskal Gronchija in papeža v četrtek in petek. S prvim baje nista govorila o Južnih Tirolcih, drugemu pa se je prav po hitlerjevsko pohvalil, da je «nemško ljudstvo sam bog postavil za čuvaja pred pritiskom z Vzhoda». Trdi se, da je bil kancler pri obeh hladno sprejet. O izidu uradnih razgovorov s Segnijem in Pello pa poročamo na drugem mestu.

Pretekli ponedeljek je ponovno začel delo parlament. Senatorji so skoro ves teden razpravljali o novem zakonu za krajevne finance, ki izkazujejo v zadnjem letu okrog 330 milijard primanjkljaja, ki ga mora kriti država. Zakon bo izglasovan verjetno z ogromno večino glasov prihodnji teden. Poslanska zbornica pa je obravnavala najprej zakonski predlog za prepoved streljanja ptic; razpravo so po precej burni debati odložili in jo bodo nadaljevali pozneje. Konec tedna pa so poslanci začeli razpravljati o zakonu za prepoved genocida ali rodomora, ki ga je senat že odobril. S tem v zvezi je Italijansko združenje za svobodo kulture zahtevalo od pravosodnega ministra, naj predlaga dodatek v kazenskem zakonu, tako da bi bilo odslej prepovedano tudi hujskanje na rasno sovraštvo. Ta zahteva je važna predvsem za nas v Trstu, ki že pet let zaman zahtevamo, naj vlada izvaja člen 3 posebnega statuta

Do važne spremembe pa je prišlo na volitvah novega odbora postanske skupine demokrstjanskih poslancev, kjer bodo imeli odslej janjanijevci z levičarsko strujo «Obnova» samo tri člane, vse ostale pa — s predsednikom vred — «dorotejci» in desničarski struji Scelbe in Andreottija. Izid volitev pomeni torej premik na desno, ki se ga liberalci in fašisti veselijo; razen tem pomeni neuspeh Morove politike «revizije» in ravnotežja med levim in desnim centrom ter zaostritev krize v večinski stranki.

Nadaljevale so se priprave za vsedržavni kongres KPI, ki bo v februarju. Prejšnjo nedeljo sta bila zlasti važna kongresa KPI rimske in milanske federacje o katerih je govora tudi v našem današnjem uvodnem članku.

Kino na Občinah

predvaja danes 24. t. m. z začetkom ob 15. uri film:

V ponedeljek, 25. t. m. ob 18. uri ponovitev istega filma.

OBVESTILO

V SREDO, 27. JANUARJA 1960 SE PRIČNE

TRADICIONALNI «BELI TEDEN»

PRI MAGAZZINI

TOLENTINO

TRIESTE, VIA XXX OTTOBRE N. 5

BOGATA IZBIRA pletenin — perila — brisač — prtov — srajc in majic

BLAGO DOBRE KVALITETE - IZREDNE CENE

Tvrdka LORENZI

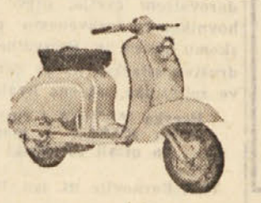

TRST, Ul. S. Lazzaro 17. tel. 24-245 in mehanična delavnica v Ul. S. Francesco 28 kjer dobite vse nadomestne dele za motokuterje in popravila tekom dneva.

Izvaza: KOLESA, moška in ženska, znamke LORENZI z vsemi pritiklinami 18.000 LAMBRETE, VESPE MOTORJE in AVTOMOBILE in pelje čez mejo v Sežano.

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA

GORICA - Ul. Duca d'Aosta 68 - Tel. 28-45 - GORICA

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

Po kongresu tržaške KPI

(Nadaljevanje s 1. strani)

stov Jugoslavije se je tržaški kongres pred dvema letoma obvezal, da bo «poglobil proučevanje jugoslovanske stvarnosti in izkušenj jugoslovanske poti v socializem». Tedaj je bilo rečeno tudi, da je osnovna naloga v okviru italijanske poti v socializem dosega množične partije. Itd. Ni nam znano, kaj se je storilo v pogledu ZKJ in proučevanja stvarnosti v FLRJ; glede ostalega pa je primerjava dovolj zgovorna že pri čitanju dokumentov letošnjega kongresa.

No, poročilo federalnega tajnika ima kljub temu svojo tehtno vrednost, saj je obširno in pravilno obdelalo gospodarski in socialni položaj na našem ozemlju, podalo v glavnem točno analizo političnega položaja, zavzelo pravilen odnos do vprašanja obeh narodnosti; v glavnem na novo in pravilno je bilo postavljeno vprašanje ezulcv. Tudi organizacijski del se nam je zdel v glavnem dovolj dokumentiran in pravilno postavljen.

Najvažnejši dokument, ki je sklepna resolucija, lahko presodimo samo po izvlečku, ki je bil objavljen: sprejmemo ga s pripombo, da resolucija vsebuje marsikaj bistvenega, česar v poročilu nismo našli. Kaže, da se je to zgodilo po zaslugi dveurnega govora poslanca Novelle.

Prav za ta govor lahko rečemo, da je v resnici kazal na tisto obnovo in tudi prelom, ki je prišel do izraza na kongresu v Milanu in Rimu: bil je rezultat predkongresnih tez, a vseboval je tudi določeno kritiko dosedanjega delovanja tržaške partije, kritiko, ki se nam zdi upravičena. Dejal je namreč, da posledice preteklosti ne smejo več vplivati na tukajšnji položaj, da je treba subjektivne razloge prebroditi, najti skupno pot, kajti obstaja globoka potreba, da se z vsemi delovnimi silami izvlečemo iz hude krize. Se prav posebej je poudaril, da ima Trst poseben interes na pomiritvi in prijateljstvu z vsemi državami ter pri tem na prvem mestu omenil Jugoslavijo. Glavn. očitek pa je bil naslednji: «Če upoštevamo hud gospodarski zastoj, ugotovimo neskladnost med možnostmi, ki jih je nudil, in doseženimi rezultati.»

Zdi se nam, da bi nekaj podobnega lahko rekli tudi za izid kongresa tržaške partije: možnosti, da bi storila korak naprej so bile večje od doseženega rezultata. Po drugi strani pa se zavedamo vseh težav, ki ne morejo izginiti samo s sprejetjem določene sklepne resolucije tega ali prejšnjega kongresa. Izvajanje sklepov zahteva nenehne napore in odstranjevanje ovir, ki so prav pri nas v Trstu čestokrat — prečestokrat! — subjektivnega izvora. Tudi takrat včasih, ko se zdi, da gre zgolj za stvarne in objektivne ovire.